

Projekt

z dnia 27 lipca 2020 roku zatwierdzony przez Zarząd
Powiatu Tarnogórskiego

**UCHWAŁA NR .....
RADY POWIATU TARNOGÓRSKIEGO**

z dnia ..... 2020 r.

w sprawie przyjęcia informacji o stanie bezpieczeństwa sanitarnego Powiatu Tarnogórskiego za rok 2019

Na podstawie art. 5 pkt 2 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym (tekst jednolity: Dz. U. z 2020 r. poz. 920) w związku z art. 12a ust.3 ustawy z dnia 14 marca 1985 roku o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (tekst jednolity Dz. U. z 2019 poz. 59 późn. zm.)¹⁾

**Rada Powiatu
uchwala:**

- § 1. Przyjmuje się informację o stanie bezpieczeństwa sanitarnego Powiatu Tarnogórskiego za rok 2019, w treści określonej w załączniku do niniejszej uchwały.
- § 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Tarnogórskiego.
- § 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.
- § 4. Uchwała podlega ogłoszeniu w sposób zwyczajowo przyjęty.

¹⁾ Przepisy wprowadzające zmiany opublikowano: Dz. U. z 2020 r. poz. 322, 374, 567

wz. Przewodniczącej
Zarządu Powiatu

Sebastian Nowak

Informacja o stanie bezpieczeństwa sanitarnego powiatu tarnogórskiego za rok 2019

Bytom 2020

SZANOWNI PAŃSTWO

Mam przyjemność przekazać na Państwa ręce „Informację o stanie bezpieczeństwa sanitarnego powiatu tarnogórskiego za rok 2019”. Dokument ten przygotowujemy jest corocznie przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu na podstawie informacji uzyskanych w trakcie wykonywania czynności kontrolnych w ramach bieżącego i zapobiegawczego nadzoru sanitarnego.

Zdrowie człowieka zależy od wielu wzajemnie powiązanych czynników, wśród których wyróżnia się styl życia, środowisko naturalne i stworzone przez człowieka oraz społeczne życie, pracy, nauki, a także działania placówek leczniczych. To właśnie styl życia człowieka, w blisko 50% determinuje zachowanie zdrowia i dobrą kondycję psychofizyczną.

Zadaniem Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest jak najszybsze identyfikowanie niepożądanych zjawisk wpływających na zdrowie człowieka.

Prowadzenie systematycznych badań oraz dokonywanie okresowych ocen stanu sanitarnego umożliwia monitorowanie sytuacji epidemiologicznej i sanitarnej oraz podejmowanie niezbędnych działań interwencyjnych. Z analiz porównawczych w stosunku do lat poprzednich wynika, że stan bezpieczeństwa sanitarnego miast stale poprawia się, stwierdzone są jednak nadal negatywne zjawiska sanitarno-higieniczne wymagające podjęcia działań zarówno ze strony podmiotów gospodarczych jak i władz samorządowych i administracyjnych.

Działalność restrykcyjno-kontrolna nie jest jedyną domeną działalności Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Podejmowane są również inicjatywy mające na celu zachęcenie mieszkańców do dbania o zdrowie swoje i najbliższych poprzez kształtowanie prawidłowych nawyków prozdrowotnych oraz eliminowanie zachowań ryzykownych, a także stworzenie bezpiecznych warunków życia, nauki i pracy.

Mam nadzieję że przedstawiony Państwu raport będzie podstawą do wyciągnięcia wniosków i podjęcia działań, które pozwolą na dalszą poprawę zdrowia publicznego w powiecie tarnogórskim. Ufam, iż zaprezentowana ocena upewni Państwa co do tego, że Państwowa Inspekcja Sanitarna pełni swoje zadania w sposób profesjonalny i rzetelny, zapewniając Nam wszystkim bezpieczeństwo sanitarne.

Spis treści:

I. Sytuacja epidemiologiczna w zakresie chorób zakaźnych.....	5
1. Sytuacja epidemiologiczna wybranych chorób zakaźnych.....	5
2. Szczepienia ochronne – analiza wykonawstwa szczepień ochronnych.....	7
3. System telefonicznego powiadamiania alarmowego.....	8
Wnioski.....	8
II. Stan sanitarny podmiotów wykonujących działalność leczniczą.....	9
1. Stan sanitarny szpitali.....	9
2. Stan sanitarny zakładu pielęgnacyjno – opiekuńczego.....	10
3. Stan sanitarny podmiotów leczniczych udzielających świadczeń ambulatoryjnych.....	10
4. Stan sanitarny praktyk zawodowych lekarzy.....	11
5. Stan sanitarny praktyk zawodowych pielęgniarek	12
Wnioski.....	12
Stan sanitarny zakładów branży spożywczej, jakość zdrowotna	
III. żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.....	12
1. Stan sanitarno-higieniczny i techniczny zakładów	15
2. Jakość zdrowotna środków spożywczych, przedmiotów użytku i próbek sanitarnych....	17
3. Piekarnie.....	17
4. Działania doraźne w ramach systemu RASFF/RAPEX.....	18
5. Nadzór nad materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością oraz kosmetykami.....	18
6. Akcje.....	18
7. Działalność interwencyjna za 2019 rok.....	22
Wnioski.....	23
Jakość wody przeznaczonej do spożycia, wody ciepłej ,wody	
IV. w pływalniach i innych obiektach wyposażonych w niecki basenowe oraz w miejscach wykorzystywanych do kąpieli.....	24
1. Ocena jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w nadzorowanych urządzeniach zaopatrywania w wodę.....	25
2. Ocena jakości wody w pływalniach i innych obiektach wyposażonych w niecki basenowe oraz w miejscach wykorzystywanych do kąpieli.....	33
3. Ocena jakości wody ciepłej w zakresie obecności bakterii legionella w budynkach zamieszkania zbiorowego, zakładach opieki zdrowotnej zamkniętej.....	35

V. Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej.....	36
1. Domy pomocy społecznej.....	37
2. Hotele i obiekty świadczące usługi hotelarskie.....	37
3. Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej, tatuażu oraz zakłady, w których świadczone są łącznie więcej niż jedna z w/w usług.....	38
4. Dworce kolejowe i autobusowe.....	39
5. Port lotniczy.....	39
6. Ustępy publiczne.....	39
7. Baseny kąpielowe.....	39
8. Schronisko dla bezdomnych.....	40
9. Składowiska odpadów komunalnych.....	40
10. Apteki i sklepy zielarsko- medyczne.....	40
11. Obiekty Sportowe.....	40
12. Inne informacje.....	40
13. Interwencje.....	41
Wnioski.....	42
VI. Stan sanitarny szkół i innych placówek oświatowo – wychowawczych.....	42
1. Stan sanitarny placówek oświatowo – wychowawczych.....	43
2. Nadzór nad warunkami higieny pracy ucznia.....	44
3. Profilaktyczna opieka zdrowotna.....	45
4. Ocena wypoczynku dzieci i młodzieży.....	46
5. Interwencje.....	46
Wnioski.....	46
VII. Warunki sanitarno-higieniczne środowiska pracy.....	47
1. Ocena realizacji wymagań higienicznych i zdrowotnych w zakładach pracy.....	47
2. Nadzór nad środkami zastępczymi.....	51
3. Choroby zawodowe.....	51
4. Interwencje	52
Wnioski.....	53
VIII. Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny.....	54
IX. Działalność w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia.....	58
X. Działalność laboratoryjna.....	73
XI. Podsumowanie.....	75

I. Sytuacja epidemiologiczna w zakresie chorób zakaźnych

1. Sytuacja epidemiologiczna wybranych chorób zakaźnych

W ramach nadzoru nad chorobami zakaźnymi w 2019 roku na terenie powiatu tarnogórskiego przeprowadzono łącznie 837 wywiadów epidemiologicznych w ogniskach chorób zakaźnych.

Ilość przeprowadzonych wywiadów epidemiologicznych wzrosła porównaniu do roku ubiegłego o 151.

Na podstawie analizy zachorowań na choroby zakaźne w 2019 r. w porównaniu z rokiem 2018 zaobserwowano wzrost liczby zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby.

W 2019 roku zarejestrowano ogółem 39 przypadków zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby tj. o 6 zachorowań więcej niż w poprzednim roku. W ogólnej liczbie wirusowego zapalenia wątroby zarejestrowano 3 zachorowania na wzv typu A, 24 zachorowania na przewlekłe i bliżej nieokreślone wzv typu B, 12 zachorowań na wzv typu C. Wzrost nastąpił w liczbie zachorowań na przewlekłe i bliżej nieokreślone wzv typu B o 10 przypadków i wzv typu C o 7 przypadków, natomiast spadek zachorowań na wzv typu A o 11 przypadków. Nie rejestrowano przypadków zachorowań na ostre wzv typu B.

W grupie chorób szerzących się drogą pokarmową w 2019 r. zarejestrowano 94 przypadki zatruc pokarmowych wywołanych pałeczką *Salmonella* – o 50 przypadków więcej niż w roku poprzednim, ponadto zarejestrowano 2 przypadki posocznicy oraz 2 przypadki innego zakażenia pozajelitowego wywołanego przez pałeczki *Salmonella*.

Zarejestrowano także 98 przypadków innych bakteryjnych zakażeń jelitowych (spadek o 23 przypadki), 2 przypadki innych bakteryjnych zatruc pokarmowych (wzrost o 1 przypadek), 52 przypadki biegunek o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu (spadek o 2 przypadki), 382 przypadki wirusowych zakażeń jelitowych (spadek o 26 przypadków).

Wśród innych bakteryjnych zakażeń jelitowych dominującym czynnikiem etiologicznym było *Clostridium difficile*. W 2019 roku zarejestrowano 91 przypadków zakażeń wywołanych tym patogenem, to jest o 26 przypadków mniej niż w roku 2018. Utrzymująca się wysoka liczba tych zakażeń wynika z powszechnie stosowanej przez szpitale diagnostyki w kierunku wykrywania *Clostridium difficile*.

Nadal obserwowana jest duża liczba zarejestrowanych przypadków wirusowych zakażeń jelitowych nieokreślonych oraz biegunki o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu, który jest wynikiem z niewykonywania badań diagnostycznych mających na celu identyfikację czynnika etiologicznego.

W 2019 r. na terenie powiatu tarnogórskiego wystąpiło 10 ognisk chorób przenoszonych drogą pokarmową, w których łącznie zachorowało 105 osób, u 1 osoby stwierdzono zakażenie bezobjawowe, odnotowano 3 przypadki zgonów, w tym 1 z powodu zakażenia, natomiast 2 z powodu chorób zasadniczych. Porównując do roku poprzedniego ilość ognisk chorób przenoszonych drogą pokarmową zmniejszyła się o 9 ognisk.

Ogniska chorób przenoszonych drogą pokarmową wystąpiły w :

- oddziałach szpitalnych - 7 ognisk, zachorowało łącznie 35 osób, w tym 32 pacjentów i 3 osoby z personelu medycznego. W 3 przypadkach nastąpił zgon pacjentów, w tym 1 z powodu zakażenia, natomiast 2 z powodu chorób zasadniczych.

W 6 ogniskach ustalono czynnik etiologiczny zachorowań, zakażenia wywołane zostały przez *Clostridium difficile*, natomiast w 1 ognisku nie ustalono czynnika etiologicznego, zachorowania zakwalifikowano jako biegunka o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu;

- szkole podstawowej – 1 ognisko, zachorowało łącznie 61 osób, u 1 osoby stwierdzono zakażenie bezobjawowe. Prawdopodobnym nośnikiem zakażenia mogły być naleśniki z serem. Czynnikiem etiologicznym była *Salmonella* z grupy D typ enteritidis;

- mieszkaniach prywatnych – 2 ogniska, zachorowało 9 osób. Podejrzany nośnikami zakażeń były : ciasto z kremem na bazie surowych żółtek oraz jaja sadzone. W ogniskach ustalonym czynnikiem etiologicznym była *Salmonella* z grupy D typ enteritidis.

W grupie chorób wieku dziecięcego zanotowano wzrost liczby zachorowań na następujące choroby :

- krztusiec – 9 przypadków (wzrost o 6 zachorowań),
- płonica – 86 przypadków (wzrost o 7 zachorowań),
- ospa wietrzna – 947 przypadków (wzrost o 325 zachorowań),
- odra – 3 przypadki (wzrost o 2 zachorowania).

W 2019 roku nie zarejestrowano przypadków zachorowań na różyczkę oraz świnkę.

Liczba zachorowań na boreliozę wzrosła w porównaniu z rokiem poprzednim o 14 przypadków, zarejestrowano 43 zachorowania.

Zanotowano 23 przypadki szczepienia przeciwko wściekliźnie osób narażonych na zachorowanie na skutek pokąsania przez zwierzęta – o 9 przypadków więcej w porównaniu z rokiem ubiegłym.

W grupie zapaleń opon mózgowych i mózgu zarejestrowano 7 przypadków zachorowań na wirusowe zapalenie opon mózgowych (spadek o 1 przypadek), 1 przypadek zachorowania na bakteryjne zapalenie opon mózgowych i/lub mózgu (tak jak w roku poprzednim), 2 przypadki zachorowania na zapalenie opon mózgowych inne i nieokreślone (spadek o 2 przypadki) oraz 1 przypadek zachorowania na inne wirusowe zapalenie mózgu.

W 2019 roku nie notowano przypadków zapalenia opon mózgowych wywołanych przez *Neisseria meningitidis*, *Streptococcus pneumoniae* oraz *Haemophilus influenzae*.

W ilości zachorowań na gruźlicę obserwowana jest od 2009 roku tendencja spadkowa, w 2019 r. zarejestrowano 15 zachorowań, to jest o 2 przypadki mniej niż w roku poprzednim.

W każdym przypadku zgłoszenia podejrzenia lub zachorowania na gruźlicę przeprowadzono dochodzenie epidemiologiczne. Osoby chore pouczono o przestrzeganiu higieny osobistej i otoczenia oraz konieczności kontynuacji leczenia, natomiast osoby z kontaktu z chorym objęto nadzorem epidemiologicznym.

W zakresie prowadzonego nadzoru kontynuowana jest współpraca ze specjalistycznymi placówkami właściwymi w zakresie leczenia gruźlicy i chorób płuc, celem prawidłowego opracowania ognisk zachorowań na gruźlicę oraz prowadzenia nadzoru nad leczeniem chorych i badaniem osób z kontaktu.

W roku 2019 zaobserwowano spadek liczby zgłoszonych podejrzeń zachorowań na gripę, tj. z 11302 przypadków w roku 2018 do 10944 przypadków w roku 2019.

Spadek liczby zarejestrowanych przypadków może wynikać zarówno z faktycznej ilości zachorowań, jak również ze zgłaszalności zachorowań przez podmioty lecznicze.

W 2019 roku zarejestrowano 8 przypadków grypy, potwierdzonych badaniami wirusologicznymi, to jest o 5 przypadków więcej w roku poprzednim.

Liczba osób zaszczepionych przeciwko grypie sezonowej wzrosła w 2019 roku o 87 w porównaniu z rokiem poprzednim. Zaszczepionych zostało w 2019 roku 2236 osób. W 2019 roku nie zarejestrowano przypadków zachorowań na inwazyjną chorobę meningokokową.

Utrzymująca się niska zapadalność szczególnie w grupie młodzieży spowodowana jest między innymi większą świadomością społeczeństwa w zakresie inwazyjnej choroby meningokokowej, a także szczepieniami przeciwko meningokokom grupy C i B.

Na terenie powiatu tarnogórskiego w 2019 roku przeciwko meningokokom ogółem zaszczepionych zostało 251 osób, to jest o 28 osób więcej niż w roku poprzednim.

W 2019 r. zarejestrowano także 2 przypadki inwazyjnej choroby wywołanej przez *Streptococcus pneumoniae* (tak jak w roku poprzednim), natomiast nie rejestrowano przypadków inwazyjnej choroby wywołanej przez *Haemophilus influenzae*.

W 2019 roku zarejestrowano również 9 przypadków róży (tak jak w 2018 r.), 5 przypadków kiły (wzrost o 3 przypadki), 2 przypadki rzeżączki, 7 przypadków nowo wykrytego zakażenia HIV (wzrost o 2 przypadki), 4 przypadki lambliozy oraz 1 przypadek legionelozy.

W 2019 r. w szpitalach na terenie powiatu tarnogórskiego wystąpiło 7 ognisk zakażeń szpitalnych, to jest o 9 mniej niż w roku poprzednim.

Łącznie ogniska objęły 35 osób, w tym 32 pacjentów i 3 pracowników. Odnotowano 3 przypadki zgonów, w tym 1 z powodu zakażenia, natomiast pozostałe 2 spowodowane były chorobą zasadniczą.

We wszystkich przypadkach ognisk były to zakażenia szerzące się drogą pokarmową, w tym w 5 ogniskach czynnikiem etiologicznym było *Clostridium difficile*, natomiast w 1 ognisku nie ustalono czynnika etiologicznego, zachorowania zakwalifikowano jako biegunka o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu.

We wszystkich przypadkach ognisk zakażeń szpitalnych przeprowadzone zostały kontrole. Działania przeciwepidemiczne mające na celu wygaszenie ogniska prowadzone były we współpracy z działającymi w szpitalach zespołami kontroli zakażeń szpitalnych.

W zakresie prowadzonej działalności przeciwepidemicznej w 2019 r. zarejestrowano 1 interwencję, która dotyczyła:

- podejrzeń zachorowań na świerzb u pensjonariuszy Domu Seniora „Gwarek” w Tarnowskich Górach, ul. Wyszyńskiego 31. Przeprowadzono kontrolę wspólnie z Sekcją Higieny Komunalnej i Środowiska wraz z analizą dokumentacji medycznej prowadzonej w obiekcie. Kontrola nie wykazała nieprawidłowości. Zarzuty zawarte we wniosku nie zostały potwierdzone, interwencję uznano za niezasadną.

W 2019 roku w ramach prowadzonego nadzoru nad środkami zastępczymi na terenie powiatu tarnogórskiego pozyskiwano informacje o podejrzeniach zatruc środkami zastępczymi z nadzorowanych podmiotów leczniczych.

W analizowanym okresie zarejestrowano 9 przypadków podejrzenia zatruc środkami zastępczymi, to jest o 11 przypadków mniej niż w roku poprzednim, nie zarejestrowano przypadków podejrzeń zgonów po zażyciu substancji psychoaktywnych.

2. Szczepienia ochronne – analiza wykonawstwa szczepień ochronnych

W 2019 roku na terenie powiatu tarnogórskiego sprawowano nadzór nad 41 punktami szczepień. Skontrolowano 37 punktów szczepień, przeprowadzając 57 kontroli.

Kontrole podległych punktów szczepień przeprowadzono w zakresie oceny wykonawstwa szczepień ochronnych, prowadzenia dokumentacji oraz gospodarki preparatami szczepionkowymi.

W 2019 r. w zakresie nadzoru nad szczepieniami ochronnymi zarejestrowano 1 interwencję, która dotyczyła zaszczepienia dziecka niezgodnie z Programem Szczepień Ochronnych – trzecią dawką szczepionki przeciwko odrze, śwince i różyczce. Przeprowadzono kontrolę sanitarną, która potwierdziła nieprawidłowości. Do podmiotu leczniczego wystosowano wystąpienie w sprawie niezwłocznego podjęcia działań mających na celu wyeliminowanie nieprawidłowości w zakresie procedury kwalifikacji do szczepienia. Zgodnie z przesłaną informacją zwrotną w podmiocie wdrożone zostały działania naprawcze w zakresie kwalifikacji do szczepień. Interwencję uznano za zasadną.

Z przeprowadzonych kontroli sanitarnych w punktach szczepień wynika, że szczepienia ochronne obowiązkowe i zalecane u dzieci, młodzieży i osób dorosłych wykonywane są zgodnie z obowiązującym Programem Szczepień Ochronnych.

Dzieci i młodzież wzywana jest do szczepień systematycznie i na bieżąco.

Dzieci ze środowisk opornych, które nie zgłaszają się w wyznaczonym terminie do szczepienia, bądź w ogóle nie realizują obowiązku szczepień ochronnych zgłaszane są wraz z rodzicami lub opiekunami prawnymi przez poradnię imiennie do PSSE w Bytomiu.

W 2019 r. poradnię POZ zgłosiły 234 dzieci oraz 190 rodziców uchylających się od poddania dzieci szczepieniom ochronnym.

PPIS w Bytomiu wystosował 33 wezwania zobowiązujące rodziców bądź opiekunów prawnych tych dzieci do zgłoszenia się do Poradni POZ w celu kontynuacji zaległych szczepień. W 2019 roku zaobserwowano wzrost liczby osób uchylających się od szczepień ochronnych.

Na podstawie rocznych sprawozdań ze szczepień ochronnych oraz przeprowadzonej analizy wykonawstwa szczepień ochronnych za rok 2019 zauważalny jest spadek wykonawstwa szczepień ochronnych u dzieci i młodzieży we wszystkich grupach wiekowych. Jest on spowodowany występowaniem środowisk opornych związanych z wpływem ruchów antyszczepionkowych oraz brakiem złożonej deklaracji do poradni POZ.

Natomiast zaobserwowano wzrost wykonawstwa szczepień ochronnych zalecanych, szczególnie w zakresie szczepień przeciw grypie, wirusowemu zapaleniu wątroby typu A, durowi brzuszemu, kleszczowemu zapaleniu mózgu oraz meningokokom.

3. System telefonicznego powiadamiania alarmowego

W ramach systemu telefonicznego powiadamiania alarmowego w sytuacjach szczególnego zagrożenia prowadzone są całodobowe dyżury pod telefonem.

Numer telefonu alarmowego udostępniony jest placówkom służby zdrowia celem umożliwienia bezpośredniego kontaktu i powiadomienia o podejrzeniach zachorowań, wymagających podjęcia niezwłocznych działań przeciwepidemicznych, w szczególności inwazyjnej choroby meningokokowej w dni robocze poza godzinami pracy i w dni wolne od pracy.

Wnioski

1. Podsumowując prowadzony w 2019 roku nadzór epidemiologiczny nad zachorowaniami na choroby zakaźne stwierdzono, że istotnym problemem epidemiologicznym na terenie działalności PPIS w Bytomiu w analizowanym okresie było, tak jak w latach poprzednich, występowanie w podmiotach leczniczych ognisk zakażeń szpitalnych, a w szczególności ognisk chorób przenoszonych drogą pokarmową. Sytuacja ta wymaga kontynuowania ścisłej współpracy z zespołami kontroli zakażeń szpitalnych w celu szybkiego pozyskiwania informacji o podejrzeniu wystąpienia ogniska oraz niezwłocznego wdrożenia działań przeciwepidemicznych.
Ponadto w 2019 roku zanotowano wzrost liczby zachorowań na odrę oraz szerzenie się tych zachorowań w formie ognisk. W kontekście zachorowań na odrę szczególnie niepokojący jest fakt uchylania się od obowiązku szczepień ochronnych, a w konsekwencji spadek odporności populacji.

Sytuacja ta wymaga kontynuowania ścisłej współpracy z podmiotami leczniczymi na nadzorowanym terenie w celu szybkiego pozyskiwania informacji o podejrzeniu zachorowania oraz wdrożenia działań przeciwepidemicznych celem ograniczenia rozprzestrzeniania się zachorowań.

2. Pomimo działań podejmowanych ze strony poradni POZ, jak również PPIS w Bytomiu problemem pozostają nadal osoby uchylające się od szczepień ochronnych. Działania podejmowane w celu poprawy stanu zaszczepienia wykazują niską skuteczność. Zauważa się coraz większą podatność rodziców na wpływ ruchów antyszczepionkowych.

II. Stan sanitarny podmiotów wykonujących działalność leczniczą

1. Stan sanitarny szpitali

W 2019 roku sprawowano nadzór sanitarny nad 4 szpitalami na terenie powiatu tarnogórskiego:

- Zakon Posługujących Chorym OO. Kamilianie w Tarnowskich Górach, ul. Bytomska 22,
- NZOZ Zakład Pulmonologii w Tarnowskich Górach, ul. Lipowa 3,
- SP ZOZ „REPTY” Górnośląskie Centrum Rehabilitacji im. Gen. J. Ziętka w Tarnowskich Górach, ul. Śniadeckiego 1,
- Ośrodek Leczniczo-Rehabilitacyjny „Pałac Kamieniec” Sp. z o.o. ul. Polna 2, Kamieniec, 42-674 Zbrosławice, w skład którego wchodzi 2 obiekty.

Wszystkie szpitale zostały skontrolowane, przeprowadzono łącznie 16 kontroli, ponadto w szpitalu będącym pod nadzorem ŚPWIS przeprowadzono 6 kontroli w związku z wystąpieniem ognisk zakażeń szpitalnych.

W związku ze stwierdzonymi uchybieniami sanitarno – higienicznymi wydano 2 decyzje nakazujące terminowe. Decyzje dotyczyły poprawy stanu sanitarno – higienicznego obiektu, tj. usunięcia zacieków, ubytków tynku oraz odmalowania ścian i sufitów w pomieszczeniach szpitala; wymiany zniszczonej wykładziny podłogowej; odnowienia drzwi i futryn do kabin prysznicowych; wyposażenia zmywalni w pracowni endoskopowej w wentylację mechaniczną nawiewno - wyciągową.

Nieprawidłowości w zakresie postępowania z bielizną szpitalną nie stwierdzono.

Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie postępowania z odpadami medycznymi. Szpitale posiadają opracowane i wdrożone procedury postępowania: z odpadami medycznymi, sterylizacji, dezynfekcji i mycia narzędzi i sprzętu medycznego, sprzątania i dekontaminacji pomieszczeń, postępowania z bielizną czystą i brudną oraz jednorazową.

Stan sanitarno - higieniczny oraz techniczny ulega stopniowej poprawie. Na bieżąco wykonywane są prace remontowe mające na celu utrzymanie właściwego stanu obiektów, a także na bieżąco realizowane są obowiązki nałożone w wydanych decyzjach.

W 1 szpitalu przeprowadzono kontrolę tematyczną dotyczącą oceny bieżącego stanu sanitarno-higienicznego pracowni endoskopii. Przeprowadzona kontrola wykazała nieprawidłowości w zakresie stanu technicznego: brak wyposażenia zmywalni w wentylację mechaniczną nawiewno – wyciągową. Wydano decyzję nakazującą terminową.

W szpitalach przeprowadzono również kontrole działalności zespołów i komitetów kontroli zakażeń zakładowych. Kontrole nie wykazały nieprawidłowości.

W 2019 r. w szpitalach na terenie powiatu tarnogórskiego wystąpiło 7 ognisk zakażeń szpitalnych, w tym 1 ognisko w SP ZOZ „REPTY” Górnośląskie Centrum Rehabilitacji im. Gen. J. Ziętka, 6 ognisk w Wielospecjalistycznym Szpitalu Powiatowym S.A. Szpitalu im. dr B. Hagera.

W zakresie nadzoru nad opracowaniem ognisk zakażeń szpitalnych przeprowadzono 7 kontroli, nie stwierdzono nieprawidłowości.

Pracownicy Sekcja Higieny Komunalnej i Środowiska w roku 2019 przeprowadzili 3 kontrole w szpitalach, które obejmowały zaplecza szpitalne:

Kontrole nie wykazały nieprawidłowości.

2. Stan sanitarny zakładu pielęgnacyjno - opiekuńczego

W ewidencji PSSE w Bytomiu znajduje się 1 zakład pielęgnacyjno – opiekuńczy zlokalizowany na terenie powiatu tarnogórskiego.

W roku 2019 przeprowadzono 1 kontrolę, która nie stwierdziła nieprawidłowego postępowania z odpadami medycznymi i komunalnymi.

Podczas kontroli sprawdzono również postępowanie ze zwłokami osób zmarłych. Placówka posiada opracowane i wdrożone procedury p/epidemiczne, w tym postępowania z odpadami medycznymi, dezynfekcji i mycia narzędzi oraz sprzętu medycznego, sprzątania i dezynfekcji pomieszczeń, postępowania z bielizną brudną i czystą.

Stan sanitarno-higieniczny i techniczny zakładu podobnie jak w roku ubiegłym oceniono, jako dobry.

3. Stan sanitarny podmiotów leczniczych udzielających świadczeń ambulatoryjnych

Pod nadzorem znajduje się 84 podmiotów, w skład których wchodzi 171 obiektów.

Ponadto nadzorem objęte są 33 filie ambulatoryjnych podmiotów leczniczych.

W zakresie nadzoru sprawowanego nad obiektami, w których prowadzona jest działalność lecznicza na terenie powiatu tarnogórskiego w 2019 r. przeprowadzono 79 kontroli w 56 obiektach, ponadto skontrolowano 14 fili przeprowadzając 16 kontroli.

W 14 skontrolowanych obiektach stwierdzono nieprawidłowości. Nieprawidłowości dotyczyły: braku zachowanego ciągu technologicznego sterylizatorni zapewniającego jednokierunkowy ruch materiału od punktu przyjęcia materiału skażonego do punktu wydania materiału sterylnego, braku mydła do rąk, papieru toaletowego, ręczników jednorazowego użytku w pomieszczeniu higieniczno-sanitarnym dla pacjentów, zakurzonych ścian z zaciekami i ubytkami tynku w pomieszczeniach obiektów, braku dozowników ze środkiem do dezynfekcji rąk w gabinetach lekarskich oraz w gabinecie diagnostyczno-zabiegowym, zniszczonych koszy na odpady, przeterminowanego sprzętu jednorazowego użytku, zakurzonych powierzchni sprzętu, aparatury, mebli w gabinetach lekarskich, w gabinecie diagnostyczno-zabiegowym, pomieszczeniu porządkowym, zniszczonego sprzętu do sprzątania, zniszczonego urządzenia chłodniczego służącego do przechowywania odpadów medycznych, braku ciepłej wody w gabinecie lekarskim oraz pomieszczeniach higieniczno-sanitarnych dla personelu, zniszczonego wyposażenia i sprzętu: (fotel ginekologiczny, laryngologiczny, kozetki lekarskie, krzesła, przewijaki dla niemowląt, umywalka), nieprawidłowego postępowania z odpadami medycznymi, zniszczonej wykładziny podłogowej, braku bezpośredniego połączenia gabinetu ginekologicznego z pomieszczeniem higieniczno-sanitarnym dodatkowo wyposażonym w bidet.

W związku z powyższym wydano 13 decyzji nakazujących w celu poprawy stanu sanitarno – higienicznego i technicznego.

Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie postępowania z bielizną. Prowadzona jest ewidencja odbioru odpadów medycznych, natomiast w 3 przypadkach stwierdzono nieprawidłowości dotyczące

postępowania z odpadami medycznymi. Wydano 1 decyzję nakazującą. W 2 przypadkach strona usunęła nieprawidłowości w ciągu 7 dni.

Podmioty lecznicze posiadają opracowane i wdrożone procedury postępowania: z odpadami medycznymi, sterylizacji, dezynfekcji oraz mycia narzędzi i sprzętu medycznego, sprzątania i dekontaminacji pomieszczeń, postępowania z bielizną czystą i brudną oraz jednorazową.

W roku 2019 skontrolowała łącznie 7 obiektów (3 Stacje Opieki - NZOZ Caritas, 4 Stacje pogotowia ratunkowego) w zakresie oceny stanu sanitarnego pomieszczeń oraz postępowania z odpadami medycznymi. Podmioty posiadały prawidłowo opracowane procedury i instrukcje postępowania z odpadami medycznymi oraz posiadały umowy na odbiór, transport i unieszkodliwianie odpadów medycznych uwzględniające wszystkie kody odpadów, które podmiot wytwarza oraz dokumentację przekazania odpadów.

W 2019 roku zarejestrowano 2 interwencje dotyczące ambulatoryjnych podmiotów leczniczych.

W pierwszym przypadku interwencja dot. niewłaściwego stanu sanitarno- higienicznego. Po przeprowadzeniu kontroli w związku ze stwierdzeniem nieprawidłowości wydano zalecenia doraźne, nałożono mandat karny w wysokości 150 zł. Strona usunęła nieprawidłowości. Interwencję uznano za zasadną.

Druga interwencja dot. niewłaściwego stanu sanitarno- higienicznego kąpieliska zabaw dla dzieci. W związku ze stwierdzeniem nieprawidłowości nałożono mandat karny w wysokości 150 zł, wydano zalecenia doraźne, które zostały wykonane oraz wydano decyzję nakazującą terminową. Interwencję uznano za zasadną.

Bieżącym nadzorem objęty jest punkt medyczny zlokalizowany na terenie Międzynarodowego Portu Lotniczego Katowice w Pyrzowicach.

W 2019 r. przeprowadzono 1 kontrolę sanitarną w zakresie oceny spełnienia wymagań higieniczno- zdrowotnych.

Port lotniczy posiada całodobowe zabezpieczenie medyczne – dyżury pełni lekarz i pielęgniarka.

Na terenie portu znajdują się pomieszczenia przeznaczone do udzielania świadczeń medycznych:

- punkt pierwszej pomocy – zlokalizowany w Terminalu A w części ogólnodostępnej, w skład którego wchodzi gabinet badań lekarskich oraz 2 łóżkowa, sala obserwacyjna dla pacjentów wraz z pomieszczeniem higieniczno – sanitarnym;
- izolator zakaźny – przeznaczony do czasowej izolacji osób z podejrzeniem choroby zakaźnej, zlokalizowany w Terminalu B od strony płyty lotniska. Składa się z szluz – pomieszczenia dla personelu medycznego oraz pomieszczenia pobytu pacjenta wraz z węzłem sanitarnym.

Postępowanie z odpadami medycznymi w obiekcie jest prawidłowe. Odpady odbierane są po uzgodnieniu telefonicznym przez specjalistyczną firmę. W obiekcie stosowana jest wyłącznie bielizna jednorazowa.

Punkt medyczny wyposażony jest w środki ochrony indywidualnej: kalosze, kombinezony Tychem, kombinezony ochronne przeciwko skażeniom biologicznym, maski z filtrami Hepa, gogle, rękawiczki ochronne, fartuchy jednorazowe, izolatory transportowe ABC przeznaczone do transportu pacjentów z podejrzeniem choroby wysoce zakaźnej, a także preparaty dezynfekcyjne. Ponadto port lotniczy dysponuje ambulansem, przeznaczonym do działań ratowniczych w obrębie lotniska.

W związku z możliwością zawleczenia chorób zakaźnych z innych krajów utrzymywana jest stała współpraca ze służbami medycznymi lotniska w celu szybkiego podjęcia działań przeciwepidemicznych.

4. Stan sanitarny praktyk zawodowych lekarzy

Pod nadzorem znajduje się 140 prywatnych gabinetów lekarskich.

W 2019 r. skontrolowano 48 obiektów, przeprowadzając łącznie 50 kontroli sanitarnych.

W 5 gabinetach stwierdzono nieprawidłowości dotyczące:

- braku urządzenia do mycia i dezynfekcji lub sterylizacji endoskopów w sposób technologicznie powtarzalny,
- braku w zmywalni wentylacji mechanicznej nawiewno- wyciągowej,
- braku zachowanego ciągu technologicznego sterylizatorni zapewniającego jednokierunkowy ruch materiału od punktu przyjęcia materiału skażonego do punktu wydania materiału sterylnego,
- braku właściwego nadzoru nad skutecznością procesów sterylizacji.

W związku ze stwierdzeniem nieprawidłowości nałożono 2 mandaty karne w łącznej kwocie 300 zł.

W 4 gabinetach wydano decyzje nakazujące usunięcie nieprawidłowości a w 3 gabinetach wydano zalecenia doraźne.

Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie postępowania z odpadami medycznymi oraz dezynfekcji i sterylizacji sprzętu medycznego.

Stan sanitarny pozostałych skontrolowanych gabinetów został oceniony jako dobry.

5. Stan sanitarny praktyk zawodowych pielęgniarek

Pod nadzorem znajduje się 5 praktyk pielęgniarek.

W 2019 roku skontrolowano 1 praktykę, przeprowadzając 1 kontrolę sanitarną, w trakcie której nie stwierdzono uchybień i nieprawidłowości.

Praktyki zlokalizowane są na terenie szkoły i świadczone są w niej usługi medyczne na rzecz uczniów szkoły.

Wnioski

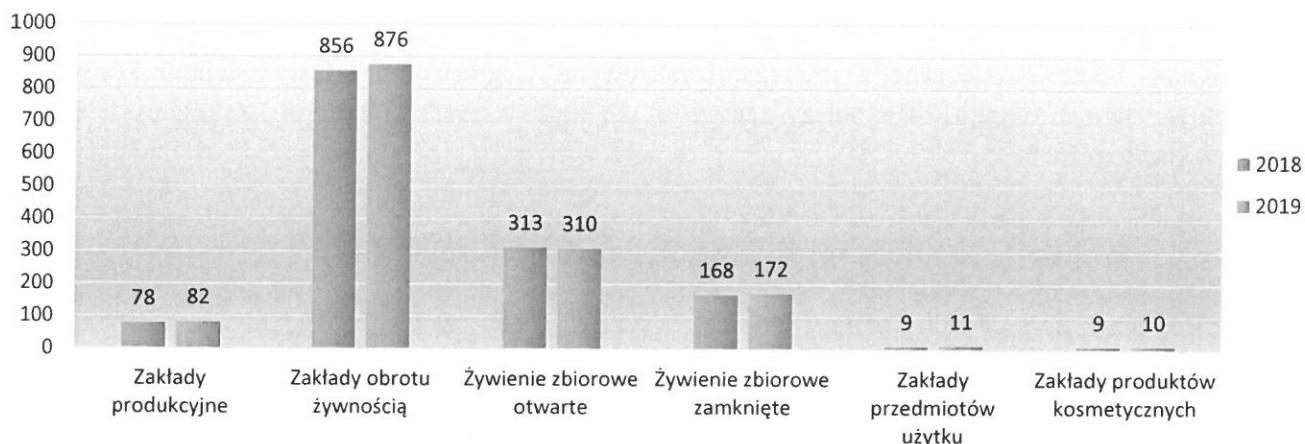
1. Stan sanitarny szpitali ulega stopniowej poprawie, zalecenia ujęte w decyzjach wydanych przez PPIS w Bytomiu wykonywane są na bieżąco.
2. Stan sanitarny podmiotów leczniczych udzielających świadczeń ambulatoryjnych oraz prywatnych gabinetów lekarskich ulega sukcesywnej poprawie.

Pomimo zauważalnej poprawy ta grupa obiektów nadal wymaga wzmożonego nadzoru. Celem prowadzonego nadzoru powinno być między innymi wyeliminowanie nieprawidłowości w zakresie dezynfekcji i sterylizacji sprzętu medycznego oraz stanu sanitarno- technicznego.

III. Stan sanitarny zakładów branży spożywczej, jakość zdrowotna żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością

W roku 2019 przedstawiciele Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu na terenie powiatu tarnogórskiego, skontrolowali **808** zakładów branży spożywczej, zakładów materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością oraz zakładów produktów kosmetycznych, co stanowi **55,3 %** wszystkich obiektów zewidencjonowanych.

Wykaz obiektów pod nadzorem

Na terenie powiatu tarnogórskiego największą część spośród wszystkich zakładów stanowią zakłady obrotu żywnością oraz zakłady żywienia zbiorowego otwartego. W najliczniejszej grupie największy odsetek stanowią sklepy spożywcze. Porównując ilość nadzorowanych obiektów w powiecie tarnogórskim można stwierdzić, że w 2019 roku liczba zakładów będących pod nadzorem PPIS w Bytomiu zwiększyła się w stosunku do 2018 roku.

Dokonując analizy harmonogramu kontroli należy stwierdzić, że w roku 2019 liczba zaplanowanych do kontroli obiektów była mniejsza o **18,7 %** niż w roku 2018.

Tabela 1. Zestawienie liczbowe ilości kontroli zaplanowanych i wykonanych w roku 2018 do 2019

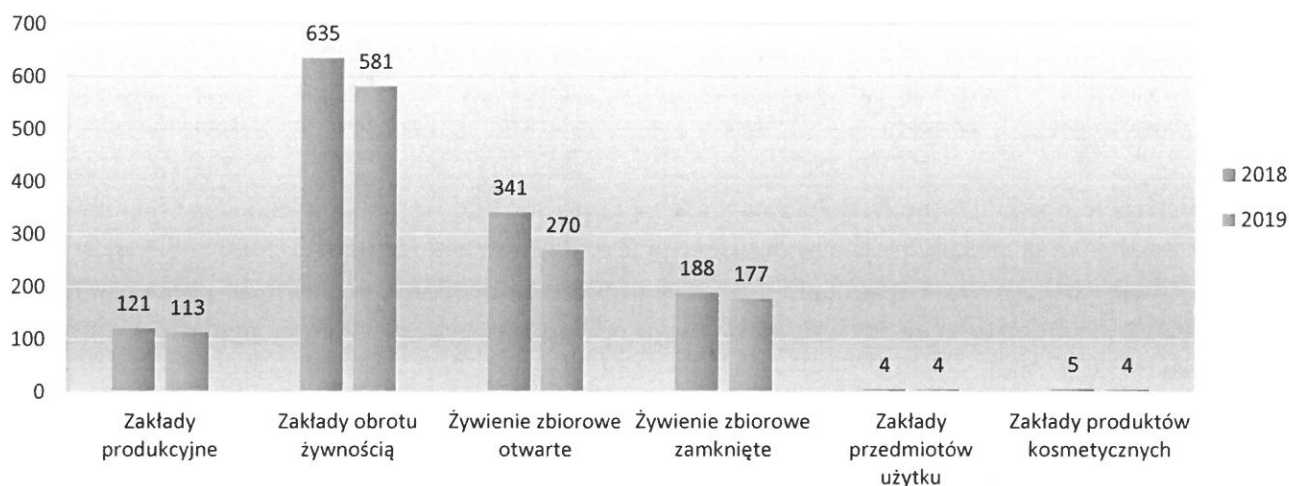
Rodzaj obiektu	Powiat tarnogórski			
	2018		2019	
	zaplanowane	wykonane	zaplanowane	wykonane
Produkcja	73	68	66	63
Obrót	308	275	224	197
Żywnienie otwarte	235	205	197	169
Żywnienie zamknięte	156	147	143	141
RAZEM	775	695	630	570

W roku 2019 wykonano **570** kontroli z **630** zakładów zaplanowanych do kontroli. W związku z powyższym należy stwierdzić, iż harmonogram kontroli został wykonany w **90,4 %**. Przeprowadzenie mniejszej ilości kontroli do kontroli zaplanowanych, spowodowane było likwidacją zakładów lub zawieszeniem działalności albo związane było z zamknięciem obiektów przez właścicieli bez poinformowania PPIS w Bytomiu.

Na terenie powiatu tarnogórskiego w 2019 roku przeprowadzono **1149** kontroli. Poza zaplanowanymi kontrolami upoważnieni przedstawiciele PPIS w Bytomiu przeprowadzili dodatkowe kontrole sanitarne związane z interwencjami - skargami konsumentów i klientów zakładów branży spożywczej, a także w związku z powiadomieniami RASFF/RAPEX (System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach oraz Kosmetykach) otrzymanymi od Głównego Inspektora Sanitarnego oraz na wniosek strony o zatwierdzenie i o wpis do rejestru zakładów branży spożywczej, bądź w związku z

poszerzeniem zakresu prowadzonej działalności. Dodatkowo przeprowadzono **63** kontrole sanitarne obiektów nie będących pod stałym nadzorem PPIS w Bytomiu. W głównej mierze były to kontrole przeprowadzone w związku z importem / eksportem środków spożywczych oraz materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością, jak również kontrole związane z imprezami masowymi i zgłoszonymi interwencjami konsumentów. Porównując dane z rokiem 2018 należy zauważyć, że ilość wszystkich kontroli wykonanych w 2019 r. zmniejszyła się o **11 %**.

Ilość kontroli według rodzajów obiektów

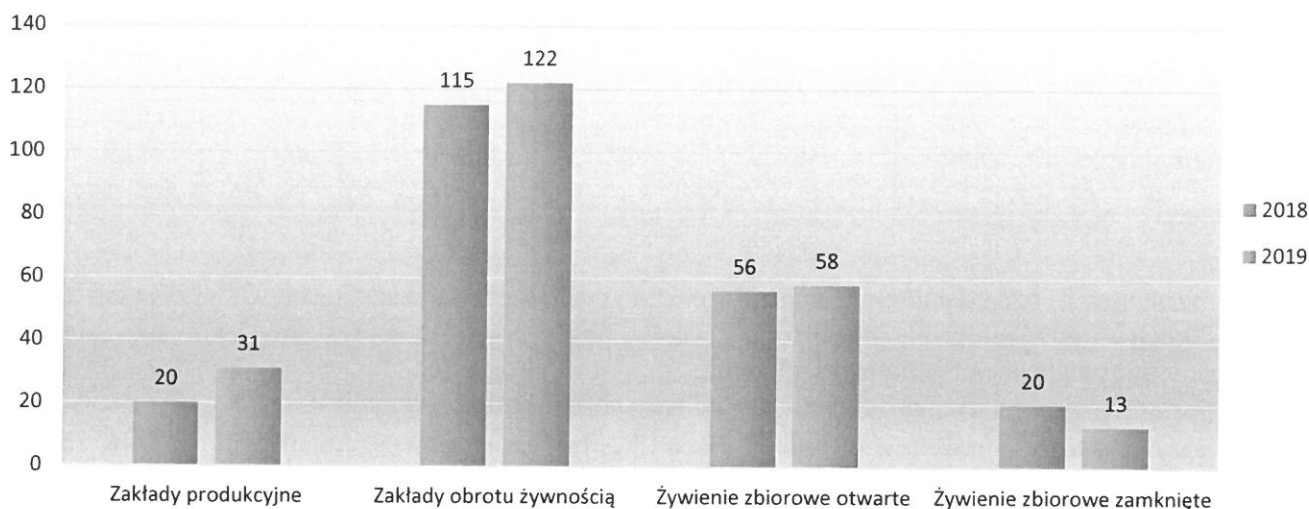
Najwięcej kontroli przeprowadzono w obiektach obrotu żywnością tj. **581** (o ok. **8,5 %** mniej niż w 2018 roku). W zakładach produkcyjnych przeprowadzono o **6,6 %** mniej kontroli, w zakładach żywienia zbiorowego otwartego liczba kontroli zmniejszyła się o **20,8 %** w stosunku do roku ubiegłego, ilość kontroli w zakładach żywienia zbiorowego zamkniętego zmniejszyła się o **5,8 %** w stosunku do roku ubiegłego. Ponadto w roku 2019 przeprowadzono **4** kontrole w miejscach obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością oraz **4** kontrole w zakładach obrotu produktami kosmetycznymi.

Tabela 2. Zestawienie liczbowe lata 2018 i 2019.

Rok Powiat	Ilość obiektów nadzoru - wanych		Ilość obiektów skontrolo - wanych		Ilość kontroli		Ilość wydanych decyzji		Ilość wydanych postanowień o nałożeniu grzywny na kwotę		Ilość nałożonych mandatów na kwotę	
	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019
powiat tarno-górski	1434	1461	924	808	1294	1149	211	225	8 / 3190	6 / 2970	59 / 11700	56 / 13300

W roku 2019 na terenie powiatu tarnogórskiego wydano ogółem **225** decyzji administracyjnych, tj. o **6,2 %** decyzji więcej niż w 2018 roku.

Ilość decyzji według rodzajów obiektów

Analizując ilość decyzji administracyjnych wydanych według rodzaju obiektów można zaobserwować, iż w roku 2019 liczba wydanych decyzji zwiększyła się w stosunku do poprzedniego roku. Wśród zakładów produkcji żywności ilość decyzji administracyjnych zwiększyła się o **35,4 %** w stosunku do 2018 roku, w przypadku zakładów obrotu żywnością zwiększyła się o **5,7 %**, w przypadku zakładów żywienia zbiorowego – otwartego zwiększyła się o **3,4 %**, a w przypadku zakładów żywienia zbiorowego – zamkniętego liczba decyzji zmniejszyła się o **35 %**.

Harmonogram kontroli obiektów żywnościowo – żywieniowych na rok 2019 opracowano na podstawie wytycznych Głównego Inspektora Sanitarnego oraz w oparciu o analizę ryzyka przeprowadzoną na podstawie danych z lat ubiegłych dla poszczególnych zakładów produkcji, obrotu żywnością lub zakładów żywienia zbiorowego oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością. W tym celu określono kryteria oceny zakładów oraz ich kategoryzację. Oszacowano ryzyka zanieczyszczenia żywności w obiektach o podstawowym znaczeniu.

Wzięto również pod uwagę wykonywanie dodatkowych działań związanych z powiadomieniami RASFF i RAPEX, interwencjami – skargami ze strony konsumentów i klientów obiektów i zakładów prowadzących działalność branży spożywczej oraz realizowanie zadań GIS w Warszawie i ŚPWIS w oparciu o plan poboru próbek laboratoryjnych. Ponadto ujęto zadania związane z nadzorem żywności, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością importowanymi z krajów trzecich i eksportowanymi poza granice Unii Europejskiej.

1. Stan sanitarno – higieniczny i techniczny

Stan sanitarno – techniczny zakładów produkujących, wprowadzających do obrotu środki spożywcze w poszczególnych grupach na terenie działania PPIS w Bytomiu w dalszym ciągu zachowany jest w stopniu dobrym.

Tabela 3. Zestawienie liczbowe wydanych decyzji nakazujących w latach 2018 i 2019.

	<i>Liczba obiektów skontrolowanych o złym stanie sanitarno – technicznym w 2018 r.</i>			<i>Liczba obiektów skontrolowanych o złym stanie sanitarno–technicznym w 2019 r.</i>		
	Ogółem	Ilość wydanych decyzji nakazujących	% obiektów złych	Ogółem	Ilość wydanych decyzji nakazujących	% obiektów złych
powiat tarnogórski	924	45	4,8	808	40	4,9

Analizując roczne wyniki dotyczące ilości wydanych decyzji nakazujących we wszystkich zakładach żywnościowo – żywieniowych stwierdza się, iż w bieżącym roku sprawozdawczym stan sanitarno – techniczny utrzymuje się na podobnym poziomie.

Najczęściej występujące uchybienia i nieprawidłowości to między innymi:

- zły stan techniczny pomieszczeń (brudne, popękane, zakurzone powierzchnie ścian, sufitów, ze śladami zagrzybienia i zaciekami, zniszczona powierzchnia podłóg – ubytki w posadzce),
- zły stan techniczny sprzętu i wyposażenia zakładów,
- zły stan techniczny stolarki okiennej i drzwiowej,
- brak bieżącej ciepłej wody,
- brak prawidłowej i skutecznej wentylacji w pomieszczeniach zakładu,
- brak prawidłowego zabezpieczenia zakładu przed dostępem szkodników,
- brak lub źle działająca kontrola wewnętrzna, w tym brak opracowanej, wdrożonej i utrzymanej dokumentacji kodeksu GHP / GMP oraz procedur opartych na podstawie zasad systemu HACCP.

Tabela 4. Zestawienie liczbowe nałożonych mandatów karnych w latach 2018 i 2019.

	Liczba obiektów skontrolowanych o złym stanie sanitarno – higienicznym w 2018 r.			Liczba obiektów skontrolowanych o złym stanie sanitarno – higienicznym w 2019 r.		
	Ogółem	Ilość wydanych mandatów na kwotę	% obiektów złych	Ogółem	Ilość wydanych mandatów na kwotę	% obiektów złych
powiat tarnogórski	924	59 / 11700	6,3	808	56 / 13300	6,9

W roku sprawozdawczym nałożono dodatkowo 2 mandaty karne na kwotę 300zł w zakładach nie będących pod stałym nadzorem PPIS w Bytomiu.

Najczęściej stwierdzone nieprawidłowości to:

- brak bieżącego porządku i czystości w pomieszczeniach zakładu,
- brak zachowanej higieny sprzedaży,

- nieprawidłowe przechowywanie artykułów spożywczych nietrwałych mikrobiologicznie (poza urządzeniem chłodniczym, w temp. wyższej niż zalecana jest przez producenta, brak segregacji w urządzeniach chłodniczo – zamrażalniczych),
- brak zabezpieczenia artykułów spożywczych sprzedawanych luzem przed zanieczyszczeniami zewnętrznymi,
- sprzedaż artykułów spożywczych przeterminowanych lub bez oznakowania,
- brak prawidłowej dokumentacji GHP oraz procedur opartych na podstawie zasad systemu HACCP, brak bieżących zapisów dokumentacji bezpieczeństwa zdrowotnego żywności, brak kontroli wewnętrznej,
- brak orzeczeń lekarskich do celów sanitarno – epidemiologicznych.

Dokonując oceny skontrolowanych obiektów należy stwierdzić, iż ilość obiektów o złym stanie sanitarno - higienicznym nieznacznie zmniejszyła się. W roku sprawozdawczym nałożono o 3 (tj. o 5 %) mandaty karne mniej za uchybienia i nieprawidłowości bieżącego stanu sanitarnego w stosunku do ubiegłego roku.

2. Jakość zdrowotna środków spożywczych, przedmiotów użytku i próbek sanitarnych

W oparciu o harmonogram poboru próbek w roku 2019 do badań laboratoryjnych na terenie powiatu tarnogórskiego pobrano 244 próbki, tj. o 1,2% więcej próbek niż w roku 2018, w którym pobrano 241 próbek. Dodatkowo w związku z podejrzeniem ogniska zatrucia pokarmowego pobrano 4 próbki sanitarne w zakresie zanieczyszczeń mikrobiologicznych.

Próbki zostały przebadane laboratoryjnie w następujących kierunkach:

- pod względem mikrobiologicznym przebadano 137 próbek,
- pod względem organoleptycznym przebadano 14 próbek,
- pod względem fizykochemicznym przebadano 59 próbek,
- pod względem znakowania ocenie poddano 73 próbki,
- pod względem zanieczyszczeń fizycznych i biologicznych przebadano 29 próbek.

W wyniku przeprowadzonych badań dyskwalifikacji uległo 11 próbek, tj. 4,5 % w stosunku do wszystkich przebadanych próbek, co stanowi mniejszy procent w porównaniu z ubiegłym rokiem, w którym dyskwalifikacji uległo 26 próbek, tj. 10,7 %.

Pod względem mikrobiologicznym liczba próbek poddanych dyskwalifikacji wynosiła 17, stwierdzono obecność bakterii z grupy *Bacillus cereus* (5 próbek ciastek z kremem) oraz stwierdzono migrację metali ciężkich (1 próbka zestawu naczyń bambusowych). Ponadto 5 próbek zostało zdyskwalifikowanych ze względu na obecność zanieczyszczeń biologicznych (szkodniki zbożowo – mączne w próbkach zmiotek w piekarni).

3. Piekarnie

Podobnie jak w latach ubiegłych, w 2019 r. prowadzony był wzmożony nadzór sanitarny w zakładach produkcyjnych typu piekarnie i cukiernie. Na terenie powiatu tarnogórskiego zewidencjonowane są 32 piekarnie, z których skontrolowano 28. W trakcie kontroli w 8 zakładach pobrano ogółem 16 próbek, w tym 16 próbek sanitarnych – wytrzepek z koszyków oraz zmiotek, z czego 5 zostało zdyskwalifikowanych w zakresie zanieczyszczeń biologicznych.

4. Działania doraźne w ramach systemu RASFF/RAPEX

W roku 2019 w ramach powiadomień alarmowych RASFF/RAPEX na terenie powiatu tarnogórskiego przeprowadzono 77 kontroli głównie w sklepach mało- i wielkopowierzchniowych, jak również w innych zakładach branży spożywczej w przypadku wskazania w powiadomieniu adresów, do których mogły dotrzeć kwestionowane środki spożywcze lub materiały i wyroby przeznaczone do kontaktu z żywnością. Wszystkie powiadomienia sprawdzone były również podczas kontroli kompleksowych oraz tematycznych.

W większości zakładów nie stwierdzono na stanie ekspedycyjnym lub magazynowym kwestionowanego produktu lub został on wycofany ze sprzedaży i przesłany do producenta lub magazynu centralnego (w przypadku sieci handlowych) przez właścicieli obiektów.

5. Nadzór nad materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością oraz produktami kosmetycznymi

W roku sprawozdawczym w rejestrze zakładów prowadzących działalność na terenie powiatu tarnogórskiego znajdowała się 1 wytwórnia oraz 9 miejsc obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością, z czego skontrolowano 4 miejsca obrotu. Ogółem przeprowadzono 4 kontrole sanitarne w w/w obiektach.

W roku 2019 przeprowadzono 4 kontrole sanitarne w 3 obiektach obrotu produktami kosmetycznymi w zakresie bezpieczeństwa stosowania produktów kosmetycznych będących w obrocie. W ewidencji znajdowała się 1 wytwórnia produktów kosmetycznych oraz 9 obiektów obrotu produktami kosmetycznymi.

Ogólny stan sanitarno – porządkowy i techniczny obiektów nie budził zastrzeżeń, zapewniony jest dostęp do bieżącej ciepłej i zimnej wody, poszczególny asortyment jest posegregowany i przechowywany na wydzielonych regałach i półkach, jaka również nie stwierdzono kosmetyków niewłaściwie oznakowanych. W obiektach opracowano dokumentację Dobrej Praktyki Higienicznej dostosowanej do prowadzonego zakresu działalności.

Ponadto pracownicy sekcji HŻŻ i PU poza prowadzeniem nadzoru nad zakładami obrotu produktami kosmetycznymi znajdującymi się na terenie podległym nadzorowi PPIS w Bytomiu, na bieżąco monitorowali reklamy pojawiające się w lokalnej prasie, w gazetkach reklamowych oraz na aukcjach internetowych.

W bieżącym roku sprawozdawczym do badań laboratoryjnych pobrano 3 próbki materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością oraz 5 próbek produktów kosmetycznych.

6. Akcje.

W 2019 roku pracownicy sekcji HŻŻ i PU wraz z pracownikami sekcji NZ współpracowali przy odbiorach obiektów nowopowstałych oraz przy obiektach wskazujących na zmianę sposobu użytkowania.

Ponadto w 2019 roku na terenie powiatu tarnogórskiego przeprowadzono następujące akcje:

Tabela 5. Akcje i współpraca z innymi komórkami psse / jednostkami / organami

Lp.	Temat akcji/współpracy	komórka psse / organ / jednostka współpracująca	ilość obiektów kwalifikujących się do objęcia nadzorem w trakcie akcji	Ilość obiektów skontrolowanych w czasie trwania akcji	Ilość kontroli wykonanych w czasie trwania akcji	podjęte działania represyjne						uwagi
						ilość wydanych decyzji			Mandaty nałożone w trakcie kontroli		inne ⁴	
						nakazujących usunięcie uchybień ¹	unieruchamiających obiekt ²	innych ³	ilość	na łączną kwotę		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1.	Imprezy masowe	NS HZZ i NS. HK	16	16	16	0	0	0	1	100	1 załączenie dorażne	-
2.	Współpraca z Wojskowym Inspektorem Weterynarii we Wrocławiu	NS HZZ i WtW	1	1	2	0	0	0	1	300	1 załączenie dorażne	-
3.	Szlaki turystyczne	NS HZZ	28	28	28	0	0	0	0	0	0	-
4.	Ocena zakładów będących pod wspólnym nadzorem PPIS i PLW	NS HZZ i PLW	7	1	1	0	0	0	0	0	0	-
5.	Wypoczynek zimowy dzieci i młodzieży	NS HZZ i NS.HD	10	10	10	0	0	0	0	0	0	-
6.	Wypoczynek letni dzieci i młodzieży	NS HZZ i NS.HD	12	12	12	0	0	0	0	0	0	-
7.	Zbiorowe zatrucia / zakażenia pokarmowe	Epidemiologia i NS HZZ	12	1	1	0	0	0	0	0	-	Przeprowadzono 1 kontrolę w zakładzie żywienia zbiorowego zamkniętego. W ramach czynności kontrolnych

Lp.	Temat akcji/współpracy	komórka psse / organ / jednostka współpracująca	ilość obiektów kwalifikujących się do objęcia nadzorem w trakcie akcji	Ilość obiektów skontrolowanych w czasie trwania akcji	Ilość kontroli wykonanych w czasie trwania akcji	podjęte działania represyjne						uwagi		
						ilość wydanych decyzji					Mandaty nałożone w trakcie kontroli		inne ⁴	
						nakazujących usunięcie uchybień ¹	unieruchamiających obiekt ²	innych ³	ilość		na łączną kwotę			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12		
												pobrano 4 próbki sanitarne do badań laboratoryjnych. Nie stwierdzono nieprawidłowości.		
8.	Współpraca z Inspekcją Farmaceutyczną	NS HZZ i IF	50	15	17	0	0	0	0	0	0	-		
9.	Nadzór nad wytwarzaniem bezpiecznych produktów produkcji pierwotnej	NS HZZ	22	10	10	0	0	0	0	0	0	-		
10.	Nadzór nad obiektami wprowadzającymi do obrotu lody nieopakowane oraz sprzedające lody porcjowane	NS HZZ	5	5	6	1	0	0	0	0	0	W trakcie przeprowadzonych kontroli pobrano 15 próbek lodów z automatu		
11.	Kontrola obiektów pod kątem pomiaru tłuszczu stosowanego do smażenia	NS HZZ	193	1	1	0	0	0	0	0	0	W ramach przeprowadzonych kontroli dokonano 1 pomiar tłuszczu		
12.	Akcja związana z „Planem działania na 2018 r. dotyczącego produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego realizowanego w ramach porozumienia z dnia 10 stycznia 2015 r.”	NS HZZ i WIORIN	1	1	1	0	0	0	0	0	0	W ramach kontroli pobrano 1 próbkę żywności do badań laboratoryjnych w kierunku obecności metali ciężkich.		

Lp.	Temat akcji/współpracy	komórka psse / organ / jednostka współpracująca	ilość obiektów kwalifikujących się do objęcia nadzorem w trakcie akcji	Ilość obiektów skontrolowanych w czasie trwania akcji	Ilość kontroli wykonanych w czasie trwania akcji	podjęte działania represyjne							uwagi
						ilość wydanych decyzji				Mandaty nałożone w trakcie kontroli		inne ⁴	
						nakazujących usunięcie uchybień ¹	unieruchamiających obiekt ²	innych ³	ilość	na łączną kwotę			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
13.	Akcja dot. żywienia dzieci i młodzieży w jednostkach oświaty.	NS HZZ	133	121	140	0	0	0	0	0	10 zaleceń doraźnych	1. Wprowadzenie do obrotu środków spożywczych niezgodnych z Rozp. MZ z 26.07.2016 r.	
14.	Akcja szpitale	NS HZZ	5	1	1	0	0	0	0	0	0	-	
	RAZEM	-	495	223	246	1	-	-	2	400	12 zaleceń doraźnych	-	

¹ w części opisowej podać najczęstsze powody wydawania tych decyzji

² w części opisowej podać powody unieruchomienia obiektu oraz informacje czy został już uruchomiony

³ w części opisowej wykazać czego dotyczyły te decyzje (nie wykazywać decyzji rachunków, umarzających postępowanie itd.)

⁴ w części opisowej wykazać jakiego rodzaju to były działania

7. Działalność interwencyjna za 2019 rok

Sekcja: NS.HŻŻ (POWIAT TARNOGÓRSKI)

Ilość interwencji zarejestrowanych ogółem 36 (+1 z 2018 r.), w tym anonimowych 6 (+1 z 2018 r.).

Ilość interwencji rozpatrzonych przez PPIS ogółem 33 (+1 z 2018 r.), w tym anonimowych 6 (+1 z 2018 r.); zasadnych 10 w tym anonimowych zasadnych 2.

Ilość interwencji przekazanych do innych organów 3.

L.p.	Przedmiot interwencji	Ilość wniesionych interwencji ogółem	Interwencje rozpatrzone przez PPIS						Interwencje przekazane innym organom do załatwienia zgodnie z kompetencjami		
			ilość interwencji rozpatrzonych przez PPIS	ilość wykonanych w związku z tym kontroli	ilość wydanych decyzji /zaleceń	Uwagi (m. in. podać ilość i kwotę mandatów)	Ilość interwencji zasadnych / niezasadnych	Ilość interwencji przekazanych	Wstępne rozpoznanie-kontrola	Nazwa organu i inne uwagi	
1.	Zła jakość zdrowotna żywności	25	24	24	2/5	3/700	4/20	2	0	1 interwencja przekazana do PPIS w Chorzowie, 1 interwencja przekazana do PPIS w Zawierciu	
2.	Zły stan sanitarno – higieniczny	6	5 (+1 z 2018 r.)	5 (+1 z 2018 r.)	1/3	3/400	3/2 (+1 z 2018 r.)	0	0	1 zakład był nieczynny	
3.	Działalność prowadzona bez zgłoszenia	2	2	3	0/1	1/200	2/0	0	0	-	
4.	Obecność gryzoni	1	1	1	0/0	0/0	0/1	0	0	-	
5.	Niezastosowanie się do Rozporządzenia w zakresie żywienia w placówkach oświatowo - wychowawczych	1	1	3	0/3	0/0	1/0	0	0	-	

6.	Nieodpowiednie znakowanie	1	0	0	0/0	0/0	0/0	0	1	0	1 interwencja przekazana do PPIS w Chorzowie
	SUMA	36	33 (+1 z 2018 r.)	36 (+1 z 2018 r.)	3/12	7/1300	10/23 (+1 z 2018 r.)	3	0	0	-

Wnioski:

W roku sprawozdawczym w powiecie tarnogórskim podobnie jak w roku ubiegłym najwięcej przyjętych interwencji dotyczyło zgłoszenia sprzedaży żywności o złej jakości zdrowotnej w zakładach obrotu żywnością.

W roku 2019 ilość przyjętych i rozpatrzonych przez PPIS w Bytomiu interwencji zmniejszyła się o **16,2 %** w porównaniu do roku 2018, gdzie zgłoszono i rozpatrzono **43** interwencje.

WNIOSKI KOŃCOWE

1. Infrastruktura budynków w dużym stopniu wpływa negatywnie na stan sanitarno – techniczny obiektów żywnościowo – żywieniowych znajdujących się na nadzorowanym terenie PPIS w Bytomiu. Często zakłady usytuowane są w starych budynkach z niefunkcjonalnością pomieszczeń wchodzących w skład zakładu.
2. Ilość wydanych decyzji nakazujących w roku 2019 zmniejszyła się w stosunku do roku 2018.
3. W roku sprawozdawczym liczba nałożonych mandatów karnych za bieżący stan sanitarno - higieniczny w zakładach na podobnym poziomie, nałożono o 3 mandaty karne mniej w porównaniu do roku ubiegłego.
4. Zdecydowana większość zakładów posiada wdrożoną dokumentację GHP/GMP oraz procedury oparte na podstawie zasad systemu HACCP. Ciągłym problemem wśród części kontrolowanych zakładów jest niestosowanie procedur i brak bieżącego prowadzenia zapisów wynikających z dokumentacji zapewniającej bezpieczeństwo żywności.
5. W roku sprawozdawczym w niewielkim stopniu zmniejszyła się liczba wniesionych interwencji konsumentów w porównaniu do roku ubiegłego. Zarówno w roku 2018 jak i 2019 większa część przeprowadzonych kontroli wykazała niezasadność interwencji.
6. W 2019 roku w wyniku przeprowadzonych badań laboratoryjnych stwierdza się mniejszą ilość próbek zdyskwalifikowanych w porównaniu do 2018 roku. Główną przyczyną kwestionowania próbek w 2019 roku były zanieczyszczenia mikrobiologiczne, biologiczne oraz migracja metali ciężkich.

IV. Jakość wody przeznaczonej do spożycia, wody ciepłej, wody w pływalniach i innych obiektach wyposażonych w niecki basenowe oraz w miejscach okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli

Łącznie w 2019 r. w ramach nadzoru terenowo - laboratoryjnego nad jakością wody prowadzonego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu pobrano i przebadano 584 próbki wody.

Liczba raportowanych próbek wody pobranych w ramach kontroli wewnętrznej podmiotów odpowiedzialnych za jakość dostarczanej wody przeznaczonej do spożycia zarządców pływalni i organizatorów miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli wynosiła 1141.

Wydano 23 decyzje: 1 dot. zatwierdzenia laboratorium, 2 dot. materiałów i preparatów stosowanych do uzdatniania wody, 1 dot. dopuszczenia wody do spożycia, 5 dot. legionelli, 9 dot. okresowej oceny jakości wody do spożycia, 4 dot. zbiorczej rocznej oceny wody na pływalni, 1 zmieniająca.

Zarejestrowano 1 zasadną interwencję.

- 1. Ocena jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w nadzorowanych urządzeniach do zaopatrywania w wodę**

- *Liczba ludności zaopatrywanej w wodę na terenie powiatu 139,7 tys.*
- *Zaopatrzenie w wodę- ilość rozprowadzanej lub produkowanej wody na terenie powiatu w m³/d: **śr. 19 421***

Łącznie w 2019 r. na terenie powiatu tarnogórskiego, w ramach prowadzonego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu nadzoru bieżącego nad jakością wody do spożycia pobrano i przebadano 266 próbek wody (w tym woda surowa 1 próbka).

Przekroczenia dopuszczalnych wartości parametrycznych (potwierdzonych i niepotwierdzonych powtórными badaniami) stwierdzono w 40 próbkach wody (bakterie grupy coli, Enterokoki, Escherichia coli, ogólna liczba mikroorganizmów w 22±2oC, mętność, żelazo, azotyny)

Liczba raportowanych próbek wody pobranych w ramach kontroli wewnętrznej podmiotów odpowiedzialnych za jakość dostarczanej wody przeznaczonej do spożycia wynosiła 510.

Przekroczenia dopuszczalnych wartości parametrycznych (potwierdzonych i niepotwierdzonych powtórными badaniami) stwierdzono w 22 próbkach wody (bakterie grupy coli, ogólna liczba mikroorganizmów w 22±2oC, mętność, azotany).

Liczba awarii ogółem – 302.

Zarejestrowano 1 zasadną interwencję.

Wydano 13 decyzji: 1 dot. zatwierdzenia laboratorium, 2 dot. materiałów i preparatów stosowanych do uzdatniania wody, 1 dot. dopuszczenia wody do spożycia, 9 dot. okresowej oceny jakości wody do spożycia.

MIASTO RADZIONKÓW

- *Liczba ludności zaopatrywanej w wodę 16,8 tys.*
- *Zaopatrzenie w wodę – zasilanie/ilość rozprowadzanej lub produkowanej wody w m³/d: woda zakupowana z Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. w Katowicach – **śr. 2023** (SUW Bibiela, SUW Miedary); dystrybutor: Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej sp. z o.o. w Radzionkowie*

W 2019 r. na terenie miasta w ramach prowadzonego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu nadzoru bieżącego nad jakością wody do spożycia pobrano i przebadano 11 próbek wody.

Niepotwierdzoną powtórным badaniem obecność Enterokoków stwierdzono w 1 próbce wody.

Ponadto Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bytomiu nadzorował prowadzenie przez Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej sp. z o.o. w Radzionkowie i Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów S.A. w Katowicach kontroli wewnętrznej jakości wody przeznaczonej do spożycia. W 2019 r. liczba raportowanych próbek wody pobranych przez wyżej wymienione Przedsiębiorstwa na terenie miasta Radzionków wynosiła 41.

Nie stwierdzono przekroczeń żadnego z badanych parametrów.

Ogółem w oparciu o wyniki badań wody przeprowadzonych w ramach nadzoru Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu oraz kontroli wewnętrznej

Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej sp. z o.o. w Radzionkowie i Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. w Katowicach w 2019 r. wodę wodociągową dostarczaną odbiorcom na terenie Radzionkowa oceniono jako przydatną do spożycia. Liczba wykazanych przez Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej sp. z o.o. w Radzionkowie awarii na sieci wodociągowej wynosiła 49.

MIASTO TARNOWSKIE GÓRY

- *Liczba ludności zaopatrywanej w wodę 61,4 tys.*
- *Zaopatrzenie w wodę - zasilanie/ilość rozprowadzanej lub produkowanej wody w m³/d:*
  - *woda zakupowana z Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. Katowice – **śr. 3494** (SUW Miedary); dystrybutor: Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o. w Tarnowskich Górach;*
  - *woda dostarczana przez PW i K Tarnowskie Góry z ujęć własnych – Opatowice, uj. nr 3 ul. Opolska, SUW Koehler i SUW Prefabet (łączna produkcja **śr. 3214**);*
  - *woda dostarczana z SUW GCR „Repty” i uj.CHM – **śr. 1949**(zakup wody przez PW i K Tarnowskie Góry i woda dla potrzeb własnych Górnośląskiego Centrum Rehabilitacji „Repty”);*
  - *woda pochodząca z ujęcia Parku Wodnego w Tarnowskich Górach (podmiot wykorzystujący wodę pochodząca z indywidualnego ujęcia w obiektach użyteczności publicznej)- **śr. 90**;*
  - *woda dostarczana z wodociągu Fabryki Sprzętu Ratunkowego i Lamp Górniczych "FASER" SA Tarnowskie Góry (podmiot wykorzystujący wodę pochodząca z indywidualnego ujęcia -sprzedaż dla obcych firm zlokalizowanych na terenie należącym do zakładu) – **śr. 9,5**;*
  - *woda pochodząca z ujęcia Pole Namiotowe/ Kemping Tarnowskie Góry ul. ks. Renka 11F (podmiot wykorzystujący wodę pochodząca z indywidualnego ujęcia w obiektach użyteczności publicznej)- **śr. 9,0**.*

Miasto Tarnowskie Góry zaopatrywane jest w wodę pochodzącą z ujęć wód głębinowych, eksploatowanych do celów wodociagowych przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o. w Tarnowskich Górach, tj. uj. Opatowice, uj. nr III, ul. Opolska, Stacja Uzdatniania Wody Koehler i Stacja Uzdatniania Wody Prefabet oraz zakupowaną przez to Przedsiębiorstwo z Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów. S.A. Katowice – Stacja Uzdatniania Wody „Miedary” w Tarnowskich Górach. Do sieci miejskiej eksploatowanej przez PWiK Tarnowskie Góry podawana jest również woda ze Stacji Uzdatniania Wody eksploatowanej przez Górnośląskie Centrum Rehabilitacji „Repty” w Tarnowskich Górach oraz z ujęcia Centrum Handlowo Magazynowego w Tarnowskich Górach, ul. Zagórska eksploatowanego przez Bytomskie Przedsiębiorstwo Komunalne sp. z o.o.

W 2019 r. w ramach nadzoru bieżącego nad jakością wody do spożycia prowadzonego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu pobrano i przebadano 82 próbek wody.

Przekroczenia dopuszczalnych wartości parametrycznych stwierdzono w 10 próbkach wody.

Przekroczenia dotyczyły nie stanowiących potencjalnego zagrożenia dla zdrowia podwyższonych wartości mętności, żelaza oraz nie potwierdzonych powtórными badaniami podwyższonej wartości azotynów, ogólnej liczby mikroorganizmów w $22\pm 2^{\circ}\text{C}$, i obecności bakterii grupy coli.

Ponadto Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bytomiu nadzorował prowadzenie przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o. w Tarnowskich Górach i Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów S.A. w Katowicach oraz Agencję Inicjatyw Gospodarczych S.A. Tarnowskie Góry, SP ZOZ „Repty” Górnośląskie Centrum Rehabilitacji Tarnowskie Góry i Fabrykę Sprzętu Ratunkowego i Lamp Górniczych ”FASER” SA Tarnowskie Góry kontroli wewnętrznej jakości wody przeznaczonej do spożycia.

W 2019 r. liczba raportowanych próbek wody pobranych na terenie miasta Tarnowskie Góry wynosiła **135**.

Nie stwierdzono przekroczeń żadnego z badanych parametrów.

Ogółem w oparciu o wyniki badań wody przeprowadzonych w ramach nadzoru Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu oraz kontroli wewnętrznej w 2019 r. wodę wodociągową dostarczaną odbiorcom na terenie Tarnowskich Gór oceniono jako przydatną do spożycia.

Tym niemniej woda z ujęcia Centrum Handlowo Magazynowego wykazuje wysoką zawartość chromu, która jest niestabilna i okresowo bliska górnej granicy normy. Ilość wody z poszczególnych studni dobierana była w taki sposób aby w końcowym efekcie stężenie chromu w wodzie było zgodne z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi z dnia 7 grudnia 2017r. (Dz. U. z 2017 r. poz. 2294).

Liczba zgłoszonych przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o. w Tarnowskich Górach awarii wodociągowych wynosiła **139**.

Zarejestrowano **1** zasadną interwencję dot. jakości wody dostarczanej w Tarnowskich Górach, dzielnica Strzybnica rejon ul. Kościelnej. W przedmiotowej sprawie Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bytomiu zwrócił się do Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Tarnowskich Górach.

Po przeprowadzeniu przez wyżej wymienione Przedsiębiorstwo działań naprawczych zostały pobrane próbki wody do badań laboratoryjnych,

W oparciu o uzyskane wyniki badań stwierdzono, że dostarczana woda jest przydatna do spożycia.

MIASTEczKO ŚLĄSKIE

- *Liczba ludności zaopatrywanej w wodę 7,4 tys.*
- *Zaopatrzenie w wodę-zasilanie/ilość rozprowadzanej lub produkowanej wody w m³/d:*
  - *woda zakupywana z Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. Katowice –śr. 768 (SUW Bibiela) ; dystrybutor: Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji*
  - *sp. z o.o. w Tarnowskich Górach*

W 2019 r. na terenie miasta w ramach prowadzonego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu nadzoru bieżącego nad jakością wody do spożycia pobrano i przebadano **14** próbek wody.

Przekroczenia dopuszczalnych wartości parametrycznych stwierdzono w 4 próbkach wody. Przekroczenia dotyczyły nie stanowiących potencjalnego zagrożenia dla zdrowia podwyższonych wartości mętności, żelaza.

Ponadto Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bytomiu nadzorował prowadzenie przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o. w Tarnowskich Górach i Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów S.A. w Katowicach kontroli wewnętrznej jakości wody przeznaczonej do spożycia.

W 2019 r. liczba raportowanych próbek wody pobranych przez wyżej wymienione Przedsiębiorstwa na terenie miasta Miasteczko Śląskie wynosiła 32.

Nie stwierdzono przekroczeń żadnego z badanych parametrów.

Ogółem w oparciu o wyniki badań wody przeprowadzonych w ramach nadzoru Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu oraz kontroli wewnętrznej Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o. w Tarnowskich Górach i Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. w Katowicach w 2019 r. wodę wodociągową dostarczaną odbiorcom na terenie Miasteczka Śląskiego oceniono jako przydatną do spożycia.

Liczba zgłoszonych przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o. w Tarnowskich Górach awarii sieci wodociągowej wynosiła – 5.

MIASTO KALETY

- *Liczba ludności zaopatrywanej w wodę 8,6 tys.*
- *Zaopatrzenie w wodę-zasilanie/ilość rozprowadzanej lub produkowanej wody w m³/d: woda zakupywana z Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. Katowice – śr. 834 (SUW Bibiela); dystrybutor: Miasto Kalety.*

W 2019 r. na terenie miasta w ramach prowadzonego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu nadzoru bieżącego nad jakością wody do spożycia pobrano i przebadano 4 próbki wody.

Ponadto Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bytomiu nadzorował prowadzenie przez Miasto Kalety kontroli wewnętrznej jakości wody przeznaczonej do spożycia. W 2019 r. liczba raportowanych próbek wody w ramach kontroli wewnętrznej na terenie miasta Kalety wynosiła 16.

Nie stwierdzono przekroczeń żadnego z badanych parametrów.

Ogółem w oparciu o wyniki badań wody przeprowadzonych w ramach nadzoru Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu oraz kontroli wewnętrznej Miasta Kalety w 2019 r. wodę wodociągową dostarczaną odbiorcom na terenie Kalet oceniono jako przydatną do spożycia.

Liczba zgłoszonych przez Miasto Kalety awarii sieci wodociągowej wynosiła – 9.

GMINA KRUPSKI MŁYN

- *Liczba ludności zaopatrywanej w wodę 3,2 tys.;*
- *Zaopatrzenie w wodę-zasilanie/ilość rozprowadzanej lub produkowanej wody w m³/d:*

- woda dostarczana z eksploatowanych przez gminę urządzeń wodociągowych SUW Kolonia Ziętek, SUW Potępa, SUW Krupski Młyn ul. Główna – łączna ilość produkowanej wody – **śr. 471**;
- woda zakupywana z ujęcia Nitroerg dla potrzeb zaopatrzenia w wodę budynku Urzędu Gminy- **śr. 0,6** (dystrybutor: Gmina Krupski Młyn);
- woda zakupywana z ujęcia Nitroerg dla potrzeb awaryjnego zaopatrzenia w wodę miejscowości Krupski Młyn - **śr. 81** (dystrybutor: Gmina Krupski Młyn);
- woda pochodząca z ujęcia Ośrodka Harcerskiego w Borowianach (podmiot wykorzystujący wodę pochodząca z indywidualnego ujęcia w obiektach użyteczności publicznej- **śr. 30**).

W 2019 r. na terenie gminy w ramach prowadzonego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu nadzoru bieżącego nad jakością wody do spożycia pobrano i przebadano **12** próbek wody.

Nie stanowiące potencjalnego zagrożenia dla zdrowia przekroczenie zalecanego zakresu wartości do 1,0 NTU dla mętności stwierdzono w 1 próbce wody.

Ponadto Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bytomiu nadzorował prowadzenie przez Gminę Krupski Młyn kontroli wewnętrznej jakości wody przeznaczonej do spożycia. W 2019 r. liczba raportowanych próbek wody pobranych w ramach kontroli wewnętrznej na terenie gminy wynosiła 24.

Nie stwierdzono przekroczeń żadnego z badanych parametrów.

Ogółem w oparciu o wyniki badań wody przeprowadzonych w ramach nadzoru Państwowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu oraz kontroli wewnętrznej Gminy Krupski Młyn w 2019 r. wodę wodociągową dostarczaną odbiorcom oceniono jako przydatną do spożycia.

Liczba awarii urządzeń wodociągowych należących do Gminy wynosiła – **4**.

GMINA TWORÓG

- Liczba ludności zaopatrywanej w wodę **8,2 tys.**;
- Zaopatrzenie w wodę-zasilanie/iłość rozprowadzanej lub produkowanej wody w m³/d:
- woda dostarczana z eksploatowanych przez ZUK sp. z o.o. Tworóg urządzeń wodociągowych SUW Tworóg, Połomia, Mikołeska, Wojska i ujęcie Boruszowice – łączna ilość produkowanej wody – **śr. 1069**;
- woda pochodząca z ujęcia Zespołu Szkół Leśnych i Ekologicznych w Brynku (podmiot wykorzystujący wodę pochodząca z indywidualnego ujęcia w budynku użyteczności publicznej)- **śr. 17**

W 2019 r. na terenie gminy w ramach prowadzonego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu nadzoru bieżącego nad jakością wody do spożycia pobrano i przebadano **28** próbek wody.

Przekroczenia dopuszczalnych wartości parametrycznych stwierdzono w **6** próbkach wody:

W październiku 2019 r. stwierdzono obecność bakterii grupy coli i Enterokoków w próbkach wody dostarczanej z Stacji Uzdatniania Wody Połomia (3 próbki).

Z uwagi na natychmiastowe podjęcie działań naprawczych nie wydawano decyzji. Odbiorcy byli poinformowani, że do czasu uzyskania właściwej jakości wody, wodę

aż do odwołania można spożywać wyłącznie po przegotowaniu. Przegotowania wymagała też woda do: przygotowania posiłków, mycia spożywanych na surowo owoców i warzyw, mycia zębów i naczyń, kąpieli noworodków i niemowląt. Woda bez przegotowania mogła być stosowana do codziennego mycia, prania odzieży, prac porządkowych (np. mycia podłóg) i spłukiwania toalet. Odbiorcy zostali poinformowani, że woda aż do odwołania nie nadaje się do spożycia (dot. picia, przygotowywania posiłków, mycia owoców i warzyw itp.) oraz do celów higienicznych (mycia się i kąpieli). Woda mogła być używana do prac porządkowych (np. mycia podłóg) i spłukiwania toalet.

Po zakończeniu działań naprawczych (dezynfekcja i płukanie sieci) przeprowadzono rekontrolne badania wody, które wykazały jej przydatność do spożycia.

Przekroczenia w pozostałych 3 próbkach dotyczyły nie stanowiących potencjalnego zagrożenia dla zdrowia podwyższonych wartości mętności, żelaza oraz nie potwierdzonej powtórными badaniami obecności bakterii grupy coli.

Ponadto Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bytomiu nadzorował prowadzenie przez Zakład Usług Komunalnych sp. z o.o. w Tworogu i Zespół Szkół Leśnych i Ekologicznych w Brynku kontroli wewnętrznej jakości wody przeznaczonej do spożycia. W 2019 r. liczba raportowanych próbek wody pobranych w ramach kontroli wewnętrznej na terenie gminy wynosiła 39.

Nie stanowiące potencjalnego zagrożenia dla zdrowia przekroczenie zalecanego zakresu wartości do 1,0 NTU dla mętności stwierdzono w 2 próbkach wody.

Ogółem w oparciu o wyniki badań wody przeprowadzonych w ramach nadzoru Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu oraz kontroli wewnętrznej w 2019 r. wodę wodociągową dostarczaną odbiorcom oceniono jako przydatną do spożycia. Liczba zgłoszonych awarii urządzeń wodociągowych wynosiła – 15.

GMINA ZBROSŁAWICE

- *Liczba ludności zaopatrywanej w wodę 16,1 tys.;*
- *Zaopatrzenie w wodę-zasilanie/ilość rozprowadzanej lub produkowanej wody w m³/d:*
  - *woda zakupywana z Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. Katowice – **śr. 823** (SUW. Zawada); dystrybutor: Gminny Zakład Komunalny Sp. z o.o. Zbrosławice;*
  - *woda zakupywana z Bytomskiego Przedsiębiorstwa Komunalnego sp. z o.o. – **śr. 1,1**; dystrybutor: Gminny Zakład Komunalny Sp. z o.o. Zbrosławice;*
  - *woda zakupywana z PWiK Zabrze(st.nr III Świętoszowice)- **śr.84**; dystrybutor: Gminny Zakład Komunalny Sp. z o.o. Zbrosławice;*
  - *woda z dostarczana z eksploatowanych przez Gminny Zakład Komunalny Sp. z o.o. Zbrosławice SUW Miedary-Kopanina i SUW Zbrosławice - **śr.1040**;*
  - *woda dostarczana z wodociągu Przedsiębiorstwa Nasiennego Księży Las (podmiot wykorzystujący wodę pochodząca z indywidualnego ujęcia-sprzedaż dla odbiorców indywidualnych i zbiorowych) – **śr. 95**).*

W 2019 r. na terenie gminy w ramach prowadzonego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu nadzoru bieżącego nad jakością wody do spożycia pobrano i przebadano 34 próbek wody.

Przekroczenia dopuszczalnych wartości stwierdzono w 3 próbkach wody. Przekroczenia dotyczyły nie stanowiącej potencjalnego zagrożenia dla zdrowia podwyższonej wartości mętności oraz nie potwierdzonych powtórными badaniami podwyższonej wartości dla ogólnej liczby mikroorganizmów w $22\pm 2^{\circ}\text{C}$ i obecności bakterii grupy coli.

Ponadto Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bytomiu nadzorował prowadzenie przez Gminny Zakład Komunalny Sp. z o.o. w Zbrosławicach i Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów S.A. w Katowicach oraz Przedsiębiorstwo Nasienne „Księży Las” sp. z o.o. kontroli wewnętrznej jakości wody przeznaczonej do spożycia.

W 2019 r. liczba raportowanych próbek wody pobranych w ramach kontroli wewnętrznej na terenie gminy wynosiła **78**.

Nie stwierdzono przekroczeń żadnego z badanych parametrów.

Ogółem w oparciu o wyniki badań wody przeprowadzonych w ramach nadzoru Państwowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu oraz kontroli wewnętrznej Gminnego Zakładu Komunalnego Sp. z o.o. w Zbrosławicach i Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. w Katowicach oraz Przedsiębiorstwa Nasiennego „Księży Las” sp. z o.o. w 2019 r. wodę wodociągową dostarczaną odbiorcom oceniono jako przydatną do spożycia.

Nie zgłoszono żadnych awarii urządzeń wodociągowych.

GMINA ŚWIERKLANIEC

- *Liczba ludności zaopatrywanej w wodę 12,2 tys.;*
- *Zaopatrzenie w wodę-zasilanie/ilość rozprowadzanej lub produkowanej wody w m³/d:*
  - *woda zakupywana z Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. Katowice – śr. 2247 (SUW Bibiela); dystrybutor: Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Świerkłańcu;*
  - *woda dostarczana z eksploatowanego przez ZWiK w Świerkłańcu ujęcia Nakło Śląskie, ul. Wapienna - śr.1,2.*

W 2019 r. na terenie gminy w ramach prowadzonego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu nadzoru bieżącego nad jakością wody do spożycia pobrano i przebadano **18** próbek wody.

Nie stanowiące potencjalnego zagrożenia dla zdrowia przekroczenie dopuszczalnej wartości parametrycznej dla żelaza stwierdzono w 1 próbce wody.

Ponadto Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bytomiu nadzorował prowadzenie przez Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Świerkłańcu i Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów S.A. w Katowicach kontroli wewnętrznej jakości wody przeznaczonej do spożycia. W 2019 r. liczba raportowanych próbek wody pobranych w ramach kontroli wewnętrznej na terenie gminy wynosiła **52**.

Przekroczenia dopuszczalnych wartości parametrycznych stwierdzono w 4 próbkach wody:

- Podwyższoną ogólną liczbę mikroorganizmów w $22\pm 2^{\circ}\text{C}$ stwierdzono w próbce wody pobranej w styczniu 2019 r. z ujęcia Nakło Śląskie, ul. Wapienna. Z uwagi na natychmiastowe podjęcie działań naprawczych (płukanie i dezynfekcja) nie wydawano decyzji. Odbiorcy zostali poinformowani, że woda aż do odwołania jest warunkowo przydatna do spożycia, kąpieli noworodków, mycia zębów, mycia owoców i warzyw

spożywanych na surowo oraz mycia naczyń po uprzednim przygotowaniu. Bakterie te nie stwarzają istotnego zagrożenia zdrowia dla konsumentów.

Po zakończeniu działań naprawczych (dezynfekcja i płukanie sieci) zostały przeprowadzone badania wody, które wykazały brak przekroczeń dla wyżej wymienionego parametru i wodę dopuszczono do spożycia bez zastrzeżeń.

- Obecność bakterii grupy coli w ilości powyżej 10 jtk/100 ml stwierdzono w próbce wody pobranej w październiku 2019 r. z ujęcia Nakło Śląskie, ul. Wapienna. Z uwagi na natychmiastowe podjęcie działań naprawczych (płukanie i dezynfekcja) nie wydawano decyzji. Odbiorcy zostali poinformowani, że woda aż do odwołania nie nadaje się do spożycia (dot. picia, przygotowywania posiłków, mycia owoców i warzyw itp.) oraz do celów higienicznych (mycia się i kąpieli). Wodę można było używać jedynie do celów sanitarnych (splukiwanie toalet).

Po zakończeniu działań naprawczych (dezynfekcja i płukanie sieci) PPIS w Bytomiu przeprowadził rekontrolne badania wody, które wykazały jej przydatność do spożycia.

- Przekroczenia w pozostałych 2 próbkach dotyczyły nie stanowiącej potencjalnego zagrożenia dla zdrowia podwyższonej wartości mętności oraz nie potwierdzonej powtórными badaniami obecności bakterii grupy coli.

Ogółem w oparciu o wyniki badań wody przeprowadzonych w ramach nadzoru Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu oraz kontroli wewnętrznej Zakładu Wodociągów i Kanalizacji w Świerklańcu i Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. w Katowicach w 2019 r. wodę wodociągową dostarczaną odbiorcom oceniono jako przydatną do spożycia.

Liczba awarii sieci wodociągowej wynosiła – **53**.

GMINA OŻAROWICE

- *Liczba ludności zaopatrywanej w wodę 5,8 tys.;*
- *Zaopatrzenie w wodę-zasilanie/ilość rozprowadzanej lub produkowanej wody w m³/d:*
  - *woda zakupowana z Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. Katowice - (SUW Bibiela) –śr. 289; dystrybutor: Zakład Gospodarki Komunalnej w Ożarowicach;*
  - *woda zakupowana z GZGWiK Mierzęcice – śr. 17; dystrybutor: Zakład Gospodarki Komunalnej w Ożarowicach;*
  - *woda dostarczana z gminnych ujęć Pyrzowice i Tąpkowice łączna ilość produkowanej wody (śr. prod. 765).*

W 2019 r. na terenie gminy w ramach prowadzonego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu nadzoru bieżącego nad jakością wody do spożycia pobrano i przebadano **63** próbek wody.

Przekroczenia dopuszczalnych wartości parametrycznych stwierdzono w **14** próbkach wody.

Przekroczenia dotyczyły:

- nie potwierdzonej powtórными badaniami obecności bakterii grupy coli, Escherichii coli i Enterokoków (dot. wody pobranej w Międzynarodowym Porcie Lotniczym Katowice w Pyrzowicach, Pyrzowice, ul. Wolności 90 i w punkcie kontrolnym Budynek mieszkalny, Pyrzowice, ul. Siedliska 7);

- podwyższonej ogólnej liczby mikroorganizmów w $22\pm 2^{\circ}\text{C}$ (dot. wody pobranej w Międzynarodowym Porcie Lotniczym Katowice w Pyrzowicach, Pyrzowice, ul. Wolności 90). Bakterie te nie stwarzają istotnego zagrożenia zdrowia dla konsumentów. Przeprowadzone rekontrolne badania nie wykazały przekroczeń wyżej wymienionego parametru. Niestanowiącego potencjalnego zagrożenia dla zdrowia przekroczenia zalecanego zakresu wartości do 1,0 NTU dla mętności

Ponadto Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bytomiu nadzorował prowadzenie przez Zakład Gospodarki Komunalnej w Ożarowicach kontroli wewnętrznej jakości wody przeznaczonej do spożycia.

W 2019 r. liczba raportowanych próbek wody pobranych w ramach kontroli wewnętrznej na terenie gminy wynosiła **93**.

Przekroczenia dopuszczalnych wartości twierdzono w **15** próbkach wody.

Przekroczenia dotyczyły:

- niestanowiącej potencjalnego zagrożenia dla zdrowia podwyższonej wartości mętności;
- niepotwierdzonych powtórnymi badaniami podwyższonej wartości dla ogólnej liczby mikroorganizmów w $22\pm 2^{\circ}\text{C}$ i obecności bakterii grupy coli;
- podwyższonego stężenia azotanów (dot. wody z ujęcia Pyrzowice).

Zakład Gospodarki Komunalnej w Ożarowicach na bieżąco monitoruje stężenie azotanów.

W oparciu o wyniki prowadzonego monitoringu jakości wody stwierdza się, że woda pochodząca z ujęcia Pyrzowice odznacza się znaczną, utrzymującą się w górnej granicy normy zawartością azotanów, z tendencją do okresowych przekroczeń dopuszczalnej wartości dla tego parametru. W związku z powyższym, w razie konieczności zapewnienia właściwej jakości wody prowadzone jest mieszanie z wodą zakupywaną z GZGWik Mierzęcice lub Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. Katowice.

Ogółem w oparciu o wyniki badań wody przeprowadzonych w ramach nadzoru Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu oraz kontroli wewnętrznej Zakładu Gospodarki Komunalnej w Ożarowicach w 2019 r. wodę wodociągową dostarczaną odbiorcom oceniono jako przydatną do spożycia.

Liczba awarii urządzeń wodociągowych należących do Gminy wynosiła – 28.

2. Ocena jakości wody w pływalniach i innych obiektach wyposażonych w niecki basenowe oraz w miejscach okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli

W 2019 r. na terenie powiatu tarnogórskiego czynne były 4 pływalnie oparte na wodzie wodociągowej (w tym 3 kryte i 1 odkryta) i 2 baseny odkryte, które nie spełniają kryteriów pływalni oraz 5 miejsc okazjonalnie wykorzystywane do kąpieli, w tym 4 zorganizowane na zbiorniku wody powierzchniowej „Nakło-Chechło”, gm. Świerklaniec i 1 na zbiorniku wody powierzchniowej „Kalety-Zielona” w Kaletach.

W 2019 r. w ramach kontroli urzędowych jakości wody w pływalniach (woda wprowadzana do niecek z systemu cyrkulacji, niecki basenowe, natryski) przeprowadzonych przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu pobrano i przebadano pod względem fizykochemicznym i bakteriologicznym **63** próbki wody.

Stwierdzono przypadki niespełnienia wymagań dla następujących parametrów: *Pseudomonas aeruginosa*, *legionella*, chlor wolny, chloroform.

Ponadto Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bytomiu nadzorował prowadzenie przez zarządców obiektów kontroli wewnętrznej jakości wody na pływalniach. W 2019 r. liczba raportowanych próbek wody pobranych z pływalni (woda wprowadzana do niosek z systemu cyrkulacji, niecki basenowe, natryski) na nadzorowanym terenie wynosiła **609**.

Stwierdzono przypadki niespełnienia wymagań dla następujących parametrów: *legionella*, ogólna liczba mikroorganizmów w $36\pm 2^{\circ}\text{C}$, chlor wolny, chlor związany, potencjał redoks i pH.

W każdym przypadku stwierdzenia niespełnienia wymagań zarządcy obiektów podejmowali na bieżąco stosowne działania naprawcze.

W związku z powyższym w oparciu o wyniki kontroli wewnętrznej oraz kontroli urzędowych stwierdza się, że eksploatacja pływalni była prowadzona w sposób prawidłowy, zapewniający bezpieczeństwo zdrowotne dla osób z nich korzystających.

Również w ramach nadzoru bieżącego prowadzonego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu pobrano **6** próbek wody z basenów odkrytych, które nie spełniają kryteriów pływalni: Radzionków Księża Góra, ul. Księżogórska 90 i Krupski Młyn ul. Główna. Obydwa obiekty dopuszczono do eksploatacji.

Przed sezonem letnim 2019 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bytomiu zaopiniował pozytywnie projekty uchwał Rady Miejskiej w Kaletach oraz Rady Gminy Świerklaniec w sprawie wyrażenia zgody na utworzenie miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli.

Wobec powyższego na nadzorowanym terenie w sezonie letnim 2019 r. zostało zorganizowanych 5 miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli tj.

1. Zalew Nakło-Chechło; organizator Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Świerklańcu ul. Młyńska 3:

- Pole Biwakowe numer 1,
- Pole Biwakowe numer 2,
- Chechło numer 1,
- Chechło numer 2.

2. Zalew Zielona organizator Miasto Kalety ul. Żwirki i Wigury 2 Kalety:

- zbiornik górny Zielona -Ośrodek „Zielona Sosna” J. Rzepka.

Maksymalny termin funkcjonowania każdego z wyżej wymienionych miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli nie przekroczył 30 dni.

Organizatorzy wszystkich wyżej wymienionych miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli zgodnie z obowiązującymi przepisami przedłożyli Państwowemu Powiatowemu Inspektorowi Sanitarnemu w Bytomiu wyniki badań wody wraz z wizualnymi ocenami wykonane przed rozpoczęciem sezonu oraz raz w trakcie jego funkcjonowania.

Ilości próbek i ocen wizualnych wynosiły odpowiednio: **10** próbek i **10** ocen wizualnych.

Na podstawie otrzymanych wyników badań i wizualnych ocen wodę w uruchomionych w sezonie 2019 r. miejscach okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli oceniono jako przydatną do kąpieli.

Wydano 4 decyzje: 4-zbiornicze roczne oceny wody na pływalni za okres od 02.06. 2018 r. do 01.06.2019 r.

3. Ocena jakości wody ciepłej w zakresie obecności bakterii legionella w podmiotach wykonujących działalność leczniczą oraz w budynkach zamieszkania zbiorowego

Skontrolowano jakość ciepłej wody w 39 obiektach, w tym: szpitale-4; domy pomocy społecznej-10; hotele-5; inne świadczące usługi hotelarskie-12; internat-1; inne zakłady opieki zdrowotnej (podmioty lecznicze-szpital)-2; zakład pielęgnacyjno-opiekuńczy (podmioty lecznicze)-1; młodzieżowe ośrodki wychowawcze-1; inne świadczące usługi hotelarskie/dom zakonny/specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze-1; areszt -1; domy wycieczkowe-1.

Ponadnormatywną liczbę bakterii legionella, pozwalającą uznać sieć za skolonizowaną stwierdzono w 5 obiektach (szpitale-2; dom pomocy społecznej-1; młodzieżowy ośrodek wychowawczy-1; inne świadczące usługi hotelarskie/dom zakonny/specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze-1) :

- Salezjański Ośrodek Szkolno- Wychowawczy w Tarnowskich Górach Tarnowskie Góry, ul. Śniadeckiego 1,
- Szpital Św. Kamila Zakonu O.O. Kamilianów Tarnowskie Góry, ul. Bytomska 22,
- Wielospecjalistyczny Szpital Powiatowy S.A., ul. Pyskowicka 47-51 Tarnowskie Góry
- Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy, Radzionków, ul. Gen. Sikorskiego 7,
- Dom dla Osób Starszych Apartamenty Senior Plus Zbrosławice, ul. Wolności 125 b.

W związku z powyższym Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bytomiu nakazał podjęcie działań mających na celu zapewnienie właściwej jakości wody, wydano 6 decyzji (w tym 1 zmieniająca). Dwóm decyzji nadano termin natychmiastowej wykonalności (Wielospecjalistyczny Szpital Powiatowy S.A., ul. Pyskowicka 47-51 Tarnowskie Góry i Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy, Radzionków, ul. Gen. Sikorskiego 7).

Do końca 2019 r. przeprowadzone przez właścicieli obiektów działania naprawcze spowodowały poprawę jakości wody w 3 obiektach (Salezjański Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Tarnowskich Górach Tarnowskie Góry, ul. Śniadeckiego 1; Wielospecjalistyczny Szpital Powiatowy S.A., ul. Pyskowicka 47-51 Tarnowskie Góry; Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy, Radzionków, ul. Gen. Sikorskiego 7), a w lutym 2020r. w Domu dla Osób Starszych Apartamenty „Senior Plus” Zbrosławice, ul. Wolności 125 b.

W pozostałym obiekcie nadal podejmowane są działania naprawcze.

Ponadto poprawa jakości ciepłej wody nastąpiła również w obiektach: Hotel „Aslan” Ewa Sitarz ul. Ks. Wiktora Sojki 1 Tarnowskie Góry i Ośrodek Leczniczo-Rehabilitacyjny „Pałac Kamieniec” Sp. z o.o. ul. Polna 2 Kamieniec., w których w 2018 r. stwierdzono skolonizowanie sieci.

Ogółem w 2019 r. na obecność bakterii legionella pobrano 249 próbek wody, w tym zakwestionowano – 47.

W ramach kontroli wewnętrznej przedłożono 12 próbek wody.

V. Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej

W 2019 r. kontrole stanu sanitarnego przeprowadzono w 280 obiektach użyteczności publicznej, spośród 716 ujętych w ewidencji, co stanowi 39,1 %. W porównaniu do 2018 r., w którym skontrolowano 247 obiektów użyteczności publicznej, spośród 643 ujętych w ewidencji, co stanowiło 38 %, nieznacznie zwiększył się procent skontrolowanych obiektów, oraz wzrosła liczba obiektów będących pod nadzorem PPIS.

Przeprowadzone kontrole objęły następujące grupy obiektów:

- zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, tatuażu, odnowy biologicznej oraz takie, w których świadczone są więcej niż jedna usługa – skontrolowano 92 obiekty, spośród 252 ujętych w ewidencji, co stanowi 36,5%;
- obiekty hotelarskie i inne, w których świadczone są usługi noclegowe – skontrolowano 41 obiekty spośród 58 ewidencjonowanych, co stanowi 70,7 %;
- ustępy publiczne ogółem – skontrolowano 7 z 7 zewidencjonowanych obiektów;
- pływalnie kryte i odkryte – skontrolowano 4 zewidencjonowane obiekty, w ewidencji znajdują się również 2 obiekty przeznaczone do pływania. Kontrole przeprowadzono w obydwóch obiektach;
- domy pomocy społecznej – skontrolowano 3 obiektów, spośród 15 zewidencjonowanych,
- dworce autobusowe, kolejowe, przystanki – skontrolowano 3 obiekty, spośród 19 zewidencjonowanych, co stanowi 15,8 %;
- cmentarze, domy pogrzebowe i obiekty świadczące usługi w zakresie transportu zwłok i szczątków - skontrolowano 11 obiektów, spośród 58 zewidencjonowanych, co stanowi 19%;
- zakłady karne – skontrolowano 1 zewidencjonowany zakład;
- schronisko dla bezdomnych - skontrolowano 1 zewidencjonowany obiekt;
- inne obiekty użyteczności publicznej (apteki i punkty apteczne, obiekty turystyczne, sportowe, kulturalno – widowiskowe, stacje paliw, magle, sklepy z odzieżą używaną, parkingi, targowiska, sklepy zielarsko medyczne, pracownie protetyczne, wysypiska, transport publiczny, fermy, rolnicza spółdzielnia produkcyjna, tereny rekreacyjne, port lotniczy) – skontrolowano 118 obiektów, spośród 299 zewidencjonowanych, co stanowi 39,4%.

Reasumując, bieżący nadzór nad obiektami użyteczności publicznej dotyczył licznych i różnorodnych grup obiektów. Łącznie w 2019 r. przeprowadzono w obiektach użyteczności publicznej 257 kontroli, wydano 6 decyzji nakazujących. W skontrolowanych obiektach nie nałożono mandatów karnych.

Z analizy ewidencji obiektów użyteczności publicznej w okresie 2017-2019 wynika, że liczba nadzorowanych obiektów wzrosła. Niemniej jednak liczba kontroli zmalała, gdyż w ramach jednej kontroli skontrolowano kilka obiektów dotyczyło to terenów rekreacyjnych z piaskownicami.

Wśród obiektów użyteczności publicznej objętych nadzorem sanitarnym najliczniejszą grupę stanowią zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, tatuażu, odnowy biologicznej oraz zakłady świadczące więcej niż jedną usługę. Mniej liczne grupy stanowią: ustępy publiczne, domy pomocy społecznej, dworce autobusowe i kolejowe, hotele i obiekty świadczące usługi hotelarskie, noclegownie, obiekty sportowe, obiekty kulturalno – widowiskowe, tereny rekreacyjne z piaskownicami, cmentarze, zakłady pogrzebowe, baseny kąpielowe kryte i odkryte, areszt śledczy, port lotniczy, apteki i punkty apteczne, sklepy z odzieżą używaną, targowiska, transport publiczny, parkingi i inne kontrolowane doraźnie lub akcyjnie.

Na użytek niniejszej oceny wybrano i opisano grupy obiektów reprezentowane najliczniej oraz obiekty o znaczeniu strategicznym dla ogólnego poglądu na temat obiektów użyteczności publicznej i grupy obiektów, w których kontrole w 2019 r. wykazały nieprawidłowości.

1. Domy pomocy społecznej

Nadzorem sanitarnym objętych jest ogółem 15 obiektów. W roku sprawozdawczym, w tej grupie obiektów skontrolowano 1 placówkę zapewniającą całodobową opiekę oraz 2 dzienne domy pomocy społecznej.

Kontrole wykazały, że stan higieniczno-sanitarny i techniczny obiektów nie budził zastrzeżeń. Pomieszczenia obiektów są utrzymane w dobrym stanie, pokoje pensjonariuszy, toalety i łazienki dla pensjonariuszy czyste. Obiekty są dostosowane dla potrzeb osób niepełnosprawnych, następuje systematyczna poprawa w zakresie wyposażenia - sprzęty i urządzenia są wymieniane na nowe, dostosowywane dla potrzeb osób stale leżących.

Porównując stan sanitarny obiektów do roku ubiegłego można stwierdzić, że jest na tym samym poziomie.

2. Hotele i obiekty świadczące usługi hotelarskie

Nadzorem sanitarnym objętych jest 58 obiektów, w tym 8 hoteli, 1 motel, 1 dom wycieczkowy, 1 kemping i 47 innych obiektów świadczących usługi noclegowe.

W roku 2019, w tej grupie obiektów skontrolowano łącznie 41 obiektów, 6 hoteli, 1 dom wycieczkowy, 1 motel, 1 kemping oraz 32 inne obiekty, w których świadczące są usługi hotelarskie.

Hotele dysponują jednostkami mieszkalnymi z zespołami higienicznymi. Pomieszczenia obiektu są utrzymane w dobrym stanie technicznym i sanitarno-higienicznym. Przeprowadzone kontrole wykazały, że w obiektach stan higieniczno-sanitarny i techniczny nie budził zastrzeżeń.

Obiekty zaliczane, jako pozostała baza noclegowa, to przede wszystkim ośrodki stanowiące sezonową bazę noclegową skupioną wokół Zalewu Nakło - Chechło oraz zbiornika wodnego w Kaletach – Zielonej. Wszystkie oceniono, jako dobre. Obiekty posiadają estetycznie

zagospodarowane, ogrodzone tereny z dostępem do sanitariatów oraz bieżącej ciepłej i zimnej wody.

W roku sprawozdawczym, w wyniku stwierdzenia nieprawidłowości podczas kontroli wydano 1 decyzję administracyjną nakazującą.

Na koniec roku sprawozdawczego skontrolowane obiekty oceniono, jako dobre. Stan sanitarno-higieniczny i techniczny pomieszczeń nie budził zastrzeżeń.

3. Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej, tatuażu oraz zakłady, w których świadczone są łącznie więcej niż jedna z w/w usług

Ogółem w ewidencji jest 252 zakłady należących do tej grupy obiektów, w tym: 114 to zakłady fryzjerskie, 81 - kosmetyczne, 9 - tatuażu, 19 - odnowy biologicznej, 29 - zakłady, w których są świadczone łącznie więcej niż jedna z usług.

Z analizy ewidencji zakładów usługowych w okresie 2017 – 2019 wynika, że liczba nadzorowanych obiektów w grupie zakładów usługowych stopniowo wzrasta.

W roku 2019 skontrolowane zostały 92 zakłady, w tym: 53 zakłady fryzjerskie, 15 gabinetów kosmetycznych, 4 gabinety tatuażu, 7 zakładów odnowy biologicznej i 13 zakładów, w których świadczone są więcej niż 1 usługa. Łącznie przeprowadzono 93 kontrole. W tej grupie obiektów wydano 4 decyzje administracyjne nakazujące. Nieprawidłowości dotyczyły:

1. brak dostępu do wody bieżącej ciepłej i zimnej w pomieszczeniu wykonywania usług fryzjerskich;
2. brudne i zakurzone ściany;
3. brudny sufit z zaciekami;
4. braku dostępu do ciepłej wody w szatni damskiej i męskiej.

W porównaniu do roku ubiegłego, stan sanitarny obiektów pogorszył się. Na koniec 2019 r. jako złe, pod względem technicznym oceniono 3 obiekt, natomiast w 2018 r. 1 obiekt.

4. Dworce kolejowe i autobusowe

PPIS w Bytomiu sprawuje nadzór sanitarny nad 1 dworcem kolejowymi i 1 dworcem autobusowym. W 2019 roku skontrolowano ww. obiekty. Obiekty oznakowane są, jako

miejsca, w których zakazane jest palenie wyrobów tytoniowych oraz papierosów elektronicznych.

Pomieszczenia dworców są utrzymane w dobrym stanie sanitarno-porządkowy oraz sanitarno-technicznym. Zapewnione są sanitariaty. Kabiny ustępowe posiadają ściany i posadzki z materiałów zmywalnych, nienasiąkliwych, miski ustępowe umieszczone w oddzielnych kabinach. Dezynfekcja sanitariatów jest prowadzona na bieżąco. Na terenie dworców, na bieżąco prowadzi się prace porządkowe, w tym usuwanie śmieci, wymianę worków w pojemnikach na odpady, zmiatanie podłoża. W dniu kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

Port Lotniczy

Pod nadzorem PPIS w Bytomiu jest Międzynarodowy Port Lotniczy Katowice w Pyrzowicach. W roku sprawozdawczym przeprowadzono w nim 2 kontrole.

Kontrola planowana i interwencyjna nie wykazała nieprawidłowości pomieszczenia obiektu utrzymane są w dobrym stanie, postępowanie z odpadami komunalnymi prawidłowe. Podobnie jak w roku ubiegłym obiekt oceniono, jako dobry, spełniający standardy europejskie.

6. Ustępy publiczne

W roku sprawozdawczym skontrolowano, 7 czyli 100% zewidencjonowanych ustępów. Skontrolowane ustępy publiczne i ogólnodostępne ocenia się, jako dobre. Podobnie jak w roku ubiegłym, stan techniczny i sanitarno-higieniczny obiektów jest na tym samym poziomie.

7. Baseny kąpielowe

Na terenie powiatu tarnogórskiego funkcjonują 4 obiekty obejmujące baseny całoroczne i sezonowe, w tym 3 baseny kryte całoroczne i 1 basen odkryty - sezonowy.

Skontrolowano wszystkie baseny, w których przeprowadzono 5 kontroli. Przeprowadzone kontrole wykazały, że w obiektach spełnione są podstawowe wymagania sanitarne, nie stwierdzono nieprawidłowości. Podobnie jak w roku ubiegłym stan sanitarno-porządkowy

i techniczny obiektów oceniono, jako dobry.

8. Schronisko dla bezdomnych

Na terenie miasta funkcjonuje 1 schronisko przeznaczone wyłącznie dla mężczyzn. W wyniku kontroli podobnie jak w roku ubiegłym kontrola nie wykazała nieprawidłowości. Pomieszczenia oraz ich wyposażenie utrzymane w dobrym stanie sanitarno-higienicznym.

9. Składowiska odpadów komunalnych

W 2019 roku przeprowadzono 1 kontrolę na składowisku odpadów. Kontrola dotyczyła składowiska zlokalizowanego w Tarnowskich Górach, którym zarządza Firma Remondis Tarnowskie Góry Sp. z o. o.

Podobnie jak w roku ubiegłym, kontrola składowiska nie wykazała nieprawidłowości, stan techniczny i sanitarno-higieniczny składowisko oceniono, jako dobry.

10. Apteki i sklepy zielarsko- medyczne

Ogółem w ewidencji są 43 apteki, 7 punktów aptecznych, 4 sklepy zielarsko- medyczne. W roku 2019 skontrolowano 7 aptek i 1 sklep. Na podstawie wyników kontroli wydano 1 decyzję administracyjną nakazującą dotyczącą Przeprowadzona kontrola sanitarna wykazała nieprawidłowości takie jak: brak zapewnionej ciepłej wody przy umywalkach w śluzie przy recepcji i w toalecie, brak bieżącej ciepłej i zimnej wody przy zlewach w pomieszczeniu socjalnym.

W porównaniu do roku ubiegłego, stan sanitarny obiektów ulega poprawie.

11. Obiekty Sportowe

Ogółem w ewidencji jest 26 obiektów. Skontrolowano 9 obiektów. Kontrole nie wykazały nieprawidłowości, gdyż stan higieniczno-sanitarny i techniczny skontrolowanych obiektów nie budził zastrzeżeń. Pomieszczenia obiektów są utrzymane w dobrym stanie sanitarno-higienicznym i technicznym.

Porównując stan sanitarny obiektów do roku ubiegłego należy stwierdzić, że uległ poprawie.

12. Inne informacje

Pracownicy sekcja Higieny Komunalnej i Środowiska w roku sprawozdawczym prowadzili czynności dot. m.in.: imprez masowych, ekshumacji zwłok i szczątków ludzkich, przewozu zwłok i prochów ludzkich, opiniowania regulaminów i procedur.

Wydano 5 opinii dot. imprez masowych, nadzorowano 5 imprez masowych, które przebiegały z zachowaniem bezpieczeństwa sanitarnego.

Wydano 10 decyzji zezwalających na przeprowadzenie ekshumacji zwłok i szczątków ludzkich. Ponadto wydano 34 postanowień zezwalających na sprowadzenie zwłok i prochów z zagranicy i 2 decyzje zezwalające na wywóz trumny poza granice państwa. Zaopiniowano 4 projekty regulaminów porządku i czystości w gminach.

W 2019 r. zaopiniowano pozytywnie 26 procedur zapewniających ochronę przed zakażeniami oraz chorobami zakaźnymi.

Wydano 3 opinie na temat stanu sanitarnego obiektów. Opinie dotyczyły obiektów użyteczności publicznej: 1- pole namiotowe, 2 – dzienny dom pobytu seniora.

W 2019 r. kontrolą objęto 1 dom przedpogrzebowy oraz 10 cmentarzy. Łącznie przeprowadzono 11 kontroli. Sprawowano także nadzór nad ekshumacjami zwłok i szczątków ludzkich, które odbywały się na cmentarzach.

Wyniki kontroli domu przedpogrzebowego wykazały, że obiekt spełnia wymagania, wobec czego w 2019 r. nie wydano decyzji nakazujących.

Wyniki kontroli cmentarzy wykazały, że 10 skontrolowanych cmentarzy oceniono, jako dobre. Ponadto, w ramach nadzoru nad warunkami higieniczno-sanitarnymi w obszarze postępowania ze zwłokami i szczątkami ludzkimi, podczas kontroli szpitali, domów pomocy społecznej i zakładów świadczących całodobową opiekę sprawdzano procedury postępowania w przypadku zgonu pacjenta/pensjonariusza. Kontrole nie wykazały nieprawidłowości.

13. Interwencje

W 2019 r. z powiatu tarnogórskiego wpłynęło ogółem 19 interwencji. 12 spraw zostało rozpatrzonych przez PPIS w Bytomiu, 7 bez wstępnego rozpoznania przekazano innym organom.

Interwencje dotyczyły następujących spraw:

- zagrożenia obecnością zwierząt, gryzoni, insektów;
- niewłaściwego stanu sanitarnego obiektów użyteczności publicznej;
- złego stanu sanitarnego budynków;
- nieczystości płynnych;
- gromadzenie odpadów stałych.

W związku z interwencjami przeprowadzono ogółem 8 kontroli.

Żadna ze zgłoszonych interwencji nie okazała się zasadna.

W sprawie zagrożenia obecnością zwierząt, gryzoni, insektów wpłynęły 3 zgłoszenia, które w całości zostały rozpatrzone przez PPIS w Bytomiu w formie pisemnych odpowiedzi do strony.

W sprawie niewłaściwego stanu sanitarnego obiektów użyteczności publicznej wpłynęły 4 zgłoszenia, z czego 1 bez wstępnego rozpatrzenia zostało przekazane do ŚPWIS w Katowicach, 3 pozostałe zostały w całości rozpatrzone w ramach posiadanych kompetencji przez PPIS w Bytomiu. Przeprowadzono 4 kontrole.

Przeprowadzone kontrole nie wykazały nieprawidłowości, przedstawione zarzuty we wnioskach nie potwierdziły się.

Kolejną grupą rozpatrywanych interwencji były sprawy dotyczące złego stanu sanitarnego budynków – 3 zgłoszenia. Przeprowadzono 3 kontrole, które nie potwierdziły występowania nieprawidłowości.

4 sprawy dotyczyły nieprawidłowości związanych z gromadzeniem nieczystości płynnych. Sprawy te bez wstępnego rozpatrzenia zostały przekazane do rozpatrzenia właściwym organom:

Wpłynęło również 5 zgłoszeń dotyczących gromadzenia odpadów stałych. 2 sprawy zostały przekazane bez wstępnego rozpatrzenia do właściwych organów, a pozostałe 3 zostały rozpatrzone przez PPIS w całości. 2 sprawy wymagały jedynie pisemnej odpowiedzi do strony w 1 przypadku przeprowadzono kontrolę, która nie potwierdziła nieprawidłowości.

W porównaniu do roku ubiegłego liczba zgłoszonych interwencji była na tym samym poziomie.

Wnioski:

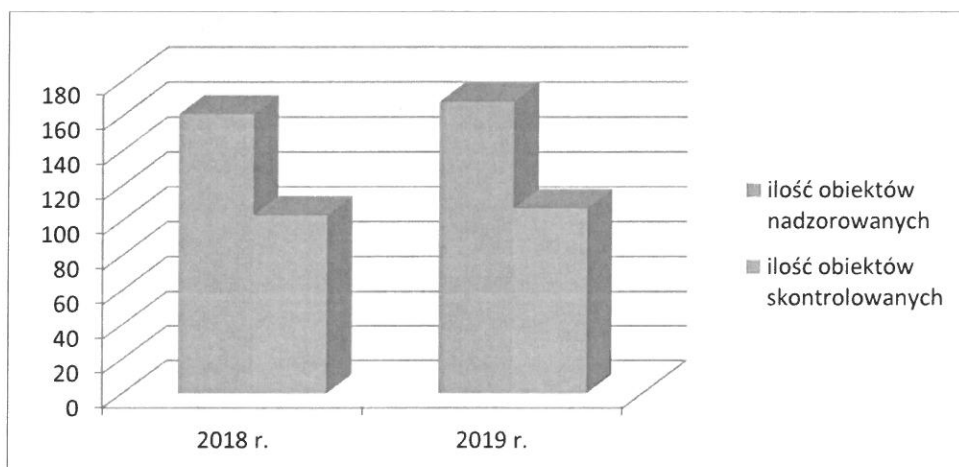
1. Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej ulega poprawie. W roku sprawozdawczym zdecydowana większość skontrolowanych obiektów spełniała podstawowe wymagania higieniczno-sanitarne i techniczne. W porównaniu do roku 2018 liczba obiektów ze złym stanem technicznym zmalała.
2. Brak rozporządzenia wykonawczego, regulującego wymagania sanitarne dla zakładów fryzjerskich, kosmetycznych, tatuażu i odnowy biologicznej powoduje utrudnienia w sprawowaniu właściwego nadzoru nad tymi obiektami.
3. W porównaniu do roku ubiegłego wzrosła liczba zgłoszonych interwencji ale zmalała liczba interwencji zasadnych. W roku 2019 zgłoszono 19 interwencji, ale nie było zgłoszeń zasadnych natomiast w 2018 r. było 18 zgłoszeń, gdzie zgłoszeń zasadnych były 4.

VI. Stan sanitarny szkół i innych placówek oświatowo – wychowawczych

PPIS w Bytomiu sprawuje bieżący nadzór sanitarny nad higieną procesów nauczania oraz higieną otoczenia i pomieszczeń w szkołach, żłobkach, przedszkolach i innych placówkach oświatowo-wychowawczych, placówkach wypoczynku oraz uczelniach wyższych. Nadzór ten dotyczy również kontroli przestrzegania przepisów określających wymogi higieniczne i zdrowotne w stosunku do sprzętu używanego w tych podmiotach oraz ośrodkach wypoczynku.

W 2019 r. na terenie powiatu tarnogórskiego, bieżącym nadzorem sanitarno-higienicznym objętych było 168 obiektów, skontrolowano w tym okresie 107 obiektów, co stanowi 63,5%.

W porównaniu do roku 2018 r. sytuację ilustruje poniższy wykres.

Liczba nadzorowanych obiektów w porównaniu do roku 2018 zwiększyła się. W roku sprawozdawczym utworzono 12 nowych placówek, a likwidacji uległy 3 obiekty.

1. Stan sanitarny szkół i innych placówek oświatowo-wychowawczych.

Szkoły

W 2019 r. ogółem pod nadzorem, na terenie powiatu tarnogórskiego, znajdowały się 64 szkoły różnych typów:

- 40 szkół podstawowych,
- 2 licea ogólnokształcące,
- 6 policealnych,
- 16 zespołów szkół.

Z tej grupy obiektów skontrolowano 35 placówek na terenie powiatu tarnogórskiego. W porównaniu z rokiem ubiegłym liczba ta uległa nieznacznemu zwiększeniu.

We wszystkich placówkach szkolnych był odpowiedni dostęp do środków higieny osobistej.

W ramach profilaktyki zdrowotnej i współpracy z pielęgniarkami szkolnymi wykonano pomiary w zakresie obciążenia uczniów ciężarem tornistrów w wytypowanych placówkach będących pod nadzorem PPIS w Bytomiu.

Dokonano pomiarów wagi tornistrów u 1385 uczniów w 81 oddziałach dziewięciu szkół podstawowych. 24,5 % przebadanych uczniów nosiło zbyt ciężki tornister – powyżej 15% masy ciała.

Przedszkola i inne formy

W 2019 r. pod nadzorem PPIS w Bytomiu na terenie powiatu tarnogórskiego było 66 przedszkoli, w tym 27 na terenie miasta Tarnowskie Góry.

W roku sprawozdawczym uległy likwidacji 2 placówki:

Nowe placówki spełniają wysokie standardy stanu sanitarno-higienicznego, technicznego i wyposażenia.

Skontrolowano 39 placówek. Liczba ta w porównaniu z 2018 r. uległa zmniejszeniu.

Stan bieżącej czystości i porządku w placówkach nie budził zastrzeżeń. 10 placówek zostało skontrolowanych pod kątem oceny stanu sanitarno-technicznego placu zabaw. Stwierdzono, że wszystkie placówki posiadają place zabaw, które są wyposażone w prawidłowy sprzęt do zabaw. We wszystkich placówkach dokonywane są regularne przeglądy BHP urządzeń i sprzętu do zabaw. Piasek wymieniany zgodnie z wymogami. Piaskownice zabezpieczane plandekami przed zanieczyszczeniami odpadami zwierzęcymi.

Podobnie jak w roku ubiegłym, w miarę potrzeb dyrektorzy placówek zakupują nowy sprzęt do zabaw z certyfikatami stanowiący wyposażenie placów zabaw oraz nowe wyposażenie do sal zajęć.

Żłobki i kluby dziecięce

Pod nadzorem PPIS w Bytomiu na terenie powiatu tarnogórskiego było 13 placówek opieki nad dziećmi w wieku do lat 3. Skontrolowano 12 obiektów. Podczas kontroli stwierdzono prawidłowy stan sanitarno – higieniczny i techniczny obiektów.

Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze Wsparcia Dziennego

W 2019 r. pod nadzorem były 3 świetlice środowiskowe oraz 3 warsztaty terapii zajęciowej. Skontrolowano 2 placówki. Stan sanitarno-techniczny placówek wraz z wyposażeniem nie budził zastrzeżeń.

2. Nadzór nad warunkami higieny pracy ucznia

Dostosowanie mebli do zasad ergonomii

W zakresie badań problemowych w 2019 r. dokonano pomiarów mebli przedszkolnych i szkolnych w wytypowanych placówkach.

W roku sprawozdawczym skontrolowano w tym zakresie:

- 18 oddziałów w 4 przedszkolach, zmierzono 359 dzieci - nie stwierdzono nieprawidłowości,
- 21 oddziałów w 4 szkołach podstawowych, zmierzono 377 dzieci - nie stwierdzono nieprawidłowości.

W porównaniu z ubiegłym rokiem sprawozdawczym liczba placówek objętych oceną w w/w zakresie zmniejszyła się.

Placówki są sukcesywnie doposażane w nowe meble o zróżnicowanych wysokościach dostosowane do zasad ergonomii, posiadające stosowne atesty i certyfikaty.

Higieniczna ocena rozkładów zajęć lekcyjnych

W trakcie przeprowadzania kontroli kompleksowych w 2019 r., w 15 szkołach dokonano oceny rozkładów zajęć lekcyjnych. W wyniku przeprowadzonych ocen stwierdzono, że w placówkach rozkłady zajęć układane są prawidłowo z zachowaniem podstawowych zasad higieny i wymogów, uwzględniając potrzebę równomiernego obciążenia zajęciami w poszczególnych dniach tygodnia oraz stałego czasu rozpoczynania zajęć lekcyjnych w poszczególnych dniach tygodnia. Sytuacja w porównaniu z rokiem ubiegłym jest porównywalna i stabilna.

Ocena warunków do prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego

W roku sprawozdawczym w porównaniu z rokiem ubiegłym sytuacja w w/w zakresie uległa wyraźnej poprawie.

Ogólny stan techniczny sprzętu sportowego na terenie bloków sportowych jest dobry. Odnotowuje się, że młodzież korzysta sporadycznie z natrysków.

Ocena warunków zdrowotnych w pracowniach komputerowych

W czasie przeprowadzanych kontroli we wszystkich szkołach dokonywana jest ocena warunków zdrowotnych w pracowniach komputerowych.

Pracownie komputerowe są prawidłowo wyposażone oraz sukcesywnie doposażane w nowy sprzęt multimedialny. W oknach zainstalowane są osłony ochraniające przed nadmiernym nasłonecznieniem.

Stan sanitarno-higieniczny bez zastrzeżeń zarówno w 2018, jak i w 2019 r.

Ocena warunków w pracowniach chemicznych (używanie substancji i preparatów chemicznych)

W czasie przeprowadzanych kontroli dokonano oceny realizacji wymogów w zakresie stosowania niebezpiecznych substancji i preparatów chemicznych w placówkach posiadających pracownie chemiczne.

Zarówno w 2018, jak i w 2019 roku nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stosowania niebezpiecznych substancji chemicznych w kontrolowanych placówkach posiadających pracownie chemiczne. W pracowniach chemicznych lub na ich zapleczach gdzie stosowane są w czasie zajęć substancje niebezpieczne zapewniony jest dopływ wody bieżącej zimnej. W pracowniach znajdują się aktualne spisy wykorzystywanych w czasie zajęć z chemii niebezpiecznych substancji chemicznych. Nauczyciele z chemii posiadają aktualne karty charakterystyki substancji niebezpiecznych, które udostępniane są w czasie kontroli. Niebezpieczne substancje chemiczne są prawidłowo przechowywane w wydzielonych zamykanych szafach w pojemnikach prawidłowo oznakowanych. Wszystkie pracownie posiadają apteczki pierwszej pomocy. Nauczyciele posiadają zaświadczenia w zakresie udzielania pierwszej pomocy. Część szkół z uwagi na brak odpowiednich warunków technicznych nie posiada pracowni chemicznych, ani nie stosuje substancji niebezpiecznych podczas prowadzonych zajęć lekcyjnych. W szkołach tych zajęcia z chemii są realizowane wyłącznie w formie teoretycznej lub pokazu.

3. Profilaktyczna opieka zdrowotna

Podczas oceny spełnienia wymagań higienicznych i zdrowotnych w szkołach dokonywane są oceny stanu sanitarno-higienicznego i technicznego gabinetów profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej. W roku sprawozdawczym nie wydano nowych decyzji w w/w zakresie. We wszystkich placówkach stan sanitarno-higieniczny i techniczny skontrolowanych pomieszczeń wraz z wyposażeniem nie budził zastrzeżeń, a zdecydowana większość gabinetów posiada nowe wyposażenie do pomieszczeń zgodnie z obowiązującymi wymogami. Wszystkie gabinety posiadają umywalki z dopływem wody bieżącej ciepłej i zimnej. Przy umywalkach znajdują się dozowniki ze środkiem myjącym oraz ze środkiem dezynfekcyjnym.

Pielęgniarki szkolne w ramach swojej działalności dokonują bieżących przeglądów czystości skóry uczniów zgodnie z wewnętrznymi procedurami opracowanymi przez dyrektorów placówek, co odnotowywane jest w dokumentacji medycznej. Wszystkie gabinety wyposażone są w środek do dezynfekcji pomieszczenia wraz z wyposażeniem.

4. Ocena wypoczynku dzieci i młodzieży

W 2019 r. w ramach akcji „Zima w mieście” w bazie Ministerstwa Edukacji Narodowej zgłoszono 33 turnusy wypoczynku w formie półkolonii. Skontrolowano 8 z nich w trakcie trwania wypoczynku w miejscu zamieszkania, w tym 1 wspólnie z pracownikami sekcji HŻŻiPU. Nie stwierdzono nieprawidłowości. Ogółem w placówkach skontrolowanych wypoczywało 315 dzieci i młodzieży. W porównaniu z ubiegłym rokiem sprawozdawczym zwiększyła się liczba skontrolowanych turnusów oraz liczba uczestników wypoczynku. Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarno-higienicznego i technicznego w placówkach wypoczynku zimowego.

W ramach Akcji „Lato 2019” zgłoszonych zostało 96 turnusów letniego wypoczynku w formie półkolonii w miejscu zamieszkania oraz 23 w formie wyjazdowej w placówkach sezonowych i w obiektach całorocznych usług hotelarskich. W czasie trwania turnusów skontrolowano 20 placówek, w tym 2 wspólnie z pracownikiem Sekcji HŻŻiPU. Ogółem w skontrolowanych placówkach wypoczywało 735 dzieci i młodzieży. W porównaniu z ubiegłym rokiem sprawozdawczym zmniejszyła się liczba skontrolowanych turnusów, natomiast wzrosła liczba uczestników wypoczynku. W placówkach wypoczynku stan sanitarno-higieniczny pomieszczeń był dobry, wyposażenie prawidłowe, dostęp do ciepłej wody zapewniony wraz z odpowiednią ilością środków do utrzymania higieny osobistej uczestników wypoczynku.

5. Interwencje

W 2019 r. zgłoszono 3 interwencje w następujących placówkach:

1. Szkoła Podstawowa nr 1 w Miasteczku Śląskim, ul. Dworcowa 8- interwencja Rady Rodziców, dot. uciążliwości związanych z remontem pomieszczenia higieniczno - sanitarnego w budynku. Kontrola wykazała, że interwencja jest bezzasadna.
2. Gminne Przedszkole nr 1 w Zbrosławicach przy ul. Batorego 6 – interwencja imienna, dot. nie stosowania się dyrektora przedszkola do opracowanych wewnętrznych procedur oraz nie przeprowadzania przeglądów instalacji wentylacji mechanicznej. Kontrola wykazała, że interwencja jest bezzasadna.
3. Ośrodek Wypoczynku Dzieci i Młodzieży – interwencja imienna, dot. nieprawidłowego stanu sanitarnego pomieszczenia podczas trwania wypoczynku letniego. Interwencja nie rozpatrzona, bezzasadna z odpowiedzią dla strony. Wpłynęła po zakończeniu wakacji letnich.

W porównaniu z rokiem 2018 liczba interwencji pozostała na takim samym poziomie.

Wnioski:

W porównaniu z rokiem ubiegłym stwierdzono:

- ilość prolongowanych decyzji administracyjnych wydanych w latach wcześniejszych utrzymała się na tym samym poziomie. W 2018 r. wynosiła - 14, identycznie jak w roku sprawozdawczym;
- ilość wydanych nowych decyzji administracyjnych utrzymuje się na stałym poziomie;
- zmniejszyła się liczba decyzji nakazujących wykonanych w całości. W 2018 r. wykonano ich 7, natomiast w roku 2019 w całości zrealizowano 6 decyzji.

Na terenie powiatu tarnogórskiego większość kontrolowanych placówek posiada opracowane procedury wewnętrzne na wypadek wystąpienia chorób zakaźnych lub pasożytniczych, w tym dot. wszawicy - opracowane zgodnie ze stanowiskiem Departamentu Matki i Dziecka w Ministerstwie Zdrowia.

W nadzorowanych placówkach podjęto działania w ramach promocji zdrowia, które dotyczyły:

- wystąpienie do dyrektorów niepublicznych i publicznych szkół podstawowych i przedszkoli; w zakresie profilaktyki grypy wraz z dystrybucją plakatów i ulotek dotyczących choroby;
- dystrybucja plakatów i ulotek do publicznych i niepublicznych żłobków i klubów malucha dotyczących ospy wietrznej.

VII. Warunki sanitarno – higieniczne środowiska pracy

1. Ocena realizacji wymagań higienicznych i zdrowotnych w zakładach pracy

Jednym z zadań Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest ocena i kontrola przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne w środowisku pracy, w celu zapobiegania powstawania chorób zawodowych i innych chorób związanych z warunkami pracy.

Na terenie powiatu tarnogórskiego nadzorem objętych jest 314 obiektów o różnej formie prawnej, prowadzące działalność gospodarczą zarówno produkcyjną, jak i usługową oraz handlową. W kontrolowanych zakładach prowadzony był nadzór nad warunkami higieny pracy.

Tematyka przeprowadzonych kontroli sanitarnych:

Tematyka przeprowadzonych kontroli sanitarnych:

- ocena przestrzegania zasad, przepisów higieny pracy i warunków środowiska pracy oraz przestrzegania zakazu palenia wyrobów tytoniowych i papierosów elektronicznych;
- ocena realizacji wymogów w zakresie występowania w środowisku pracy szkodliwych czynników biologicznych oraz ochrony zdrowia pracowników zawodowo narażonych na te czynniki;
- przestrzeganie przepisów i zasad bhp podczas prac usuwania bądź zabezpieczania wyrobów zawierających azbest;
- ocena realizacji wymogów w zakresie prekursorów narkotykowych kategorii 2 i 3 oraz substancji i mieszanin chemicznych;
- ocena warunków higieny pracy oraz wymogów w zakresie wprowadzania do obrotu produktów biobójczych;
- ocena warunków higieny pracy oraz wymogów w zakresie wprowadzania do obrotu detergentów;
- ocena stanu higieniczno-sanitarnego pomieszczeń zakładów w związku ze zgłoszoną interwencją;
- ocena przestrzegania przepisów w zakresie kart charakterystyki i oznakowania wprowadzanych do obrotu substancji i mieszanin chemicznych;

- ocena realizacji wymogów w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy w związku z występowaniem przekroczeń najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia na stanowiskach pracy;
- ocena realizacji wymogów w zakresie substancji, mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy;
- nadzór nad środkami zastępczymi.

W roku 2019 w ramach prowadzonego nadzoru nad warunkami pracy na terenie powiatu tarnogórskiego skontrolowanych zostało 126 obiektów, w których przeprowadzono 168 kontroli.

W zakładach podczas kontroli stwierdzano nieprawidłowości, które dotyczyły zagadnień w zakresie:

Badań i pomiarów środowiska pracy:

- brak aktualnych badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia;
- brak rejestrów i kart badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia oraz bieżącego uzupełniania tych kart badań;
- nie poinformowano pracowników o aktualnych wynikach badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia, występujących na stanowiskach pracy;
- przekroczenia NDS i N czynników szkodliwych dla zdrowia występujących na stanowiskach pracy poniżej dopuszczalnych norm;
- nie sporządzono programu działań organizacyjno-technicznych zmierzających do ograniczenia narażenia na hałas w środowisku pracy.

Złego stanu sanitarno – higienicznego pomieszczeń:

- brudne, zniszczone, z ubytkami tynku ściany i sufity w pomieszczeniach pracy i w pomieszczeniach higienicznosanitarnych;
- ubytki w posadzce betonowej pomieszczeń pracy oraz zniszczona podłoga w pomieszczeniach higienicznosanitarnych;
- brak dopływu ciepłej wody do umywalk;
- brak świetlówek w punktach świetlnych pomieszczeń higienicznosanitarnych;
- zniszczone szafki na odzież wierzchnią i roboczą pracowników;
- uszkodzona armatura prysznicowa, ustępowa, umywalkowa;
- brak lub nieskuteczna wentylacja w pomieszczeniach higienicznosanitarnych;
- brak szafek indywidualnych do przechowywania posiłków własnych przez pracowników;
- zbyt mała liczba umywalk, szafek odzieżowych w stosunku do ilości zatrudnionych pracowników;
- brak zlewozmywaka w pomieszczeniu jadalni;
- nie wystarczająca ilość kabin natryskowych do liczby zatrudnionych pracowników i rodzaju wykonywanych prac;
- nie wystarczająca ilość umywalk do liczby zatrudnionych pracowników i rodzaju wykonywanych prac;
- nie zastosowano odprowadzania pyłów z miejsca ich powstawania na hali;
- nieskuteczna wentylacja na hali produkcyjnej

Substancji i mieszanin chemicznych:

- brak aktualnych spisów stosowanych substancji i mieszanin stwarzających zagrożenie oraz kart charakterystyki;
- w ocenie ryzyka zawodowego nie ujęto informacji dotyczących czynników chemicznych na stanowiskach pracy;
- wprowadzane do obrotu chemikalia nie posiadają kart charakterystyki i oznakowania w języku polskim;
- pracownicy nie zapoznali się z informacjami zawartymi w kartach charakterystyki;
- nie poinformowano Inspektora do spraw Substancji Chemicznych o wprowadzaniu do obrotu mieszanin stwarzających zagrożenie, wytwarzanych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- nie opracowano i nie wdrożono do stałego stosowania instrukcji w zakresie bhp podczas prac z użyciem substancji i mieszanin chemicznych z uwzględnieniem informacji zawartych w kartach charakterystyki;
- nie opracowano instrukcji określającej sposób składowania, pakowania, załadunku i transportu substancji i mieszanin chemicznych;
- na etykiecie nadmanganianu potasu odważka analityczna 0,02 mol/l brak obramowania jednego z piktogramów, „GHS08,” rozmiar piktogramów określających rodzaje zagrożeń jest niezgodny z aktualnym stanem prawnym wynosi poniżej 1cm², nieczytelne elementy etykiety zamieszczonych treści zwrotów wskazujących rodzaj zagrożenia oraz wskazujących środki ostrożności (dotyczy opakowania zewnętrznego- kartonika, wewnętrznego -ampułki);
- w magazynach chemicznych (surowców, produktów gotowych, odczynników chemicznych) nie wywieszono instrukcji substancji i mieszanin stwarzających zagrożenia określających ich sposób składowania, pakowania, załadunku i transportu;
- brak instrukcji stanowiskowej bhp przy czynnościach związanych z konfekcjonowaniem chemikaliów.

Szkodliwych czynników biologicznych:

- brak rejestru prac narażających pracowników na szkodliwe czynniki biologiczne zakwalifikowane do 3 grupy zagrożenia;
- brak rejestru pracowników narażonych na szkodliwe czynniki biologiczne zakwalifikowane do 3 grupy zagrożenia;
- nieprzeszkoleni pracownicy w zakresie narażenia na szkodliwe czynniki biologiczne;
- brak uwzględnienia w ocenie ryzyka zawodowego szczegółowych informacji dotyczących narażenia pracowników na szkodliwe czynniki biologiczne;
- brak znaku ostrzegającego przed zagrożeniem biologicznym.

Substancji ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym:

- nie przesłano informacji do ŚPWIS o substancjach, mieszaninach, czynnikach lub procesach technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym;
- brak rejestru prac narażających pracowników na substancje, mieszaniny, czynniki lub procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym lub mutagennym;

- brak rejestru pracowników narażonych na substancje, mieszaniny, czynniki lub procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym lub mutagennym.

W celu wyeliminowania stwierdzonych nieprawidłowości wydanych zostało 56 decyzji administracyjnych.

W nadzorowanych zakładach występowały czynniki szkodliwe dla zdrowia takie jak: pyły, hałas, drgania mechaniczne oraz substancje chemiczne. W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono, że pracodawcy nie przestrzegają częstotliwości wykonywania badań i pomiarów oraz nie uzupełniają na bieżąco rejestru i kart czynników szkodliwych dla zdrowia na stanowiskach pracy.

W 2019 r. w 1 zakładzie pracy stwierdzono występowanie przekroczeń najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy. Ponadto na terenie powiatu tarnogórskiego znajdują się zakłady, w których od lat utrzymują się przekroczenia NDS i N na stałym poziomie mimo podjętych działań organizacyjno-technicznych zmierzających do ograniczenia narażenia na te czynniki.

Zakładami, w których utrzymują się przekroczenia NDS i N są:

- Huta Cynku „Miasteczko Śląskie” S.A. w Miasteczku Śląskim - substancje chemiczne: kadm i ołów,
- „GEKOPLAST” S.A. Krupski Młyn, ul. Krasickiego 13 – hałas,
- „Indyk Śląsk” Wieszowa, ul. Wolności 21 – hałas.

Zakłady realizując program działań organizacyjno-technicznych wprowadzały i nadal wprowadzają nowe rozwiązania techniczne i organizacyjne mające na celu zapobieganie powstawania chorób zawodowych. Pracodawcy dostarczali na bieżąco pracownikom środki ochrony indywidualnej zabezpieczające przed działaniem niebezpiecznych i szkodliwych dla zdrowia czynników występujących w środowisku pracy.

W ramach współpracy z Forum przy Europejskiej Agencji Chemikaliów w Helsinkach dotyczącej oceny realizacji wymogów dotyczących chemikaliów w zakresie obowiązujących przepisów prawnych w ramach projektu w ramach projektu REACH-EN-FORCE-7 przeprowadzono 1 kontrolę u podmiotu pełniącego rolę producenta i dalszego użytkownika Huta Cynku S.A. Miasteczko Śląskie w zakresie oceny przestrzegania przepisów rozporządzenia REACH dotyczących substancji zarejestrowanych jako półprodukty. Przeprowadzona kontrola wykazała, iż wytwarzane substancje będące półproduktami spełniają wymogi przepisów prawnych.

Ponadto przeprowadzono 3 kontrole u dystrybutorów w zakresie wprowadzania do obrotu produktów biobójczych. W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono, iż znajdujące się w obrocie mieszaniny chemiczne znajdują się w oryginalnych, jednostkowych, szczelnych opakowaniach, odpowiednio opisanych i oznakowanych w języku polskim, w zależności od klasyfikacji opakowania wyposażone są w zamknięcia utrudniające otwarcie przez dzieci oraz wyczuwalne dotykiem ostrzeżenie o niebezpieczeństwie. Informacje zawarte na oznakowaniu opakowań były spójne z treścią zawartą w sekcji 2 kart charakterystyk. Na oznakowaniu opakowania produktów biobójczych podana została tożsamość wszystkich substancji czynnych i ich stężenia w jednostkach metrycznych, numery pozwolenia Ministra Zdrowia na obrót produktem biobójczym.

Na terenie powiatu tarnogórskiego skontrolowano 2 podmioty zajmujące się dystrybucją prekursorów narkotykowych kat. 3. Przedsiębiorcy posiadają karty charakterystyki

wprowadzanych do obrotu substancji sporządzone zgodnie z aktualnym stanem prawnym. Do każdej karty charakterystyki dołączone są scenariusze narażenia, sporządzone są raporty bezpieczeństwa.

W ramach współpracy z Urzędem Celnym – Port Lotniczy Katowice Pyrzowice w roku bieżącym wydano 5 opinii dotyczących spełnienia przez produkty wymagań bezpieczeństwa w zakresie przepisów prawnych dotyczących wprowadzania do obrotu produktów.

Na terenie powiatu tarnogórskiego prowadzą działalność 33 zakłady, w których występuje narażenie na substancje, mieszaniny, czynniki lub procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym lub mutagennym. Na stanowiskach pracy w zewidencjonowanych zakładach występuje narażenie na: azbest, benzen, niskowrząca frakcja benzynowa, benzo(a)piren, chromian VI potasu, dichromian VI potasu, formaldehyd, benzen, fenoloftaleina, potasu bromian, bromek, tlenek kadmu, tlenki arsenu, tlenek kadmu, siarczany kadmu, siarczan arsenu, siarczan kobaltu, chlorek niklu II sześciowartościowy, dichromian amonu VI, tritlenek chromu, o-toluidyna, paki węglowe, smoły węglowe, sadze węglowe, wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne, 0-toluidyna, chloroform, bromian potasu, kobaltu chlorek, promieniowanie jonizujące; prace związane z narażeniem na pył drewna twardego (dąb i buk); procesy technologiczne związane z narażeniem na działanie wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych.

2. Nadzór nad środkami zastępczymi.

W 2019 r., jak w latach ubiegłych na terenie powiatu tarnogórskiego przeprowadzono liczne wizytacje w związku z prowadzonym monitoringiem w zakresie przestrzegania ustawowego zakazu wprowadzania do obrotu środków zastępczych.

3. Choroby zawodowe

W roku 2019 roku PPIS w Bytomiu wydał 16 decyzji w sprawie chorób zawodowych, w tym 3 decyzje o stwierdzeniu choroby zawodowej, 8 decyzji o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej oraz 5 innych decyzji (2 decyzje umarzające wszczęte z urzędu postępowanie administracyjne w sprawie braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej z poz. 3 wykazu chorób zawodowych oraz 3 umarzające wszczęte z urzędu postępowanie administracyjne w sprawie braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej z poz. 6 wykazu chorób zawodowych). W roku bieżącym wydano decyzje stwierdzające – pylica płuc (poz. 3 - 1 przypadek), przewlekła choroba układu ruchu wywołana sposobem wykonywania pracy (poz. 19 - 1 przypadek) oraz obustronny trwały ubytek słuchu typu ślimakowego spowodowany hałasem (poz. 21 – 1 przypadek). Stwierdzono 2 przypadki chorób zawodowych: pylica płuc (poz. 3 - 1 przypadek) oraz przewlekła choroba układu ruchu wywołana sposobem wykonywania pracy (poz. 19 - 1 przypadek).

W/w choroby były spowodowane pracą w kontakcie ze szkodliwymi czynnikami: pyłami węgla kamiennego oraz sposobem wykonywania pracy związanym z wielokrotnym powtarzaniem ruchów prostowania i rotacji rąk wraz z silnym zaciskiem.

Zestawienie stwierdzonych chorób zawodowych w latach 2018 i 2019

Numer choroby zawodowej i nazwa	2018 r.	2019 r.
	Liczba przypadków	Liczba przypadków
poz.3 - pylice płuc	2	1
poz. 19 - przewlekła choroba układu ruchu wywołane sposobem wykonywania pracy	0	1
poz. 21 - obustronny trwały ubytek słuchu typu ślimakowego spowodowany hałasem	2	0
Razem	4	2

Z powyższej tabeli wynika, że na terenie miasta Tarnowskie Góry i powiatu tarnogórskiego w porównaniu do roku 2018 zmniejszyła się liczba stwierdzonych chorób zawodowych (z 4 na 2). W roku 2019 roku zmniejszyła się ilość przypadków pylic płuc (poz. 3 - z 2 na 1 przypadek), pojawił się przypadek choroby zawodowej, której nie notowano w 2018 r., tj. przewlekła choroba układu ruchu wywołana sposobem wykonywania pracy (poz. 19 – 1 przypadek). Nie stwierdzono natomiast choroby zawodowej odnotowanych w 2018 r., tj.: obustronnego trwałego ubytku słuchu (poz. 21).

4. Działalność interwencyjna

W 2019 r. wpłynęło 8 wniosków o podjęcie interwencji. Wszystkie wnioski zostały rozpatrzone, a dotyczyły:

- nieprawidłowych warunków higienicznosanitarnych;
- uciążliwości dla mieszkańców zakładów;
- nieprawidłowości podczas prowadzenia prac związanych z usuwaniem i zabezpieczaniem wyrobów zaw. azbest na budynku mieszkalnych.

W związku ze zgłoszonymi wnioskami o interwencję przeprowadzono 9 kontroli. Przeprowadzone kontrole wykazały, że 2 z wniesionych wniosków były zasadne, w związku z czym wydano 1 decyzję administracyjną nakazującą oraz nałożono 3 mandaty karne na łączną kwotę 900 zł i wydano zalecenia pokontrolne.

Wnioski:

1. W toku kontroli zauważa się, iż pracodawcy przywiązują wagę do obowiązków przeprowadzania pomiarów środowiskowych na stanowiskach pracy i zapoznają pracowników z wynikami przeprowadzanych pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia, jednakże zapominają o częstotliwości dokonywania pomiarów.
2. Podobnie jak w latach ubiegłych są uwagi do opracowanych ocen ryzyka zawodowego. W tych ocenach pracodawcy nie uwzględniają narażenia pracowników na szkodliwe czynniki biologiczne, rakotwórcze lub mutagenne oraz substancje i mieszaniny chemiczne, które znajdują się na stanowiskach pracy. Pracodawcy opracowują oceny narażenia, ale w dalszym ciągu nie uwzględniają narażenia pracowników na poszczególne czynniki szkodliwe występujące w środowisku pracy.
3. Liczba zakładów w których występują przekroczenia NDS i N czynników szkodliwych dla zdrowia na stanowiskach pracy utrzymuje się na tym samym poziomie co w latach ubiegłych.
4. Analizując karty stwierdzeń chorób zawodowych można uznać, że liczba stwierdzonych chorób zawodowych uległa zmniejszeniu
5. W ramach prowadzonego nadzoru podejmowane były działania profilaktyczne w zakresie bezpiecznych i higienicznych warunków pracy. Realizowano tu jedno z ważnych, ustawowych zadań jakim jest nadzór nad warunkami higieny pracy w zakładach pracy oraz kontrola i przestrzeganie przepisów dotyczących warunków zdrowotnych środowiska pracy, a zwłaszcza zapobieganie powstawania chorób zawodowych i innych chorób związanych z warunkami pracy. W ramach europejskiej kampanii informacyjnej na lata 2018 – 2019 pt. „Zdrowe i bezpieczne miejsce pracy – Substancje niebezpieczne pod kontrolą” pracownicy dostarczali informacji na temat zagrożeń związanych z występowaniem niebezpiecznych substancji chemicznych w miejscu pracy oraz podnosili poziom świadomości w zakresie ograniczania ryzyka stwarzanego przez te substancje. W ramach w/w kampanii pracownicy Sekcji Higieny Pracy PSSE w Bytomiu rozdawali w kontrolowanych zakładach materiały informacyjne oraz zachęcali do skorzystania przez pracodawców z udziału w konkursie dobrych praktyk.
6. W ramach nadzoru nad przestrzeganiem zapisów ustawy z dn. 9 listopada 1995r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych stwierdzono, iż w kontrolowanych zakładach przestrzegany jest całkowity zakaz palenia – w widocznym miejscach wywieszone są odpowiednie oznaczenie słowne i graficzne informujące o zakazie palenia wyrobów tytoniowych oraz papierosów elektronicznych.

W ramach nadzoru na środkami zastępczymi w roku sprawozdawczym można stwierdzić, że wszystkie obiekty z terenu powiatu tarnogórskiego zajmujące się wprowadzaniem do obrotu tzw. „dopalaczy” uległy likwidacji.

VIII. Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny

Działalność Sekcji Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego realizowano na podstawie art. 3 ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej poprzez wykonywanie zadań, których celem było zapewnienie właściwego stanu sanitarno-zdrowotnego w obiektach, a także zagwarantowanie, aby projektowane obiekty nie powodowały zagrożenia i uciążliwości dla ludzi zamieszkających i przebywających w ich sąsiedztwie. Opiniowanie pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych przedsięwzięć dotyczyło takich obiektów, jak np.: obiekty żywieniowo-żywnościowe, obiekty usługowo-handlowe, obiekty przemysłowe, obiekty wychowania i nauczania (szkoły, przedszkola, itp.), obiekty ochrony zdrowia (przychodnie, pomieszczenia indywidualnej i grupowej praktyki lekarskiej itp.), zakłady kosmetyczno-fryzjerskie i odnowy biologicznej, inwestycje drogowe, inwestycje związane z gospodarką wodno-ściekową, stacje paliw, inwestycje związane z gospodarką odpadami i inne.

Stanowiska Państwowej Inspekcji Sanitarnej w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego zajmowane są wyłącznie na wniosek zainteresowanych podmiotów lub w związku z wystąpieniami organów prowadzących postępowanie główne i dotyczą planowanych inwestycji lub zagospodarowania terenu.

Teren obszaru działania Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu obejmuje miasta: Bytom, Piekary Śląskie oraz powiat tarnogórski, w skład którego wchodzi miasta: Tarnowskie Góry, Miasteczko Śląskie, Kalety, Radzionków oraz gminy: Zbrosławice, Tworóg, Krupski Młyn, Świerklaniec i Ożarówce, co stanowi obszar o powierzchni ok. 752 km².

Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny realizowany był poprzez zajmowanie stanowisk w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych w sprawach:

1. projektów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko oraz odstępień od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko,
2. warunków zabudowy i zagospodarowania terenu oraz lokalizacji inwestycji celu publicznego,
3. oceny oddziaływania przedsięwzięć na środowisko,
4. dokumentacji projektowych inwestycji, w szczególności projektów budowlanych,
5. obiektów budowlanych przed dopuszczeniem ich do użytkowania przez właściwy organ.

Ad. 1 W ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, wydano:

- a. 3 opinie w sprawie odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego,
- b. 14 opinii uzgadniających zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w tym: 1 dot. studium oraz 13 dot. planów,
- c. 16 opinii w sprawie zaopiniowania projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wraz z prognozą oddziaływania na środowisko.

Dla powiatu tarnogórskiego zaopiniowano:

- Ad a.** na etapie odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko pozytywnie:
- projekt zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego w Miasteczku Śląskim obejmującego zachodnią część Huty Cynku „Miasteczko Śląskie” wraz z terenami przyległymi,
  - projekt zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego w Miasteczku Śląskim obejmującego zachodnią część Huty Cynku „Miasteczko Śląskie” wraz z terenami przyległymi,
  - projekt zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Radzionków.
- Ad b.** na etapie uzgodnienia zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko:
- projekt zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Miasteczko Śląskie,
  - projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Zbroslawice dla obszaru nieruchomości określonej numerem ewidencyjnym działki 243/50,
  - projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Zbroslawice dla obszaru nieruchomości określonej numerem ewidencyjnym działki 121/329 obręb Szalsza,
  - projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Zbroslawice dla obszaru nieruchomości określonego numerami ewidencyjnymi działek 223/6, 1310/12, 2609/12, 2603/12 obręb Zbroslawice,
  - projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla sołectwa Celiny w jego granicach administracyjnych,
  - projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla północnej części miejscowości Miasteczko Śląskie,
  - projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla sołectwa Pyrzowice w jego granicach administracyjnych,
  - projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla sołectwa Pyrzowice w jego granicach administracyjnych,
  - projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego przy północno – wschodniej granicy Gminy w sołectwie Świerklaniec,
  - projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Góra Cipiórg – Doły Piekarskie” w dzielnicy Bobrowniki Śląskie – Piekary Rudne w Tarnowskich Górach pomiędzy ulicami J. Korola i Grunwaldzką,
  - projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla sołectwa Ożarowice w jego granicach administracyjnych,
  - projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w dzielnicach Rybna i Strzybnica w Tarnowskich Górach przy ulicach: Powstańców Warszawskich, Raclawickiej, Sorychty, 11 – go Listopada, Pustki – Leśnictwo, Zagórskiej, Polarnej, J. Tuwima, A. Zawiszy i Starohutniczej,
  - projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Zbroslawice dla obszaru nieruchomości określonego numerami ewidencyjnymi działek 30/4, 31/9, 48/2 obręb Czekanów,

- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w dzielnicy Bobrowniki Śląskie – Piekary Rudne w Tarnowskich Górach w rejonie ulic: J. Korola, Kruczej i Grunwaldzkiej.
- Ad c.** na etapie zaopiniowania projektu dokumentu wraz z prognozą oddziaływania na środowisko
- w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko:
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Zbroslawice dla obszaru nieruchomości określonych numerami ewidencyjnymi działek: 243/50, 121/329, obręb Szalsza,
  - projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Zbroslawice dla obszaru nieruchomości określonych numerami ewidencyjnymi działek: 243/50, 121/329, obręb Szalsza,
  - projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Zbroslawice dla obszaru nieruchomości określonego numerami ewidencyjnymi działek 223/6, 1310/12, 2609/12, 2603/12 obręb Zbroslawice,
  - projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla północnej części miejscowości Miasteczko Śląskie,
  - projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego w Miasteczku Śląskim obejmującego zachodnią część Huty Cynku „Miasteczko Śląskie” wraz z terenami przyległymi,
  - projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Góra Cipiorg – Doły Piekarskie” w dzielnicy Bobrowniki Śląskie – Piekary Rudne w Tarnowskich Górach pomiędzy ulicami J. Korola i Grunwaldzką,
  - projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego w Gminie Świerklaniec obejmującego sołectwo Nowe Chechło,
  - projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego w Gminie Świerklaniec obejmującego część południowego obszaru sołectwa Nakło Śląskie,
  - projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego w Gminie Świerklaniec obejmującego część północnego obszaru sołectwa Nakło Śląskie,
  - projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego w Gminie Świerklaniec obejmującego część obszaru sołectwa Orzech – etap 1,
  - projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego w Gminie Świerklaniec obejmującego centralną i zachodnią część obszaru sołectwa Świerklaniec,
  - projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Krupski Młyn,
  - projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla gminy Radzionków,
  - projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla gminy Radzionków,
  - projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu położonego w granicach administracyjnych sołectw: Niezdara i Ossy,
  - projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w dzielnicy Bobrowniki Śląskie – Piekary Rudne w Tarnowskich Górach w rejonie ulic: J. Korola, Kruczej i Grunwaldzkiej.

Ad. 2. W przypadku braku miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego uzgadniano warunki zabudowy i zagospodarowania terenu. Uzgodniono 3 wnioski dotyczące tego zagadnienia tj. budowa 17 domów jednorodzinnych i budowa 18 domów jednorodzinnych, które wystosował Wójt Gminy Świerklaniec oraz budowę tranzytu kanalizacji sanitarnej w rejonie ul. Wiosennej położone w obrębie ewidencyjnym Świerklaniec w Gminie Świerklaniec na wniosek Prezydenta Miasta Piekary Śląskie (zgodnie z postanowieniem Samorządowego Kolegium Odwoławczego - z uwagi iż Inwestorem inwestycji jest Gmina Świerklaniec).

Ad. 3 W ramach procedury oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko wydano:

- a. 15 opinii sanitarnych stwierdzających brak potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko,
- b. 1 opinię sanitarną przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

W 2019 r. nie wydano żadnej opinii sanitarnej przed wydaniem postanowienia przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska w sprawie uzgodnienia warunków realizacji przedsięwzięcia, w sprawie zakresu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko.

Przy zajmowaniu stanowisk w ramach sprawowanego zapobiegawczego nadzoru sanitarnego zwracano szczególną uwagę na takie zagadnienia, jak:

- rodzaj i charakterystyka przedsięwzięcia z uwzględnieniem skali i zasięgu oddziaływania, możliwości kumulowania się oddziaływań zwłaszcza w sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej,
- planowane przeznaczenie terenu, w tym oddzielenie stref mieszkaniowych i usługowych od przemysłowych, wyznaczenie terenów pod inwestycje mogące znacząco oddziaływać na środowisko oraz zachowanie stref ochronnych, w celu ograniczenia niekorzystnego wpływu na jakość i komfort życia mieszkańców,
- funkcja i ład przestrzenny oraz rekultywacja terenów poprzemysłowych, w celu zapewnienia prawidłowego rozwoju miasta i uporządkowania krajobrazu,
- gospodarka wodno-ściekowa, gospodarka odpadami, zachowanie standardów emisji hałasu i zanieczyszczeń do powietrza ze szczególnym uwzględnieniem zastosowanych rozwiązań chroniących środowisko i zdrowie ludzi,
- właściwa organizacja prac remontowo-budowlanych oraz odpowiednie warunki higieniczno-sanitarne w miejscach pracy poprzez zastosowanie stosownych urządzeń i rozwiązań technicznych.

Grupę zaopiniowanych przedsięwzięć przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach stanowiły: stacje paliw – 25 %, inwestycje drogowe i inwestycje związane z wytwarzaniem ciepła i energetyką – po ok. 19 %, obiekt przemysłowy – ok. 13 %. Kolejną grupę stanowiły inwestycje dotyczące obsługi samolotów rejsowych, inwestycje związane z gospodarką odpadami, oczyszczalnie ścieków oraz inne.

Ad. 4 W roku 2019 uzgodnionych zostało 5 dokumentacji projektowych (pozytywnie), natomiast w 2018 roku liczba ta wynosiła 2.

Największy procent wśród zaopiniowanych projektów stanowiły obiekty wychowania i nauczania, a także zakłady kosmetyczno - fryzjerskie i odnowy biologicznej po 40 % oraz obiekty żywieniowo-żywnościowe po 20 %.

Ad. 5 W zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego wydano 57 stanowisk odnośnie zgłoszeń zakończenia budowy oraz wniosków o dopuszczenie do użytkowania w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych obiektów (w tym 57 opinii sanitarnych dopuszczających do użytkowania obiekt budowlany), natomiast w 2018 r. liczba ta wynosiła 56 opinii sanitarnych oraz 1 pismo o odstąpieniu od wydania pozytywnej opinii.

Ze wszystkich wpływających wniosków ok. 61 % dotyczyło obiektów, na które nałożono obowiązek uzyskania pozwolenia na użytkowanie, pozostałe odnosiły się do zmiany sposobu użytkowania obiektów, rozszerzenia działalności lub zmiany technologii.

Wśród obiektów zgłaszanych do użytkowania największą grupę stanowiły zakłady fryzjersko-kosmetyczne i odnowy biologicznej – ok. 21 %, obiekty wychowania i nauczania i obiekty żywieniowo-żywnościowe – po ok. 19 %, obiekty handlowo-usługowe – ok. 15 %, obiekty ochrony zdrowia – 11 % oraz inne – 7 %. Niewielka ilość dotyczyła: obiektów przemysłowych, stacji paliw i obiektów sportu i rekreacji.

W 2019 roku pracownicy Sekcji Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego przeprowadzili 57 kontroli inwestycji zlokalizowanych na terenie powiatu tarnogórskiego. Do Sekcji Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego w 2019 roku nie wpłynęły żadne skargi mieszkańców powiatu tarnogórskiego.

Porównując rok 2019 i 2018 w ilości wszystkich załatwianych spraw obserwujemy wzrost wydanych stanowisk o 39 %.

IX. Działalność w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia

Działania edukacyjne w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia polegają na inicjowaniu, prowadzeniu i koordynowaniu działalności oświatowo – zdrowotnej, w celu kształtowania postaw i zachowań sprzyjających zachowaniu zdrowia. Zdrowie człowieka zależy w znacznym stopniu od jego trybu życia, sposobu odżywiania, zachowań prozdrowotnych w życiu codziennym.

Do najważniejszych działań w zakresie promocji zdrowia należało:

- prowadzenie działań zmierzających do poprawy i umacniania zdrowia społeczności lokalnej w zakresie: zapobiegania chorobom zakaźnym, propagowania zdrowego stylu życia oraz zapobiegania nałogom,
- inicjowanie programów i akcji prozdrowotnych,
- wdrażanie, koordynowanie i nadzorowanie programów ogólnopolskich, wojewódzkich, w zakresie działań oświaty-zdrowotnej i promocji zdrowia,
- prowadzenie współpracy, w ramach edukacji zdrowotnej i promocji zdrowia.

Mając na uwadze powyższe zadania, Sekcja Oświaty Zdrowotnej PSSE w Bytomiu podejmowała inicjatywy i przedsięwzięcia prozdrowotne poprzez koordynacje między innymi krajowych, wojewódzkich zalecanych programów profilaktycznych oraz organizując akcje, konkursy, warsztaty. W roku 2019 na terenie powiatu tarnogórskiego, przeprowadzono 19 wizytacji, w zakresie realizacji programów w placówkach nauczania, wychowania oraz

przeprowadzono 93 narady dot. pozyskania partnerów oraz inauguracji programów profilaktycznych.

Zorganizowano i przeprowadzono:

- 7 akcji profilaktycznych;
- Koordynowano 4 konkursy - w tym do konkursu wiedzy pt. „HIV/AIDS –chcę wiedzieć więcej”, opracowano regulamin i zestaw pytań;
- Przeprowadzono 13 warsztatów nt. substancji psychoaktywnych, w tym dopalaczy w placówkach oświatowo-wychowawczych dla młodzieży, w ramach kampanii „Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu”, „Dopalacze - wypalacze, groźne narkotyki”, programu pt. „Smak życia, debata o dopalaczach”, „Ars, czyli jak dbać o miłość”.

W roku szkolnym 2018/2019 oraz 2019/2020 Sekcja Oświaty Zdrowotnej PSSE w Bytomiu zrealizowała następujące krajowe interwencje programowe:

PROGRAMY KRAJOWE

„Trzymaj Formę!”.

Program edukacyjny skierowany jest głównie do uczniów szkół podstawowych klas V-VIII.

Głównym celem programu jest zwiększenie świadomości dotyczącej wpływu żywienia i aktywności fizycznej na zdrowie.

W roku szkolnym 2018/2019 program realizowany był w 25 szkołach w roku 2019/2020 realizowany jest w 26 szkołach. Zmniejszająca się liczba materiałów w formie papierowej, elektroniczne logowania do programu oraz sprawozdania w formie elektronicznej zniechęcają koordynatorów szkolnych do jego realizacji.

Formy realizacji:

- Przygotowano i przeprowadzono szkolenie dla szkolnych koordynatorów i realizatorów programu;
- Przeprowadzono narady indywidualne dla koordynatorów, którzy nie mogli uczestniczyć w szkoleniu;
- Dystrybuowano materiały informacyjno-edukacyjne do szkół;
- Koordynowano konkurs wiedzy o zdrowym stylu życia: „Trzymaj Formę” na etapie powiatowym;
- Czuwano nad właściwym przebiegiem realizacji działań programowych w szkołach;
- 1. Przeprowadzono 2 wizytacje działań programowych;
- Zaproszono szkolnych koordynatorów programu do udziału w wojewódzkiej konferencji „Promocja zdrowego odżywiania”;
- Koordynowano sprawozdanie elektroniczne z realizacji programu 2018/2019 r.;
- Przygotowano podziękowania dla koordynatorów szkolnych za realizację programu w roku 2018/2019;
- Przedstawiono ofertę programową szkołom i zaproszono je do realizacji kolejnej edycji programu;
- Sporządzono zapotrzebowanie na materiały;
- Przesłano dokumentację dot. konkursu wiedzy o zdrowym stylu życia do szkół podstawowych zachęcając ich do udziału.

Krajowego Programu Zwalczenia AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV.

Cel programu jest ograniczenie rozprzestrzeniania się zakażeń HIV, wzrost poziomu wiedzy nt. HIV/AIDS.

Formy realizacji:

- Przeprowadzono 5 narad w placówkach opieki zdrowotnej, w związku z realizacją Krajowego Programu Zwalczenia AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV oraz dostarczono materiały oświatowo-edukacyjne dot. profilaktyki HIV/AIDS;
- Podczas akcji profilaktycznych dystrybuowano materiały edukacyjne, w zakresie profilaktyki HIV/AIDS oraz udzielano porad;
- Opracowano Harmonogram zgodnie z wytycznymi Krajowego Programu Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczenia AIDS na 2020 r.

Wniosek: Corocznie maleje liczba materiałów w formie papierowej.

Projekt wojewódzki „HIV/AIDS – chcę wiedzieć więcej”

Celem projektu jest podniesienie poziomu wiedzy nauczycieli i młodzieży ze szkół ponadpodstawowych woj. śląskiego na temat profilaktyki zakażeń wirusem HIV oraz kształtowanie postawy tolerancji wobec osób zakażonych wirusem HIV i chorych na AIDS.

Formy realizacji:

1. Zaproszono szkoły do udziału w konferencji oraz w projekcie wojewódzkim „HIV/AIDS – chcę wiedzieć więcej”.
2. Dostarczono materiały informacyjno-edukacyjne do projektu „HIV/AIDS – chcę wiedzieć więcej”.
3. Nawiązano współpracę z Zespołem Szkół Medycznych i Ogólnokształcących w Tarnowskich Górach, w celu zorganizowania konkurs wiedzy pt. „HIV/AIDS – chcę wiedzieć więcej”.
4. Opracowano regulamin konkursu, pytania konkursowe, dyplomy i podziękowania.
5. Przeprowadzono konkurs w Szkole oraz czuwano nad jego przebiegiem w dniu 29.11.19 r.
6. Opracowano sprawozdanie zbiorcze z realizacji projektu do WSSE Katowice.

Wniosek: W konkursie udział wzięło 38 osób. Projekt chętnie realizowany przez szkoły. W roku szkolnym 2019/2020 projekt zrealizowało 12 szkół ponadpodstawowych.

Program edukacyjny „ARS, czyli jak dbać o miłość?”

Program realizowany jest od roku szkolnego 2013/2014, natomiast od lutego 2018 r. jest w Bazie Programów Rekomendowanych, zalecany przez Śląskiego Kuratora Oświaty.

Celem programu jest edukacja w zakresie profilaktyki uzależnień.

W roku szkolnym 2018/2019 program był realizowany w 20 szkołach ponadpodstawowych, w roku szkolnym 2019/2020 chęć realizacji programu zadeklarowało 21 szkół. Do realizacji powróciła 1 szkoła, która w poprzednich edycjach go realizowała.

Formy realizacji:

1. Przeprowadzono narady w szkołach, w których realizowany jest program, przypomniano cele i założenia programu.
2. Czuwano nad właściwym przebiegiem realizacji działań programowych w placówkach nauczania i wychowania.

3. Rozpropagowano konkurs „Szkoła wolna od używek”.
4. Przeprowadzono 4 wizytacje działań programowych
5. Sporządzono sprawozdanie z realizacji programu 2019 r.
6. Przygotowano podziękowania dla koordynatorów szkolnych za realizację programu w roku 2018/2019.
7. Zaproszono szkoły do kolejnej VII edycji.
8. Zaproszono szkolnych koordynatorów programu do udziału w wojewódzkiej konferencji pt.: „Szkoła wolna od używek”.
9. Dostarczono materiały edukacyjne wzbogacone o materiały kampanijne „Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu”, do kolejnej edycji, przypomniano cele i założenia programu.
10. Przeprowadzono warsztaty profilaktyczne w zainteresowanych szkołach.

Wnioski: W większości szkolni koordynatorzy ocenili program jako potrzebny, lecz długi i trudny do realizacji. Wg koordynatorów brak jest wystarczającej ilości i różnorodności materiałów informacyjno-edukacyjnych. Aby wzbogacić program i zachęcić do jego realizacji pracownicy Sekcji Oświaty Zdrowotnej przeprowadzają w zainteresowanych szkołach warsztaty połączone z testami w alkogolach i narkogolach oraz pomiarami stężenia tlenu węgla w wydychanym powietrzu.

Program Edukacyjny „Bieg po zdrowie”

Program antytytoniowej edukacji zdrowotnej opracowany w Głównym Inspektoracie Sanitarnym we współpracy z ekspertami. Skierowany jest do uczniów IV klasy szkół podstawowych.

Cele programu:

1. Opóźnienie lub zapobiegnięcie inicjacji tytoniowej wśród dzieci i młodzieży.
2. Pokazanie atrakcyjności życia w środowisku wolnym od dymu tytoniowego.
3. Zwiększanie wiedzy i umiejętności uczniów na temat zdrowia w kontekście szkodliwości palenia papierosów.

W roku szkolnym 2019/2020 do realizacji przystąpiło 14 szkół w tym chęć udziału zadeklarowała 1 nowa szkoła.

Formy realizacji:

1. Przygotowano i przeprowadzono szkolenie dla szkolnych koordynatorów programu przystępujących do jego realizacji po raz pierwszy.
2. Przeprowadzono narady dot. inauguracji programu w szkołach, które nie uczestniczyły w szkoleniu i kontynuujących program.
3. Dystrybuowano materiały informacyjno- edukacyjne do szkół, gdzie realizowany jest program.
4. Przeprowadzono 3 wizytacje działań programowych.
5. Sporządzono sprawozdanie z realizacji programu 2018/2019 r.
6. Przygotowano podziękowania dla koordynatorów za realizację programu.
7. Zaproszono szkoły do kolejnej edycji programu.

Wniosek. Program oceniony jako ciekawy, potrzebny, był bardzo dobrze oprzyrządowany w roku 2018/2019. W roku szkolnym 2019/2020 nie ma żadnych materiałów w formie papierowej, są tylko w formie elektroniczne dostępne na stronie GIS.

Przedszkolny Program Edukacji Antytytoniowej pt. „Czyste Powietrze wokół nas”.

Program skierowany do dzieci 5 i 6 latnie uczęszczające do przedszkoli, ich rodziców i opiekunów, personelu pedagogicznego.

Celem programu jest

1. Zwiększenie umiejętności dzieci, w zakresie radzenia sobie w sytuacjach, gdy przebywają w zadymionych pomieszczeniach lub gdy dorośli palą przy nich tytoń.
2. Wzrost kompetencji rodziców, w zakresie ochrony dzieci przed ekspozycją na dym tytoniowy.

W roku szkolnym 2018/2019 i 2019/2020 program był i jest realizowany w 31 przedszkolach.

Formy realizacji:

1. Przeprowadzono dystrybucję materiałów informacyjno-edukacyjnych w placówkach, w których realizowany jest program.
2. Czuwano nad właściwym przebiegiem realizacji działań programowych, w placówkach przedszkolnych.
3. Przeprowadzono 2 wizytacje działań programowych.
4. Sporządzono sprawozdanie z realizacji programu 2018/2019 r.
5. Przygotowano podziękowania dla koordynatorów za realizację programu, w roku 2018/2019.
6. Zaproszono przedszkola, które nie realizowały projektu do kolejnej edycji realizacji projektu.
7. Pozyskano kredki ołówkowe i świecowe, aby wzbogacić program.
8. Przeprowadzono narady oraz dostarczono materiały edukacyjne do placówek przedszkolnych, przypomniano cele i założenia programu.

Wnioski: Program dobrze oceniony przez przedszkolnych koordynatorów, chętnie realizowany. Brak jakichkolwiek materiałów edukacyjnych w formie papierowej zniechęca do jego realizacji.

Skąd się biorą produkty ekologiczne - edycja pilotażowa 2019/2020.

Program skierowany do dzieci 5 i 6 latnie uczęszczające do przedszkoli, ich rodziców i opiekunów. Do programu zaproszono dwa wybrane przedszkola. Jedno z Tarnowskich Gór i jedno z powiatu, które chętnie i rzetelnie współpracują z PSSE Bytom.

Celem programu jest zwiększenie świadomości i wiedzy na temat rolnictwa ekologicznego oraz budowanie właściwych nawyków żywieniowych od najmłodszych lat.

Główne założenie programu:

- zrozumienie czym jest rolnictwo i produkty ekologiczne,
- kształtowanie umiejętności wyboru produktów ekologicznych,
- propagowanie zdrowego stylu życia,
- zwiększanie wiedzy i świadomości przedszkolaków o nawykach higieniczno-zdrowotnych.

Formy realizacji:

- Przygotowano i przeprowadzono szkolenie połączone z dystrybucją materiałów dla zgłoszonych placówek w PSSE Bytom w dniu 12.12.2019 r.;
- Przeprowadzono naradę w przedszkolu, które nie mogło uczestniczyć w szkoleniu;
- Przesłano do WSSE Katowice monitoring podjętych działań, wraz z wykazem placówek realizujących program.

Wniosek: Program ciekawy, dobrze oprzyrządowany.

PROGRAMY WOJEWÓDZKIE**Program „Podstępne WZW”.**

Program skierowany jest dla uczniów szkół ponadpodstawowych.

Celem programu jest upowszechnienie wśród młodzieży szkół ponadpodstawowych wiedzy na temat wirusowego zapalenia wątroby typu B i C.

Cele szczegółowe obejmują:

- Przekazanie wiedzy na temat ryzyka zakażenia HBV i HCV,
- Uświadomienie zagrożeń i zasad profilaktyki w tym zakresie,
- Pobudzenie do refleksji nad odpowiedzialnością dot. zachowań zdrowotnych własnych i innych ludzi.

W roku szkolnym 2018/2019 program realizowany był w 21 szkołach ponadpodstawowych, a 2019/2020 chęć jego realizacji zadeklarowały 23 szkoły. Dwie szkoły po raz pierwszy.

Formy realizacji:

- Czuwano nad właściwym przebiegiem realizacji działań programowych w placówkach nauczania i wychowania w roku szkolnym 2018/2019 r.;
- Sporządzono sprawozdanie z realizacji programu 2018/2019 r.;
- Przygotowano podziękowania dla koordynatorów za realizację programu w roku 2018/2019;
- Przekazano informację o wojewódzkiej konferencji pt. „Rak XXI wieku”, dla dyrektorów i szkolnych koordynatorów programu;
- Przedstawiono ofertę programową szkołom kolejnej edycji 2019/2020;
- Sporządzono wykaz placówek zainteresowanych realizacją programu do kolejnej edycji 2019/2020 oraz zapotrzebowanie na materiały edukacyjne.
- Dostarczono materiały edukacyjne, do placówek, gdzie realizowany jest program, przypominając cele i założenia programu.

Wniosek: Program oceniono jako potrzeby, chętnie jest realizowany w szkołach.

Program „Wybierz życie- pierwszy krok”.

Program skierowany jest dla uczniów szkół ponadpodstawowych.

Celem programu jest zmniejszenie występowania raka szyjki macicy i umieralności na tę chorobę.

Cele szczegółowe:

1. Zwiększenie poziomu wiedzy na temat profilaktyki raka szyjki macicy i roli wirusa HPV w jego powstawaniu.

2. Podniesienie poziomu wiedzy o czynnikach zwiększających ryzyko raka szyjki macicy (profilaktyka pierwotna i wtórna).
3. Motywowanie kobiet do regularnego poddawania się badaniom profilaktycznym przez całe życie.
4. Przygotowanie młodzieży do roli liderów edukacji zdrowotnej w środowisku lokalnym.
5. Dostarczenie informacji o świadczeniodawcach wykonujących badania cytologiczne.

W roku szkolnym 2018/2019 program realizowany był w 11 szkołach ponadpodstawowych.

Formy realizacji:

1. Przedstawiono ofertę programu dyrektorom szkół, uzyskano zgodę na realizację programu w szkołach.
2. Zaproszono zainteresowane szkoły na szkolenie zorganizowane przez WSSE Katowice.
3. Przeprowadzono narady dot. inauguracji programu w szkołach, które nie uczestniczyły w szkoleniu.
4. w szkoleniu.
5. Dystrybuowano materiały informacyjno - edukacyjne do szkół, gdzie realizowany był program.
6. Czuwano nad właściwym przebiegiem realizacji działań programowych w placówkach nauczania i wychowania.
7. Sporządzono sprawozdanie z realizacji programu 2018/2019.
8. Przygotowano podziękowania dla koordynatorów za realizację programu w roku 2018/2019.
9. 2018/2019.

Wnioski: Program oceniony przez szkolnych koordynatorów programu jako potrzebny, w szczególności w szkołach, gdzie większość stanowią dziewczęta. Wszystkie szkoły wyraziły chęć jego kontynuacji. Kolejna edycja przewidziana jest dopiero, w roku szkolnym 2020/2021.

Program „Znamie! Znam je?”

Program skierowany jest dla uczniów szkół ponadpodstawowych.

Celem programu jest upowszechnienie wśród młodzieży szkół ponadpodstawowych wiedzy o nowotworach złośliwych i kształtowanie prozdrowotnych zachowań.

Cele szczegółowe

1. Zwiększenie poziomu wiedzy na temat profilaktyki nowotworów i ich wczesnego rozpoznawania.
2. Kształtowanie świadomości na temat czynników zwiększających ryzyko rozwoju raka różnych narządów.
3. Motywowanie do poddawania się badaniom profilaktycznym oraz zasięgania porady lekarskiej w przypadku zaistnienia objawów mogących wskazywać na obecność nowotworów.
4. Zmniejszenie występowania nowotworów i umieralności na tę chorobę.
5. Przygotowanie młodzieży do roli liderów edukacji zdrowotnej w środowisku lokalnym.

Program był i jest kontynuowany w 23 szkołach ponadpodstawowych.

Formy realizacji:

1. Czuwano nad właściwym przebiegiem realizacji działań programowych w placówkach nauczania i wychowania.
2. Przeprowadzono 4 wizytacje działań programowych.
3. Sporządzono sprawozdanie z realizacji programu 2018/2019 r.
4. Przygotowano podziękowania dla koordynatorów za realizację programu w roku 2018/2019.
5. Sporządzono zapotrzebowanie na materiały edukacyjne.
6. Przekazano informację o wojewódzkiej konferencji pt. „Rak XXI wieku”, dla dyrektorów i szkolnych koordynatorów programu.
7. Dostarczono materiały edukacyjne, do placówek gdzie realizowany jest program, przypominając cele i założenia programu.

Wniosek. Program oceniony jako ciekawy i bardzo potrzebny, chętnie realizowany jest w szkołach.

Projekt wojewódzki – „Klub zdrowego przedszkolaka”.

Cel programu jest promowanie zdrowego stylu życia, wśród dzieci przedszkolnych i ich rodziców.

Cele szczegółowe:

1. Zwrócenie szczególnej uwagi na walory odżywcze i zdrowotne owoców i warzyw oraz mleka w diecie dzieci.
2. Podkreślenie właściwości zdrowotnych codziennego picia ilości wody.
3. Zachęcenie dzieci do codziennej aktywności i zdrowego odżywiania.
4. Budowanie i wyrabianie wśród dzieci potrzeby i nawyków dbania o higienę rąk, nauczanie dzieci prawidłowego mycia rąk, profilaktyka chorób zakaźnych, promocja szczepień.
5. Zapoznanie dzieci z tematem bezpiecznego korzystania z kąpeli słonecznych.
6. Rozróżnianie dymów, ich źródeł oraz właściwości niekorzystnych dla zdrowia.

W roku szkolnym 2018/2019 program realizowały 32 przedszkola, w roku szkolnym 2019/2020 chęć jego realizacji zadeklarowały 38 przedszkola .

Formy realizacji:

1. Przeprowadzono narady połączone z dystrybucją materiałów w placówkach dot. realizacji projektu.
2. Czuwano nad właściwym przebiegiem realizacji działań programowych w przedszkolach.
3. Przeprowadzono 1 wizytację działań projektu.
4. W Przedszkolu Miejskim nr12 w Tarnowskich Górach przeczytano bajkę pt. „Przygody Dzielnego Niedźwiadka Szczepana” przedszkolakom.
5. Koordynowano konkursu na film – krótki reportaż pt. „Szczepan w naszym przedszkolu zachęca do szczepień” na etapie powiatowym.
6. Sporządzono sprawozdanie z realizacji za rok 2018/2019.
7. Przygotowano podziękowania dla koordynatorów za realizację programu w roku 2018/2019.
8. 2018/2019.
9. Zaproszono przedszkola, które nie realizowały projektu do kolejnej edycji realizacji projektu.

10. Przeprowadzono narady oraz dostarczono materiały edukacyjne do placówek przedszkolnych kontynuujących projekt, przypomniano cele i założenia programu.

Wnioski. Projekt oceniony jako ciekawy i bardzo potrzebny, chętnie realizowany przez placówki przedszkolne. Corocznie maleje liczba papierowych materiałów dla dzieci i rodziców. Brak także nowych ciekawych materiałów edukacyjnych.

Program „Smak życia, czyli debata o dopalaczach”

Program zalecany przez Śląskiego Kuratora Oświaty, skierowany jest do uczniów szkół klas VII-VIII oraz ich rodziców i opiekunów.

Cel główny programu: dostarczenie młodym ludziom podstawowych informacji na temat „dopalaczy” i zagrożeń wynikających z ich zażywania, a w konsekwencji zwiększenia ostrożności i zmniejszenia otwartości na kontakty z tymi produktami.

W roku 2018/2019 program zrealizowało 36 szkół, w roku szkolnym 2019/2020 chęć udziału w programie zadeklarowało 42 szkoły podstawowe.

Formy realizacji:

1. Czuwano nad właściwym przebiegiem realizacji działań programowych, w placówkach nauczania i wychowania.
2. Przeprowadzono 3 wizytacje działań programowych.
3. Sporządzono sprawozdanie z realizacji programu 2018/2019 r.
4. Przygotowano podziękowania dla koordynatorów za realizację programu w roku 2018/2019.
5. Zaproszono szkoły do kolejnej edycji programu.
6. Przeprowadzono narady indywidualne połączone z dystrybucją materiałów, w których przypomniano cele i założenia programu oraz omówiono realizację kolejnej edycji.
7. Dystrybuowano materiały programowe do szkół realizujących program.
8. Przygotowano i przeprowadzono w zainteresowanych placówkach warsztaty nt. dopalaczy, w związku z realizacją programu w roku 2019.

Wniosek: Program oceniony jako ciekawy i bardzo potrzebny, chętnie realizowany jest szkołach. Aby wzbogacić program i zachęcić do jego realizacji pracownicy Sekcji Oświaty Zdrowotnej PSSE Bytom, przeprowadzają w zainteresowanych szkołach warsztaty połączone z testami w alkogolach i narkogolach. Brak wystarczającej ilości materiałów informacyjno-edukacyjnych.

Interwencje nieprogramowe

Program Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu - Profilaktyka palenia tytoniu w tym: Światowy Dzień bez tytoniu, Światowy Dzień Rzucania Palenia.

POZNPT w Polsce - Profilaktyka palenia tytoniu

Działania podjęte w 2019 roku, w ramach realizacji programu skierowane były do ogółu społeczeństwa, ze szczególnym uwzględnieniem biernych palaczy w celu zmniejszania zachorowań, inwalidztwa i zgonów wynikających z palenia tytoniu (choroby układu krążenia, oddechowego, nowotwory itp.) w Polsce.

Podjęto następujące działania, w związku z organizacją i obchodami Światowego Dnia bez Tytoniu, Światowego Dnia Rzucania Palenia oraz profilaktyką antytytoniową:

1. Przygotowano punkty z materiałami informacyjno-edukacyjnymi nt. palenia tytoniu, podczas akcji profilaktycznych, gdzie były przeprowadzane pomiary stężenia tlenku węgla w wydychanym powietrzu. W ciągu roku 2019 przeprowadzono 6 akcji profilaktycznych na których przeprowadzono 78 pomiarów stężenia tlenku węgla w wydychanym powietrzu, głównie wśród osób palących, zachęcając ich do zerwania z nałogiem.
2. Dystrybuowano materiały oświatowo-zdrowotne, na temat szkodliwości palenia tytoniu przez cały rok dla zainteresowanych osób.
3. W trakcie przeprowadzanych warsztatów nt. substancji psychoaktywnych w szkołach u 47 zainteresowanych osób, podpalających papierosy przeprowadzono pomiary stężenia tlenku węgla w wydychanym powietrzu.
4. Koordynowano badania ankietowe przeprowadzone w placówkach nauczania i wychowania, zakładach opieki zdrowotnej, zakładach pracy oraz w zakładach gastronomicznych. Badania ankietowe dotyczyły przestrzegania zakazu palenia tytoniu w nadzorowanych obiektach. Przeprowadzane były przez pracowników nadzoru sanitarnego PSSE w Bytomiu, w ramach prowadzonego bieżącego nadzoru sanitarnego.

Projekt KIK/68 „Profilaktyczny Program w Zakresie Przeciwdziałania Uzależnieniu od Alkoholu, Tytoniu i innych Środków Psychoaktywnych w tym kampania społeczna – „Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu”

Celem kampanii „Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu” jest zwiększenie wiedzy na temat skutków zdrowotnych używania substancji psychoaktywnych, a także ograniczenie ich stosowania.

Formy realizacji:

1. Podejmowano działania mające na celu promocję kampanii, umieszczono na stronach internetowych informacje zawierające treści edukacyjne dot. kampanii.
2. Zapewniono odpowiedni dostęp do informacji poprzez organizację 7 akcji profilaktycznych, gdzie zorganizowano i obsługiwano punkty z materiałami informacyjno - edukacyjnymi.
3. Przeprowadzono 13 warsztatów w placówkach oświatowo-wychowawczych, podczas spotkań z dziećmi i młodzieżą nt. substancji psychoaktywnych.
4. Przeprowadzano pomiary stężenia tlenku węgla w wydychanym powietrzu, testy w alkogolach i narkogolach dla zainteresowanych osób.
5. Prowadzono dystrybucję materiałów, organizowano ekspozycje wizualne.

W akcjach wzięło udział 1410 osób.

Warsztaty profilaktyczne nt. substancji psychoaktywnych – Profilaktyka używania alkoholu i narkotyków

Cel –Uświadomienie skutków i konsekwencji zażywania substancji psychoaktywnych

Grupa docelowa – uczniowie szkół podstawowych i ponadpodstawowych realizujących programy profilaktyczne „Smak życie czyli debata o dopalaczach”, „ARS, czyli jak dbać o miłość”, uczestnicy półkolonii w czasie ferii i wakacji.

Ramy czasowe - rok 2019

Koordinator, partnerzy - Pracownicy Sekcji Oświaty Zdrowotnej PSSE Bytom, dyrektorzy placówek oświatowych zainteresowani warsztatami.

Formy realizacji:

1. Opracowanie konspektu zajęć.
2. Przeprowadzono 13 warsztatów podczas spotkań z młodzieżą w placówkach oświatowo – wychowawczych nt. substancji psychoaktywnych.
3. Przeprowadzono pomiary stężenia tlenu węgla w wydychanym powietrzu, testy w alkogoglach i narkogoglach dla zainteresowanych osób.

Wnioski. Warsztaty cieszą się dużym zainteresowaniem udział wzięło 553 osób.

Akcja edukacyjna pt. „Brązowo, ale czy zdrowo”

Cel - kształtowanie postaw i zachowań zdrowotnych ludności, związanych z bezpieczeństwem korzystania z promieni słonecznych w okresie letnim, zwrócenie uwagi na problemy zdrowotne wynikające z nieodpowiedzialnego korzystania z promieniowania ultrafioletowego.

Formy realizacji:

Zasadnicze działania:

1. Przeprowadzono 19 narady i nawiązano współpracę z właścicielami basenów, placówkami oświatowo - wychowawczymi, gdzie odbywały się półkolonie, Urzędami Miast i Gmin –(Wydziały promocji miast), OSIR, Miejską Biblioteką Publiczną, którzy włączyli się w akcje i wyeksponowali plakaty „Brązowo, ale czy zdrowo”.
2. Przesłano pismo oraz plakat w formie elektronicznej do urzędów miasta i gmin podległych pod PSSE Bytom, w celu zamieszczenia go na stronach internetowych urzędów.
3. Podczas 3 akcji profilaktycznych, wyeksponowano materiały informacyjno-edukacyjne „Brązowo, ale czy zdrowo?”.
4. Przygotowano i przeprowadzono warsztaty dla dzieci i młodzieży z obozu harcerskiego w Borowianach, podczas którego przypomniano im zasady bezpiecznego opalania.
5. Nawiązano współpracę z Górnośląskimi Kolejami Wąskotorowymi w Bytomiu- oplakatowano kolejkę wąskotorową na trasie Bytom - Nakło-Chechło.
6. Kolejka wąskotorowa kursowała w weekendy dwa razy dziennie. Przez okres lipiec-sierpień podróżowało 15880 osób (wg sprzedaży biletów). Zalew Nakło - Chechło to najczęściej odwiedzany zbiornik wodny w Powiecie Tarnogórskim.

Organizacja Kampanii Społecznej „Zaszczep w sobie chęć szczepienia”

Cele:

- Podniesienie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat znaczenia szczepień w profilaktyce chorób zakaźnych.
- Wzrost świadomości dotyczącej korzyści wynikających ze szczepień ochronnych.
- Zwiększenie liczby osób poddających się szczepieniom profilaktycznym (obowiązkowym i zalecanym).

Formy realizacji:

1. Przeprowadzono 3 narad, w związku z organizacją kampanii.
2. Podczas 6 akcji zorganizowano punkty z materiałami informacyjno-edukacyjnymi dla zainteresowanych osób, udzielając porad zachęcając do szczepień.

3. Wyeksponowano materiały informacyjno-edukacyjne w PSSE Bytom.
4. Zamieszczono i aktualizowano informacje na stronie internetowej PSSE Bytom.
5. Prowadzono bieżącą dystrybucję materiałów informacyjnych dla zainteresowanych osób.
6. Opracowano sprawozdania z realizacji zgodnie z wytycznymi raz na kwartał i przekazywano je do WSSE Katowice.

„Bezpieczne ferie 2019” „Bezpieczne wakacje 2019”.

Cele kampanii - podnoszeniu świadomości dzieci i młodzieży w zakresie bezpiecznych zachowań podczas wypoczynku zimowego i wakacji.

Formy realizacji:

1. Przekazano plakaty „Bezpieczne Ferie 2019” i „Bezpieczne Wakacje 2019” do Urzędów Miast, Gmin w celu ich rozpropagowania.
2. Przekazano w formie elektronicznej informacje do mediów.
3. Przeprowadzono 19 narady dot. bezpieczeństwa podczas ferii i wakacji, połączonych z dystrybucją materiałów informacyjno-edukacyjnych.
4. Przygotowano i przeprowadzono w okresie wakacji 3 akcje profilaktyczne w CH Hala w Tarnowskich Górach Ośrodku Wypoczynkowym „Żagiel” nad zalewem Nakło-Chechło, GCR Repty Śląskie.
5. Rozpropagowano wojewódzkiego konkursu na najlepiej zorganizowany wypoczynek letni pt. "Wakacje: bezpiecznie, zdrowo i zabawnie”.
6. Przygotowano i przeprowadzono warsztaty dla dzieci i młodzieży z obozu harcerskiego w Borowianach podczas którego przypomniano im profilaktykę uzależnień, znaczenie szczepień ochronnych w tym kleszczowego zapalenia mózgu, odpowiedzialnego korzystanie z promieni UV, bezpiecznego spędzania czasu wolnego.
7. Sporządzano sprawozdania z akcji „Bezpieczne Ferie 2019”, „Bezpieczne Wakacje 2019”.

Wniosek: Niewielka ilość materiałów w tym kolorowanek do wykorzystania w czasie wakacji.

Akcja Dopalacze-wypalacze „groźne narkotyki”

Cel - profilaktyka uzależnień i przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu psychoaktywnych środków zastępczych w środowisku młodzieży, podjęcie działań informacyjno-edukacyjnych oraz zwrócenie uwagi na problemy zdrowotne wynikające z korzystania z dopalaczy.

Formy realizacji

1. Zorganizowano i uczestniczono w 6 akcji profilaktycznych, podczas których przygotowano punkt informacyjny z materiałami informacyjno-edukacyjnymi.
2. Przeprowadzono testy w alkogoglach i narkogoglach wśród zainteresowanych osób podczas akcji profilaktycznych.
3. Dystrybuowano materiały informacyjno-edukacyjne dla zainteresowanych placówek oświatowych.
4. Opracowano sprawozdania zgodnie z wytycznymi raz na kwartał i przekazywano je do WSSE Katowice.

Wniosek: Brak wystarczającej ilości materiałów w formie papierowej do wykorzystywania podczas akcji profilaktycznych.

Profilaktyka wad postawy ph. „Lekki Tornister”

Cel profilaktyki wad postawy, zwrócenie uwagi nauczycieli, dzieci i rodziców na kwestię ciężkich plecaków uczniów szkół podstawowych.

Grupa docelowa uczniowie klas I-III szkół podstawowych, nauczyciele, rodzice.

Formy realizacji

1. Przesłano informacje elektronicznie nt. działań edukacyjnych ,w zakresie wad postawy oraz plakat pt. Lekki Tornister do wszystkich szkół podstawowych.
2. Dystrybuowano materiały informacyjno-edukacyjne do wyznaczonych szkół, gdzie odbywało się ważenie tornistrów.
3. Opracowano sprawozdania zgodnie z wytycznymi raz na kwartał i przekazywano je do WSSE Katowice.

Wniosek: Ze względu na ograniczoną liczbę plakatów, dystrybuowano je w szkołach, gdzie odbywały się pomiary – ważenie tornistrów.

Zdrowotne skutki promieniowania UV –Kampania społeczna „Jasne jak słońce”

Cele kampanii jest wzrost świadomości dzieci i młodzieży na temat szkodliwego działania promieniowania ultrafioletowego na zdrowie.

Formy realizacji

- Dystrybucja plakatów do wybranych placówek przedszkolnych, szkół podstawowych i ponadpodstawowych.

Wniosek: Plakaty rozdyskrebowano zgodnie z wytycznymi do 45 placówek oświatowych.

Szkolenie z zakresu żywienia dzieci i młodzieży zgodnie z obowiązującymi przepisami - promocja zdrowego stylu życia, aktywności fizycznej i prawidłowego odżywiania –

Wychodząc naprzeciw placówkom oświatowym oraz w związku z zmianą przepisów dot. żywienia w szkołach i przedszkolach oraz błędami jakie są popełniane w jadłospisach. Pracownicy z Sekcji Oświaty Zdrowotnej i Żywienia Żywności i Przedmiotów Użytku przygotowali i przeprowadzili szkolenie w PSSE Bytom w dniu 05.06.2019r. Zasady żywienia dzieci i młodzieży zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Odbiorcami szkolenia byli dyrektorzy placówek, osoby odpowiedzialne za żywienie w szkołach i przedszkolach. Uczestniczyło 53 osoby z 40 placówek.

Profilaktyka zatruć grzybami

Grupa docelowa ogół społeczeństwa, uczestnicy akcji.

Formy realizacji

1. Podczas 4 akcji profilaktycznych zorganizowano punkty z materiałami informacyjno-edukacyjnymi dla zainteresowanych osób.
2. Podczas wykładu grzyboznawcy z PSSE Bytom nt. „Bezpieczne grzybobranie”, w Szkole Podstawowej w Tworogu, dystrybuowano materiały informacyjno-edukacyjne pt. „Zatrucia grzybami”.
3. Wyeksponowano materiały informacyjno-edukacyjne w PSSE Bytom.

Wnioski: Mała liczba materiałów w formie ulotek pt. Zatrucia grzybami do wykorzystania podczas akcji. Ulotki cieszą się dużym zainteresowaniem.

Edukacja ekologiczna i zdrowotna dzięki dobrej współpracy z Stowarzyszeniem Zielona Ziemia z Radzionkowa włączono się w organizację konkursu na plakat i przedstawienie ekologiczne pt. „Smog nas truje i zdrowie rujnuje” oraz w rozpropagowanie konferencji ekologicznej.

Cel konkursu i konferencji:

1. Uwrażliwienie dzieci na potrzebę dbania o własne zdrowie i środowisko.
2. Propagowanie kultury muzycznej, tanecznej i plastycznej wśród dzieci.
3. Kształtowanie umiejętności współzawodnictwa.

Grupa docelowa: konkurs - przedszkolacy z terenu działania PSSE Bytom, konferencja- ogół społeczeństwa.

Formy realizacji:

1. Uczestniczono w naradzie organizacyjnej w sprawie konkursu, podczas której ustalono podział zadań.
2. Rozesłano regulamin konkursu do przedszkoli.
3. Uczestniczono w pracach komisji konkursowych.
4. Czuwano nad prawidłowym przebiegiem konkursu.
5. Podczas Dni Radzionkowa Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny razem z Prezesem Stowarzyszenia Przyjaciół i Sympatyków „Zielona Ziemia” Radzionków wręczył nagrodę zwycięskiej placówce przedszkolnej. Pracownicy Sekcji Oświaty Zdrowotnej PSSE Bytom zorganizowali i obsługiwali punkt z materiałami edukacyjnymi. Przeprowadzono wśród zainteresowanych osób pomiary stężenia tlenu węgla w wydychanym powietrzu oraz testy w alkoholomierzach i narkomierzach.
6. Zamieszczono informację o konferencji na stronie internetowej oraz rozpropagowano ją w terenie.

Wniosek: W związku ze strajkiem nauczycieli w konkursie na występ artystyczny pt. „Smog nas rujnuje i zdrowie rujnuje”. Udział wzięło tylko 10 zespołów przedszkolnych.

Inne przedsięwzięcia do których włączyła się w czynną realizację Sekcja Oświaty Zdrowotnej głównie poprzez dystrybucję materiałów informacyjno - edukacyjnych wśród zainteresowanych placówek zgodnie z wytycznymi oraz podczas akcji profilaktycznych, gdzie organizowane są punkty z materiałami informacyjno-edukacyjnymi i zamieszczane ich na stronie internetowej PSSE Bytom to:

- Profilaktyka grypy.
- Profilaktyka higieny jamy ustnej, w tym profilaktyka próchnicy.
- Profilaktyka wszawicy.
- Akcja antybiotykowa.

Dzięki bardzo dobrej współpracy z Zarządem Rejonowym PCK Bytom włączyli się także w akcje organizowane przez PCK „Rejonowych i Okręgowych Mistrzostw Udzielania I Pomocy”, „i Wampiriady.

Działania i zadania oświatowo – zdrowotne realizowane są poprzez:

- realizację interwencji programowych i nieprogramowych inicjowanych przez GIS i WSSE Katowice,
- dystrybucję materiałów informacyjno-edukacyjnych oraz pomocy edukacyjnej,

- koordynowanie, a także wspomaganie działań i inicjatyw instytucji, organizacji współpracujących w ramach realizacji zadań oświatowo – zdrowotnych,
- inicjowanie i przeprowadzanie akcji oświatowo zdrowotnych,
- czuwanie nad właściwym obiegiem informacji ważnych dla realizacji zadań,
- pozyskiwanie partnerów oraz bezpłatnych ulotek, gadżetów, broszur, na temat promocji zdrowia i oświaty zdrowotnej, które pomagają wzbogaceniu działań oświaty zdrowotnej.

Wnioski:

Programy, akcje i przedsięwzięcia z zakresu oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia w Bytomiu realizowane były zgodnie z wytycznymi Głównego Inspektora Sanitarnego oraz Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Katowicach.

Dzięki zaangażowaniu i dobrej współpracy z placówkami oświatowo- wychowawczymi i kreatywności pracowników Sekcji Oświaty Zdrowotnej, zauważono że w 2019 r. zwiększyła się liczba szkół, które chcą realizować programy proponowane przez Inspekcję Sanitarną. Największą trudnością w realizacji programów jest brak różnorodnych form i malejąca ilość materiałów edukacyjnych w kolejnych edycjach. Materiały w formie elektronicznej przesyłano do placówek oświatowo wychowawczych i instytucji oraz zamieszczano regularnie na stronach internetowych PSSE Bytom i WSSE Katowice. Są one bardzo pomocne, lecz nie zastępują materiałów w formie papierowej.

Stwierdza się, że realizacja przedstawionych przedsięwzięć czy programów w roku 2019 była zadowalająca. Dużym zainteresowaniem wśród uczniów cieszyły się warsztaty, które opracowali i wprowadzili do szkół pracownicy Sekcji Oświaty Zdrowotnej. Niewątpliwie pomagają w podnoszeniu wiedzy nt. zdrowia oraz w kształtowaniu odpowiednich postaw i zachowań zdrowotnych.

Dobra i owocna współpraca z różnymi innymi instytucjami i organizacjami umożliwiła realizację ciekawych działań, które cieszyły się dużym zainteresowaniem społecznym. Zaobserwowano, iż zainteresowanie społeczeństwa akcjami profilaktycznymi wzrasta wówczas, gdy można otrzymać ciekawe materiały informacyjno – edukacyjne, czy też wykonać bezpłatnie testy w alko i narkogooglach. Większość osób, u których przeprowadzono pomiary stężenia tlenu w wydychanym powietrzu deklarowało, chęć zerwania z nałogiem. W działaniach na rzecz umacniania zdrowia niezbędne jest zaangażowanie i współpraca jak największej liczby podmiotów, które odpowiedzialne są za kształtowanie i realizację polityki prozdrowotnej na poziomie lokalnym. Istnieje potrzeba ciągłej aktywizacji wszystkich instytucji i organizacji, które w swoich podstawowych założeniach i celach kładą nacisk na problemy promocji zdrowia i edukacji zdrowotnej.

X. Działalność laboratoryjna

W zakresie badań laboratoryjnych

Powiatowa Stacja Sanitarно-Epidemiologiczna w Bytomiu wykonuje badania laboratoryjne w zakresie nadzoru sanitarnego, działając w Zintegrowanym Systemie Badań Laboratoryjnych. Zakres badań wykonywanych w Oddziale Laboratoryjnym jest zgodny z zadaniami statutowymi Inspekcji Sanitarnej. Zadania realizowane są w trzech sekcjach

Oddziału Laboratoryjnego: Sekcji Badań Wody, Sekcji Badań Żywności oraz Sekcji Badań Chorób Zakaźnych i Zakażeń.

Od roku 2004 Oddział Laboratoryjny posiada akredytację PCA na wykonywane badania. Rokrocznie podczas oceny zewnętrznej zakres badań akredytowanych jest uaktualniany lub rozszerzany o nowe lub zmieniające się metodyki badań. Szczególną wagę do aktualizacji zakresu badań akredytowanych przywiązuje się do tych metodyk badawczych, które znajdują się w wymaganym obszarze prawnym.

Rokrocznie podczas oceny zewnętrznej audytorzy PCA podkreślają duże zaangażowanie i doświadczenie personelu technicznego w dziedzinie wykonywanych badań.

W 2019 roku:

a) **Sekcja Badań Wody** przeprowadziła mikrobiologiczne, fizykochemiczne i sensoryczne badania:

- wody przeznaczonej do spożycia – zbadano 154 próbki,
- wody mineralnej w opakowaniach – zbadano 10 próbek,
- wody z pływalni i innych obiektów wyposażonych w niecki basenowe – zbadano 40 próbek,
- wody wodociągowej ciepłej – zbadano 283 próbki.

W zakresie badań mikrobiologicznych oznaczane były: bakterie grupy coli, bakterie *Escherichia coli*, enterokoki kałowe, ogólna liczba mikroorganizmów, liczba *Pseudomonas aeruginosa*, liczba bakterii z rodzaju *Legionella*, liczba bakterii *Clostridium perfringens* oraz liczba przetrwalników beztlenowców redukujących siarczyn (*clostridia*).

Badania fizyko-chemiczne obejmowały oznaczanie barwy, mętności, przewodnictwa, odczynu, zawartości jonu amonowego, azotynów, azotanów, chlorków, żelaza, manganu, wapnia, magnezu, glinu, twardości ogólnej, utlenialności, zawartości fosforanów.

Badania sensoryczne obejmowały smak i zapach.

b) **Sekcja Badań Żywności** wykonywała badania żywności w ramach urzędowej kontroli oraz monitoringu zgodnie z rocznym planem pobierania próbek żywności obejmując zakresem następujące kierunki badań: badania mikrobiologiczne, badania fizykochemiczne, badania sensoryczne oraz badania w kierunku znakowania środków spożywczych.

Na terenie powiatu tarnogórskiego:

- w kierunku mikrobiologicznym – zbadano 136 próbek,
- w kierunku fizykochemicznym – zbadano 42 próbki (w tym 16 próbek sanitarnych),
- w kierunku sensorycznym – zbadano 13 próbek.

Badania mikrobiologiczne wykonywane w ramach monitoringu obejmowały następujące grupy produktów: lody, wędliny, drób i produkty drobiowe, przetwory rybne i owoców morza, wyroby ciastkarskie, świeże owoce i warzywa oraz owoce suszone, zioła i przyprawy.

Zbadano również 4 próbki wymazów sanitarnych, które pochodziły z konieczności opracowywania ognisk zatruc pokarmowych.

W obszarze badań mikrobiologicznych zakwestionowano 5 pobranych do badań próbek ciastek za obecność przypuszczalnych *Bacillus cereus*.

Monitoringiem badań fizykochemicznych objęto oznaczanie poziomu azotanów i azotynów w warzywach (5 próbek) oraz w mięsie i produktach mięsnych, rybach i przetworach rybnych (6 próbek).

Kontrolą sanitarną objęto piekarnie, skąd pobrano i zbadano 16 próbek sanitarnych w kierunku zanieczyszczeń biologicznych w ramach corocznej akcji „mklk próchniczek”.

W kierunku znakowania objęto monitoringiem 2 próbki środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego.

W wyniku przeprowadzonych badań fizykochemicznych zdyskwalifikowano 5 próbek sanitarnych za obecność szkodników lub ich pozostałości.

Badania sensoryczne żywności obejmowały wszystkie akredytowane grupy produktów spożywczych.

c) **Sekcja Badań Chorób Zakaźnych i Zakażeń** przeprowadziła badania bakteriologiczne w kierunku zakażeń jelitowych (*Salmonella* i *Shigella*), badania parazytologiczne, badania skuteczności sterylizacji urządzeń. W próbkach przyjętych do badań w punkcie przyjęcia próbek w Tarnowskich Górach wykonano:

- 2613 badań u 871 osób podejmujących lub wykonujących prace, przy których istnieje możliwość przeniesienia zakażenia na inne osoby,
- 309 badań u 118 osób, które były narażone na zakażenie poprzez kontakt z osobami chorymi lub zakażonymi,
- 150 badań dla 52 osób, u których mogą rozmnażać się i bytować drobnoustroje chorobotwórcze stanowiące potencjalne źródło zakażenia, a które same mogą pozostawać bez objawów chorobowych,
- 146 badań u 59 osób po przebytych salmonellozach i przeprowadzonym leczeniu,
- 5 badań dla 5 osób u których istnieją objawy kliniczne wskazujące na chorobę zakaźną,
- 37 badań dla 27 osób w kierunku pasożytów przewodu pokarmowego.

XI. Podsumowanie

W okresie minionego roku 2019 pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno - Epidemiologicznej w Bytomiu dokonali **2364** kontroli na terenie powiatu tarnogórskiego.

W wyniku przeprowadzonych kontroli wydano **390** decyzji administracyjnych, w tym 16 decyzji w sprawie chorób zawodowych.

Ponadto wydano **376** decyzji obciążających stronę kosztami za przeprowadzone czynności kontrolne, w czasie których stwierdzono nieprawidłowości oraz za kontrole na wniosek strony.

W stosunku do osób winnych rażących zaniedbań nałożono **67** mandatów karnych na kwotę **15450 zł**.

W przypadku występujących trudności w egzekwowaniu obowiązków nałożonych decyzjami zastosowano środki przymusowego postępowania w administracji, w związku z tym wystawiono **2** tytuły wykonawcze oraz wydano **6** postanowień o nałożeniu grzywny na kwotę **2970 zł**.

W 2019 r. w 1 obiekcie stwierdzono bezpośrednie zagrożenia zdrowia i życia ludzkiego, wobec czego nie wydano decyzji z art. 27 ust. 2 ustawy o PIS dot. unieruchomienia obiektu. W roku sprawozdawczym nie kierowano wniosków o ukaranie do Sądu.